

Nettvett blant unge jenter

*En surveyundersøkelse om deling av
lettkledde/nakenbilder blant unge jenter*

Tonje Mølmen Lægland

Masteroppgave i spesialpedagogikk
Institutt for spesialpedagogikk
Det utdanningsvitenskapelige fakultet

UNIVERSITETET I OSLO

Vår 2016

Så selg aldri stoltheten for kjærlighet.

Hold hodet høyt.

Husk hvem du er.

Ditt liv på jorda har et større mål

enn det å ha en mann for kjær.

(Kjersti Ericsson, forfatter og professor i kriminologi. Utdrag fra en sang til hennes datter, "Lærevisen til Marte om kjærlighet").

Nettvett for unge jenter

En surveyundersøkelse om deling av lettklede/nakenbilder blant unge jenter.

© Tonje Mølmen Lægland

2016

Nettvett for unge jenter

Tonje Mølmen Lægland

<http://www.duo.uio.no>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

IV

Sammendrag

Tittel:

En surveyundersøkelse om deling av lettkledde/nakenbilder blant unge jenter, og deres kjennskap til nettvett.

Bakgrunn og formål:

Bakgrunnen for undersøkelsen kommer fra St.meld.nr. 44 "Likestilling kommer ikke av seg selv", der det kommer fram at det har blitt en økt aksept blant unge jenter å sende seksualiserte bilder av seg selv til andre. Det har blitt en mer seksualisert ungdomskultur i dagens samfunn. G. Durham belyser også dette i boken sin "The Lolita effect", der hun hevder at synet på unge jenter har blitt mer seksualisert. Store deler av denne tendensen er skapt av sosiale medier, og forventningene de former omkring unge jenter. Formålet med denne oppgaven var å få et innblikk i unge jentenes kjennskap til nettvett, og deres erfaringer med å sende lettkledde/nakenbilder. Det var også fokus på hvilken påvirkning jevnaldrende har hatt på de unge jentenes handlinger, og hvilken betydning skolen har hatt for hvilke bilder de har delt.

Undersøkelsens problemstilling:

Hva er unge jenters kjennskap og erfaringer med å dele lettkledde/nakenbilder på nett?

Metode:

I undersøkelsen er det benyttet en kvantitativ forskningstilnærming. Jeg var interessert i å få et overblikk over et større antall jenters kjennskaper og erfaringer med å dele lettkledde/nakenbilder på nett. Det ble derfor benyttet en spørreundersøkelse, for å få samlet inn denne informasjonen. Utvalget bestod av 173 unge jenter mellom 13 og 15 år. Utvalget er hentet fra ungdomskoler i Oslo og Akershus.

Analyse:

Datamaterialet som ble hentet fra spørreundersøkelsen ble kodet inn i det statistiske dataprogrammet SPSS (Statistical package for social sciences). Datamaterialet ble deretter analysert og fremvist ved hjelp av frekvenstabeller, krysstabeller, grafer og

korrelasjonsanalyser. Resultatene ble videre tolket og drøftet i lys av de teoretiske perspektivene, og forskningsspørsmålene.

Resultater og konklusjoner:

Resultatene fra denne undersøkelsen viste at hele utvalget hadde kjennskap til temaet nettvett. Det var imidlertid ingen korrelasjon mellom kjennskap til nettvett, og deling av seksualiserte bilder. Det var 20,8 % av utvalget som hadde sendt et lettkledd/nakenbilde. Informantene hadde ulike årsaker til å sende seksualiserte bilder. Det var imidlertid noen av årsakene som bemerket seg. Den største årsaken til å sende bilder var ”å bli spurt”. Denne årsaken kan vise til at det ikke er de unge jentene som oftest tar initiativ til å sende. To andre årsaker som også utmerket seg var ”en gutts oppmerksomhet” og ”anerkjennelse”.

Jevnaldrenes påvirkning er en viktig del i de unges liv. Denne tendensen ble også avdekket i denne undersøkelsen. Jevnaldrenes påvirkning hadde en sterk sammenheng med informantenes erfaringer med å sende lettkledd/nakenbilder. Det hadde også en betydning hvis informantene viste om andre jevnaldrende som hadde sendt slike bilder. Resultatene avdekket også at en del av informantene som hadde sendt et lettkledd/nakenbilde, hadde følt seg presset til å sende. Majoriteten hadde følt seg presset av gutter. Når det kom til skolens rolle for hvilke bilder en sender, så var det over halvparten som mente at skolen hadde en betydning. Derimot viste korrelasjonen at det bare var en svak sammenheng.

Forord

Det har vært en spennende og krevende prosess å skrive masteroppgave. En opplevelse jeg ikke ville vært foruten, men heller ikke gjort en gang til. Det har vært en tid full av lærerike opplevelser, nye erfaringer, mye kaffe og mange frustrerte samtaler i lunsjen. Så det må rettes en takk til min faste lunsj-gjeng.

Mange personer skal ha en stor takk for at det ble en hel oppgave tilslutt. En stor takk må rettes til mine informanter som ville delta i dette prosjektet, og skolene som ga meg lov til å bruke en del av deres dyrebare tid. Uten dere hadde det ikke blitt mange spennende resultater å drøfte. Jeg vil deretter sende en takk til min veileder Per Møller Sørensen som alltid har vært positiv og oppmuntrende. En god hjelp i å forstå statistikkens verden. Videre vil jeg sende en takk til Jorun Buli-Holmberg som kom inn i siste liten, og tok seg god tid til å hjelpe en stresset student.

Det må rettes en takk til mine foreldre som har kommet med oppmuntrende ord og hjulpet meg med å holde kjøleskapet fullt. En stor takk til Paul Johan som har hjulpet meg med korrektur av oppgaven, og gjort oppgaven mer forståelig.

Jeg vil takke min samboer Camilla for støtten og oppmuntringen du har gitt, men også avbrekkene med galskap og latter. Det har vært spesielt godt at du også har vært i samme situasjon som meg. En takk til Maren som har gitt meg pauser fylt med latter, selv om pausene aldri ble bare fem minutter som du lovet.

Oslo, mai 2016

Tonje Mølmen Lægland

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	1
1.1	Formål.....	2
1.2	Problemstilling	2
1.3	Avgrensning.....	3
1.4	Oppgavens oppbygging	4
2	Forskning om ungdommer og sosiale medier	5
2.1	Konsekvenser ved å sende bilder på nett.....	6
2.2	Personvern rettet mot bilder på nett.....	7
2.3	Sosialisering og jevnaldrende	8
2.3.1	Tidlig voksne?	9
2.3.2	Tidlig seksualisert ungdomskultur	10
2.4	Sosial samhandling på nett	12
2.4.1	Et sosialt møtested uten regler?.....	13
2.5	Nettvett på skolen	14
2.6	Oppsummering	16
3	Teorier om selvoppfatning	17
3.1	Selvoppfatning.....	17
3.1.1	Dimensjoner av selvoppfatning.....	17
3.1.2	Påvirkning på selvoppfatning.....	18
3.2	Oppsummering	20
4	Metode	21
4.1	Valg av metodisk tilnærming.....	21
4.2	Utvalg.....	21
4.3	Spørreskjema	23
4.3.1	Type spørsmål og svaralternativer	24
4.3.2	Utformingen av skjemaet og innholdet i spørsmålene	25
4.3.3	Pilottesting.....	26
4.3.4	Tematiske områder i spørreskjemaet.....	26
4.4	Validitet	29
4.4.1	Statistisk validitet	29

4.4.2	Begrepsvaliditet.....	29
4.4.3	Indre validitet	30
4.4.4	Ytre validitet.....	30
4.5	Reliabilitet	31
4.6	Svakheter ved eget spørreskjema.....	32
4.7	Etiske hensyn.....	33
4.8	Dataanalyse	34
4.9	Oppsummering	35
5	Resultater og drøftinger	36
5.1	Bakgrunnsinformasjon om utvalget	36
5.1.1	Presentasjon av utvalget	36
5.2	Kjennskap til nettvett.....	37
5.3	Erfaring med deling av bilder	38
5.3.1	Har delt bilder på nett.....	38
5.3.2	Hvor ofte informantene har delt bilder på nett.....	39
5.4	Konsekvenser med å legge ut bilder.....	41
5.4.1	Ulike typer konsekvenser	42
5.4.2	Sendt bilder etter å ha opplevd konsekvenser	44
5.5	Årsaker til å sende lettkledde/nakenbilder.....	45
5.6	Jevnaldrenes påvirkning på deling av bilder	49
5.6.1	Jevnaldrenes påvirkning.....	50
5.6.2	Er det press på å sende slike bilder?.....	53
5.7	Innblikk i holdninger til å sende bilder	55
5.8	Nettvett på skolen	58
5.8.1	Skolens betydning for deling av bilder	58
5.8.2	Hvor ofte har informantene har fått informasjon om nettvett	62
6	Avslutning	65
6.1	Sammenheng mellom kjenskaper til nettvett og deling av bilder	65
6.2	Årsaker til delingen av seksualiserte bilder	65
6.3	Sammenheng mellom deling av bilder og jevnaldrenes påvirkning	66
6.4	Betydningen skolen har når det gjelder å undervise om nettvett og deling av bilder	67
6.5	Svakheter ved undersøkelsen.....	67

6.6 Avsluttende refleksjoner	68
Litteraturliste	69
Vedlegg 1 Spørreundersøkelsen.....	74
Vedlegg 2 Informasjonsskriv	80
Vedlegg 3 NSD.....	82

Oversikt over figurer og tabeller

Figur 1: Antall informanter på hvert trinn	37
Tabell 1: Kjennskap til nettvett.....	38
Tabell 2: Sendt et lettkledd/nakenbilde.....	38
Figur 2: Hyppigheten av å sende lettkledd/nakenbilder.....	39
Tabell 3: Informantenes opplevelser med konsekvenser	41
Figur 3: Konsekvenser	42
Tabell 4: Sendt lettkledd/nakenbilder etter å ha opplevd konsekvenser	44
Figur 4: Årsaker til å sende lettkledd/nakenbilder	46
Tabell 5: Hørt om nettvett fra venner	49
Figur 5: Påvirkning fra venner til å dele lettkledd/nakenbilder	50
Tabell 6: Vet om andre som har sendt et lettkledd/nakenbilde.....	51
Tabell 7: Presset til å sende lettkledd/nakenbilder	53
Figur 6: Hvem informantene føler seg presset av	54
Tabell 8: Hva informantene tenker om å sende lettkledd/nakenbilder	56
Tabell 9: Akseptert å sende lettkledd/nakenbilder i vennegjengen.....	56
Tabell 10: Skolens betydning for deling av bilder.....	59
Tabell 11: Skolens betydning for deling av lettkledd/nakenbilder	59
Figur 7: Hvor ofte har informantene hatt om nettvett på skolen.....	62
Tabell 12: Sammenhengen med hvor ofte de har hatt om nettvett på skolen, og deling av lettkledd/nakenbilder.....	63

1 Innledning

Dagens oppvoksende ungdom har fått mange ulike kallenavn da de vokser opp i en tid med mange endringer i samfunnet. Mange av kallenavnene er tilknyttet den nye kulturelle virkeligheten som har blomstret siden år 2000, altså media. De blir kalt den første generasjonen som er digitalt innfødt, altså mediegenerasjonen. De er den første generasjonen som har vokst opp med media som en del av hverdagen, og ikke noe som kommer utenom (Tønnesen, 2007). En annen samfunnsmessig endring som har blomstret fram, mye på grunn av den digitale utviklingen, er ungdommer og deres seksualitet. Spesielt unge jenters seksualitet. Hannah Helseth gir ungdommen kallenavnet ”Generasjon sex”, da jenters rett til seksuell frihet har blitt satt på dagsordenen. For jenter og gutters seksuelle utfoldelse har ikke blitt tatt imot på samme måte av samfunnet. Unge jenter blir møtt med motstridende krav da de på den ene siden blir fortalt at de kan utfolde seg fritt, mens på den andre siden er deres rolle som jente allerede formulert. Det har blitt en ”riktig” måte for jenter å være sexy på, en kommersiell oppskrift. Disse endringene i samfunnet har bidratt til en tidligere seksualisert ungdomskultur. En seksualisert ungdomskultur som blir dokumentert (Helseth, 2010).

I St.meld.nr. 44 ”Likestilling kommer ikke av seg selv”, kommer det fram at det virker som det er en økt aksept blant de unge å ta utfordrende bilder av seg selv og sende det videre. Å utlevere seg selv på en seksuell måte, som før var for voksne, har nå blitt mer vanlig både på barneskolen og ungdomskolen (Barne- likestillings-og inkluderingsdepartementet, 2013). Jenter helt nede i tretten- og fjortenårsalderen sender lettkledde/nakenbilder av seg selv til andre. I undersøkelsen ”Barn og medier” fra Medietilsynet i 2014, var det 7 % av alle unge mellom 13-16 år som sier de har sendt utfordrende bilder av seg selv i løpet av året. Dette utgjør et antall på 20 000 barn og unge. Det er nesten likt mellom hvor mange bilder gutter og jenter sender (Medietilsynet, 2014). Det skal imidlertid i denne oppgaven fokuseres på jenter mellom 13 og 15 år. For som nevnt er det ulike syn på jenter og gutters seksuelle utfoldelse, selv om jenters seksuelle frihet er satt på dagsordenene. Det er jentene som får oppleve flest negative konsekvenser på grunn av å dele seksualiserte bilder. Hannah Helseth nevner at de gamle kjønnsrollene sitter igjen, som gjør at de unge jentenes kropper ikke bare blir deres egen (2010). I St. meld 44 blir det understreket at digital utvikling fører med seg økende trakassering. En av hovedgrunnene er den økende muligheten for å dele bilder med andre, og de uklare grensene for andres kropp og privatliv. Det er nok mange som ikke forstår alvoret i

å sende lettkledde/nakenbilder før konsekvensene faktisk inntreffer (Barne- likestillings-og inkluderingsdepartementet, 2013). Det er nåtiden som er viktig, det som kommer etterpå er ikke med i ligningen for å gjennomføre en handling. Et risikoområde for ungdomstiden er at ”det nye leves mer enn det tenkes”(Frønes, 2011, s. 45). Det er derfor viktig å sette fokus på atferdsregler om hvordan man skal oppføre seg på nettet, for å kunne forebygge at unge jenters impulsive valg i ungdomstiden ikke blir evige merker på nettet.

1.1 Formål

Formålet med oppgaven er å undersøke hvilke kjennskaper, erfaringer og meninger unge jenter har til å dele lettkledde/nakenbilder bilder på nett. Disse ungdommene er vokst opp til mange sosiale medier som gir dem muligheter til å dele både informasjon og bilder. Det er kanskje lett å glemme ungdommens lave alder når man ser på deres ferdigheter innen digitale verktøy. Det er imidlertid en forskjell på å kunne bruke digitale verktøy, og faktisk vite hvordan man skal bruke nettet på en ansvarlig måte. De unge jentenes kjennskaper, erfaringer og holdninger skal bli drøftet opp mot teorier om selvoppfatning. Det skal bli sett på hvordan de unge jentenes selvoppfatning blir påvirket av andre, og hvordan selvoppfatningen påvirker atferden (Reddbarna, 2013b; Skaalvik & Skaalvik, 2003).

Store deler av de unges sosiale liv foregår på nett, dette legger et stort press på de unge. Det kan derfor gå litt fort i svingene når de bestemmer seg for å dele bilder med andre. Det kan derfor ikke bli tatt for gitt at de vet hva som er det ansvarlige å gjøre, selv om deres digitale ferdigheter tilsier det motsatte (Reddbarna, 2013b). Medieforsker Elisabeth Staksrud som er referert i (Kildahl, 2015) understreker at man kan ikke spørre noen andre om de unges mediekunnskaper eller mediebruk, enn de unge selv. Staksrud nevner at ved tidligere undersøkelser der både foreldre og barn ble spurt, fikk de helt forskjellige svar fra de to partene. Derfor er formålet å få fram de unge jentenes kjennskaper til deling av bilder, for å kunne gi et grunnlag for å forebygge i fremtiden (Kildahl, 2015).

1.2 Problemstilling

Hva er unge jenters kjennskap og erfaringer med deling av lettkledde/nakenbilder på nett?

1. Er det sammenheng mellom jentenes kjennskaper til nettvett, og deres handlinger når det kommer til deling av bilder?

2. Hvilke årsaker ligger bak delingen av seksualiserte bilder?
3. Er det en sammenheng mellom deling av bilder og jevnaldrenes påvirkning?
4. Hvilken betydning har skolen når det kommer til å lære om nettvett og deling av bilder på nett?

1.3 Avgrensning

Avgrensning er nødvendig i denne typen oppgave, både på grunn av oppgavens størrelse og temaets omfang. Temaet i denne oppgaven handler om nettvett og det å dele lettkledde/nakenbilder. Nettvett er et stort begrep som omhandler mange atferdsregler og råd om hvordan nettet skal brukes på en ansvarlig måte, det må derfor avgrenses. Det er avgrenset til å handle om erfaringer, kjennskap og meninger rundt temaet å dele lettkledde/nakenbilder på nett. Dette området innenfor nettvett er valgt på grunn av dets aktualitet i dagens samfunn, og det raskt fremtredende problemet..

Det er avgrenset til at fokusgruppen omhandler jenter. Dette er både fordi det er et annet syn på jenters seksuelle atferd enn unge gutters, men også fordi det er kjønnsforskjeller på det de bruker nettet til (Tønnesen, 2007). Det handler ikke om at dette er et tema som bare omhandler unge jenter, men deres bilder får ofte en annen reaksjon enn unge gutters (Helseth, 2010). Gruppen av jenter som det skal fokuseres på skal være mellom 13 og 15 år. Det er fordi dette fenomenet har flyttet seg fra å være noe som bare voksne burde gjøre, til noe som umodne tenåringer holder på med. Det er derfor interessant å fokusere på hvorfor så unge mennesker har begynt med denne typen atferd, i så stor grad (Helseth, 2010).

For å få et innblikk i de unges kjenskaper og erfaringer, skal det fokuseres på konsekvenser som kan forekomme ved å sende slike bilder. De unges kjennskap til de ulike konsekvensene, og deres egne erfaringer i møte med disse. Det er avgrenset til fem konsekvenser, disse er valgt av flere grunner. Det er konsekvenser som oftest er nevnt i artikler når det kommer til ungdom og deling av bilder, og de er nevnt i Medietilsynets undersøkelse (Medietilsynet, 2014; Selliken & Fjellset, 2015). Det er konsekvenser som vanligst kan forekomme ved å sende slike bilder. Konsekvensene som det skal fokuseres på i oppgaven er; bildet blir tatt skjermbilde av (screenshot), bildet blir videresendt, bildet blir lagt ut på andre sosiale medier, en lærer får vite om bildet eller man får negative kommentarer. Det har blitt avgrenset til tre

sosiale medier i oppgaven med tanke på hvor de unge jentene deler sine bilder. De sosiale mediene er snapchat, facebook og istsagram. Senere vil de tre bli definert nærmere.

Hovedfokuset er derimot på det sosiale mediet snapchat, da trolig dette mediet er oftest brukt til å sende lettkledde/nakenbilder til andre. Dette mediet blir oftest nevnt i saker som handler om ungdom og deling av lettkledde/nakenbilder.

Selvoppfatning er det teoretiske begrepet som de unge jentenes kjennskap, erfaringer og holdninger skal drøftes opp imot. Begrepet selvoppfatning har mange likheter med lignende begreper som selvbylde og selvverd. De går ofte over i hverandre når det kommer til definisjoner, og hvordan de brukes i praksis. Det er imidlertid i denne oppgaven valgt å fokusere på begrepet selvoppfatning, selv om det er et komplekst og mangfoldig begrep. Det er valgt fordi det handler om den bevisste oppfatningen en person har om seg selv, og den gjensidige påvirkningen det indre og ytre har på selvoppfatningen. Selvoppfatningsbegrepet tar utgangspunkt i Skaalvik og Skaalvik sin definisjon (2003).

1.4 Oppgavens oppbygging

Oppgaven er bygd opp av 6 kapitler. Det første kapitlet presenterer tema for oppgaven, formålet, problemstillingen og forskningsspørsmålene. Kapittel 2 redegjør for forskning knyttet til oppgavens problemstilling. Der det blir tatt for seg ungdommer og sosiale medier, sosialisering og jevnaldrende, samhandling på nett og nettvett på skolen. Kapittel 3 vil ta for seg teorier om selvoppfatning. Ulike dimensjoner og påvirkninger på selvoppfatning skal redegjøres for. Kapittel 4 vil ta for seg den metodiske tilnærmingen som er benyttet for å belyse problemstillingen og prosjektets tema. Det vil bli tatt for seg valg av metode, utvalget, datainnsamlingen og dataanalysen. Det vil også bli redegjort for validitet, reliabilitet og etiske hensyn. Kapittel 5 vil resultatene og drøftingen bli presentert. Tilslutt i kapitel 6 vil det bli gjort en oppsummering av de mest sentrale funnene, samt reflektere over videre rundt temaet.

2 Forskning om ungdommer og sosiale medier

Fenomenet ”sosiale medier” er i stadig endring, og dette preger grensene mellom det offentlige og private i samfunnet vårt (Luders, 2007). Ungdommene som vokser opp i dag har vært gjennom en medierevolusjon, kanskje uten engang å ha merket det. Alle områder av de unges liv er implementert av media. Deres grenser for å dele bilder og informasjon med andre er derfor ikke så tydelige som for den eldre generasjonen. De er ikke vokst opp med at man tar bilder med et kamera og sender det til fotobutikken, for å få fremkalt bildene. Informasjon og bilder som før var ment for de nærmeste, har nå utviklet seg til å bli noe vi deler i all offentlighet. Hvis man lurert på hvor naboens fetter var på ferie i fjor, kan man lett finne dette ut med noen få tastetrykk. Det har utviklet seg en nettverkskultur for å offentliggjøre seg selv på sosiale medier. Å offentliggjøre seg selv på nett gir en mulighet til å kunne bestemme hvordan man selv vil fremstilles ovenfor andre. Det er også en plattform for å få bekreftelse. Naboens fetter kan ha lagt ut bilder av seg selv på en strand med en paraplydrink i hånda, der han videre supplerer med en kommentar om at ”livet kunne ikke vært bedre”. Realiteten kan være at det bare har vært en fin dag med sol og det er ingenting å finne på. Marika Luders påpeker at å utlevere seg selv på nett kan være en måte å være i verden på (Luders, 2007). Den nye teknologien som trer frem legger grunnen for nye kulturelle og sosiale mønstre for hvordan man fremstiller seg i samfunnet (Frønes, 2011).

Sosiale medier er i motsetning til massemedier, brukerstyrt. Det er brukerne som står for innholdet. Det er en form for mange-til-mange-kommunikasjon. Det finnes ingen klar definisjon på hva det innebærer at tjenester betraktes som sosiale medier, ettersom det er mange ulike tjenester under den store paraplybetegnelsen. Likheten mellom de sosiale mediene er at det er brukerne som bestemmer hva som skal legges ut av innhold ut ifra tjenestens rammer. En kan både uttrykke seg om sin egen profil eller andres. Begrepet sosiale medier ble ikke vanlig å bruke i Norge før 2008, selv om de eksisterte før det (Aalen, 2013). Ungdomsjenters primære hensikt med media er å være sosial og dyrke sin posisjon hos sine jevnaldrende. Tønnesen nevner at mediebruken til unge jenter er en meningsstyrt aktivitet, der meningen ligger i det sosiale. De bruker mindre tid på spill, som er en av de store tidsfordrivene for unge gutter. Sosiale medier har blitt et viktig sted for de unge jentene å

søke bekreftelse fra sine jevnaldrende, bekreftelse på at man er likt. Denne type bekreftelse er lett å observere, da det bare er å telle antall ”likes” man har fått på et bilde (Frønes, 2006; Tønnesen, 2007). Noen av de mest kjente og brukte sosiale mediene for unge jenter er facebook, snapchat og instagram. Jenter i aldersgruppen 12 til 14 år er den største gruppen som laster opp og sender bilder på sider som instagram og snapchat (Medietilsynet, 2014). Snapchat er en tjeneste der brukeren kan sende bilder og videoer til en eller flere personer. Brukerne kan også legge til spesialeffekter på sine bilder. Mottakeren får bare se bildet eller videoen opptil 10 sekunder, hvis ikke mottakeren tar skjermbilde (screenshot). Bildet blir da lagret på mobilen til mottakeren (Abrahamsen, 2015). Instagram er både et sosialt nettverk og en tjeneste som lar brukeren dele bilder med de andre. Brukeren kan velge mellom å ha en åpen eller lukket konto. Facebook er et nettsamfunn som gir brukeren flest muligheter når man oppretter en konto. På denne tjenesten kan brukeren dele bilder, dele personlig informasjon, snakke med andre og melde seg inn i grupper. Alle de sosiale mediene som er nevnt ovenfor har en aldersgrense på 13 år (Aalen, 2013). Det er imidlertid enkelt å opprette en falsk konto, ettersom det har blitt rapportert at barn helt ned i 10-årsalderen har delt nakenbilder av seg selv på snapchat (Selliken & Fjellet, 2015).

2.1 Konsekvenser ved å sende bilder på nett

Før når man skulle ta et bilde, gjorde man det med et kamera og det måtte fremkalles hos fotobutikken. Du bestemte deretter hvor mange kopier du ville ha. Hvis du etterpå angret på bildet ditt, kunne du lett rive det stykker og kaste det i søpla. I dagens oppvoksende generasjon er det nok mange som aldri har vært innom en fotobutikk. I dag tar de unge bare et bilde med mobilen sin, og det kan vises til andre med bare noen få tastetrykk. Det er derimot mye mer krevende å skulle få et bilde til å forsvinne når det først ligger ute på nettet. Konsekvensene blir større enn å bare rive i stykker bildet (Aalen, 2013). En konsekvens er en reaksjon på en handling (Tranøy, 2011). Konsekvenser som kan oppstå etter å ha sendt et lettkledd/nakenbilde er mange. Det er også spesielt følsomt ettersom disse bildene er intime og private (Luders, 2007). De konsekvensene som fokuseres på i denne oppgaven, er noen av de vanligste konsekvensene som kan forekomme ved å sende et bilde over nettet. De er; bildet ditt blir tatt skjermbilde av, bildet ditt blir videresendt til andre, bildet ditt blir lagt ut på andre sosiale medier, en lærer får vite om at du har sendt et lettkledd/nakenbilde eller du får negative kommentarer fra andre. Et skjermbilde er når mottakeren tar et bilde med mobilen sin av det bildet som avsenderen sendte. Dette kalles også å ta ”screenshot”. Det kan lett

gjøres av alle som har en smarttelefon eller pc. Noen sosiale medier sender avsenderen en varsel når mottakeren tar et skjermbilde. Å videresende bilder kan forekomme etter å ha tatt et skjermbilde. Undersøkelsen fra Medietilsynet i 2014 viste at 25 % av de unge sa de hadde sendt videre et bilde av noen som ikke hadde gitt sitt samtykke til dette. Å videresende et bilde av sensitiv eller utfordrerne karakter kan føre til mobbing eller andre former for trakassering (Medietilsynet, 2014).

2.2 Personvern rettet mot bilder på nett

Som nevnt er unge jenter i alderen 12-14 år den største gruppen som sender eller laster opp bilder på nett. Deres hensikt med å være på nett er å være sosial og kommunisere med andre. Det har aldri vært så enkelt som i dag å dele et bilde på nett. Majoriteten av ungdommene har mobilen i lommen og mobilnettet på. De er alltid pålogget (Tønnesen, 2007). Dette betyr at en impulsiv tanke fra en naiv jente på 13 år, ikke blir stoppet av tungvinte digitale verktøy. Et lettkledd/nakenbilde kan bli sendt på under 2 minutter, hvor 1,5 minutt går på å finne den rette posituren. Etter at mobilen fikk kamera har det blitt veldig enkelt å dele bilder på nett, for lett. I Medietilsynets undersøkelse fra 2014 oppga 7% av alle unge mellom 13 og 16 år at de hadde sendt et lettkledd/nakenbilde. Da de ble spurt om de hadde videresendt et bilde eller en video, var det 25% som sa de hadde gjort dette uten at avsenderen hadde gitt sitt samtykke. Dette er et skremmende høyt tall, da dette er en ulovlig handling (Kommunal-og-moderniseringsdepartementet, 2014; Medietilsynet, 2014). Bilder som legges ut på sosiale medier eller videresendes til andre blir vanskelig å få bort. Bilder som deles på nett er delvis eller helt tilgjengelig. Å få et bilde til å bli helt borte fra nettet er som å finne nåla i høystakken. Det kan virke som grensene for det private og offentlige forskyves. Teknologien gir oss bestemte handlingsmuligheter som påvirker grensene mellom det private og offentlige (Hannemyr, Liestøl, Luders, & Rasmussen, 2015).

Personvern handler om menneskers rett til å råde over sine egne personopplysninger. Det er regler som skal verne om menneskers privatliv. Det handler om å ha respekt for andre mennesker og deres ukrenkelighet. Ingen skal kunne publisere bilder av deg uten at du har gitt ditt samtykke. Dette er en regel som mange ungdommer ikke har kjennskap til, ettersom det var en stor andel som svarte ja på medietilsynets undersøkelse om å ha videresendt bilder av andre (Kommunal-og-moderniseringsdepartementet, 2014). Selv om det er ulovlig å publisere bilder av andre uten deres samtykke, så virker det som denne loven ikke har noe

spesiell effekt i praksis. For det er ikke bare ungdommer som legger ut bilder av andre uten deres samtykke. Det kryr av bilder på facebook som er lagt ut av voksne mennesker, der man kan tenke seg til at den som er avbildet ikke har gitt sitt samtykke.

Når de unge jentene sender et bilde av seg selv gjennom snapchat, så mister de kontrollen over sitt eget bilde. Tross av ulovligheten med å videresende et bilde, så burde de unge jentene lære seg tiltak for å beskytte sitt eget privatliv. En egenskap for å beskytte sitt privatliv er selvregulering. Regulering i hva man burde sende til andre, og hva man ikke burde la dokumenteres. Til tross for at man burde rette tiltakene mot holdningene om å respektere andre sine kropper og privatliv. Det kan imidlertid ta en tid å forandre på (Otnes, 2009).

2.3 Sosialisering og jevnaldrende

Sosialisering er prosessen der barnet utvikler seg til å bli et medlem av det samfunnet og den kulturen den er en del av. Det er både en samfunnsmessig- og individuell danning, som består av mange ulike faktorer (Frønes, 2006). Fokuset i sosialisering har lenge vært på foreldre-barn-relasjonen. Denne relasjonen er den viktigste i de tidligste årene. Imidlertid blir det en forandring når barna utvikler seg til å bli ungdom. Sosialisering med de jevnaldrende får en større og viktigere plass. De jevnaldrenes betydning har fått mer oppmerksomhet i det moderne samfunnet. Harris Lindgren som er referert i Ivar Frønes sin bok ”De likeverdige. Om sosialisering og de jevnaldrenes betydning”, mener denne sosialiseringen er viktigere enn den som skjer i familien. Det er med venner de unge former seg sosialt (2006, s. 20).

Sosialisering med jevnaldrende handler mye om å kjempe om posisjon, popularitet, venner og kjærester. Relasjonen til foreldre er noe de unge har fått tildelt, men venner og popularitet er noe man må oppnå. Det er derfor samvær med jevnaldrende er viktig for å lære de sosiale kodene som er viktig for voksenlivet. De sosiale relasjonene og den kommunikative kompetansen er noe man må oppnå. I relasjon med jevnaldrende er den unge en likeverdig aktør og den unge blir et handlende individ. Det er også relasjoner som stadig skiftes ut og forandres, i motsetning til de stabile relasjonene til de foresatte (Frønes, 2006).

Betydningen av sosialiseringen med jevnaldrende vokser samtidig med alderen. Venners anerkjennelse og påvirkning blir viktigere når de blir ungdommer (Bjørkeng, 2011). Judith Harris mener at jevnaldringsgruppen burde bli sett på som en primær sosialiseringsagent, ettersom denne gruppen er sentral for utviklingen av identitet (1998). De jevnaldrenes

bekreftelse og anerkjennelse blir viktigere enn foreldrenes på mange områder, spesielt på det sosiale. Mennesker er opptatt av å tilhøre en gruppe, og ungdommer er i sær opptatt av å passe inn i sin. De er på vei til å frigjøre seg fra sine foreldre, og orientere seg om hvem de er. Den største påvirkningen kommer fra vennene, deres bekræftelse på å være likt er det som tar størst plass i ungdommens hode. Ungdomstiden er fylt med å prøve nye ting, der det som oftest ikke tenkes på konsekvensene (Frønes, 2006).

Det som blir problematisk i det moderne samfunnet, er de voksnes manglende kontroll på de unges sosiale nettverk. Store deler av det sosiale foregår på sosiale medier som de voksne savner kompetanse på, eller mangler innsyn til. Det er ikke alle unge jenter som har sine foreldre på snapchat eller facebook. Mediene som ungdommene utfolder seg på er ofte individorienterte og utenfor de voksnes kontroll (Tønnesen, 2007). Sonia Livingstone bruker uttrykket "bedroom culture" om forandringen fra at barn og unge sitter med familien sin i stua og ser på tv, til at de sitter på sitt eget rom og driver med eget selvstendig mediebruk. Mobiltelefonen gir de unge muligheten til å utfolde seg fritt uten de voksnes overvåking. De kan kommunisere og sende bilder på arenaer der de voksne ikke får tilgang, som for eksempel snapchat (Livingstone, 2002). Ettersom mange voksne mangler kompetanse på dette feltet, foregår ofte kompetanseproduksjonen rundt media og nettbruk utenfor hjemmet. Det er de unge som suger til seg de nye mediene først. Dette handler også om at jevnaldrenes påvirkning strekker seg lengre, så det som interesserer vennene, interesserer automatisk de unge jentene (Tønnesen, 2007).

2.3.1 Tidlig voksne?

Det moderne samfunnet har ikke lenger de klare grensene mellom generasjonene som i det tradisjonelle samfunnet. Det er ingen klar overgang fra å være barn til å bli voksen. Det er mer opp til de unge om hva de vil identifisere seg som; barn, ungdom eller ung voksen. Den kulturelle utviklingen har skapt en tidligere seksuell utvikling hos ungdommen. Det er mange årsaker til at ungdomstiden har fått er mer seksualisert preg. Sosiale medier er en av hovedårsakene. G. Durham kaller medias seksualisering av unge jenter for "The Lolita effect", der yngre jenter blir eksponert med "how to get the boy" og "if you got it, flaunt it" (Durham, 2008, s. 63). Medier gir ungdommen tilgang til sider, reklame og produkter som har innhold som ikke passer seg for unge tenåringsjenter. Innhold som med hensikt er rettet mot unge jenter der alt handler om utseende, kropp og det å gjøre seg attraktiv for det

motsatte kjønn. Innhold som viser hvordan de unge jentene burde oppføre seg, eller hvordan de burde seg ut. Dette har ”normalisert” en atferd som var forbeholdt voksne. En atferd de ikke er klare for. Før kunne man se forskjellen på en trettenåring og en trettiåring på måten de kledde seg på. I dag kjøper vi klær i samme butikk, fordi alle blir utsatt for de samme inntrykkene og de samme reklamene (Prinsloo, 2014).

Ungdomstiden er en fase der de unge er både forvirret og overmodige. En fase der de søker seg til nye og risikofylte situasjoner, samtidig som fremtidsrettete avgjørelser skal bli tatt. De kommer opp i situasjoner de ikke vet hvordan de skal navigere seg rundt i. De vil oppføre seg som voksne, men tenker som tenåringer (Rønhovde, 2011). For selv om deres atferd minner om en voksens, så er ikke deres ansvarsbevisste foreldre rollemodellene. Det er ungdommens jevnaldrende som har størst påvirkningskraft. Utsagnet ”når den blinde leder den døde” kan vel være relevant i denne sammenhengen. For de unge sammenligner seg ikke med de voksne, men med hverandre. Det hadde igjen vært mot sin hensikt hvis jevnaldrende ikke skulle fått sin plass i sosialiseringprosessen. Det hadde rettene sagt vært umulig. Samværet med jevnaldrende lærer ungdommene mange av de sosiale kodene som kreves i voksenlivet. Dette er fordi det handler om å være sammen med personer som er likeverdige i sin posisjon (Frønes, 2013).

Ungdommens ønske til å bli sett på som en voksen før de er modne nok, er ikke noe nytt. Å være ungdom er fylt med frustrasjon og identitetsforvirring. Grensene har derimot blitt visket ut i en mye større grad nå enn før. Dette har mye med media å gjøre. Hvordan man ser på forholdet mellom ungdom og media, er med på å påvirke ungdommens situasjon. Hvis oppfattelsen er at barn og unge må beskyttes fordi de er for sårbare, vil dette aktivere kontroll og regulering. Hvis oppfattelsen dreier mot barn og unge som aktive og kompetente mediebrukere, vil de få mer frihet og tiltro (Hagen & Wold, 2009). Tønnesen sier at de oppfatningene og holdningene det er rundt ungdom og media, vil påvirke hvordan det er å leve et ungdomsliv (2007, s. 19).

2.3.2 Tidlig seksualisert ungdomskultur

Kunnskap om seksualitet og kropp er tilgjengelig i store mengder for ungdommen. Det er ikke bare fra helsesøster og timen om pubertet som gir kunnskap om de store og intime spørsmålene lenger. Det kryr av direkte og indirekte kunnskaper og bilder som gir svar på

spørsmålene som ungdommen sitter inne med. Det fører ofte til urealistiske forventninger om hvordan ting skal være og hvordan man som ung jente skal oppføre seg. I dagens samfunn gjelder ikke de samme kulturelle normene som før om jenters seksualitet. De tidligere kulturelle normene var undertrykkende, men samtidig en beskyttelse. I dag er det fokus på likestilling av kjønn på alle områder, da et av dem er holdninger rundt jenters seksualitet og kropp. Det skal være like greit for jenter som for gutter å snakke om og praktisere sex, uten å bli stemplet som noe annet enn ”normal”(Helseth, 2010). På den andre siden er det også positivt at informasjon om sex og seksualitet er enklere for ungdommen å få tak i. Ettersom det kan være en kilde til kunnskap de ikke tør å spørre sine foreldre om. For seksualitet er en naturlig del av det å være menneske, det er en del av vår identitet. Imidlertid er det en forskjell mellom naturlig seksualitet og seksualisering av en gruppe (Durham, 2008).

Norge ligger på andreplass når vi sammenligner oss med andre land på hvor gode vi er på likestilling (W.E.F, 2015). På tross av dette har vi ikke kommet like langt som vi burde, det er fortsatt et gap på mange områder mellom kjønnene. De gamle holdningene sitter igjen når vi tenker på jenter og deres seksualitet. Samtidig som dette er tiden for å posere halvnaken på forsiden av Costume for å vise sin likestilling, eller helt naken som Kim Kardashian gjorde på instagram (Pedersen, 2016). Det kan bli krevende for de unge jentene å skulle innfri alle de motstridende kravene som blir satt til jenters væremåte, spesielt når eksponeringen skjer i en alt for tidlig alder. Hannah Helseth nevner i sin bok at den tidlige eksponeringen og de motstridende kravene har ført til at det har blitt en mer seksualisert ungdomskultur. Kari-Janne Lid, leder for avsnitt for seksualforbrytelser, nevner også sin bekymring i en artikkel i Aftenposten. Lid hevder at det har blitt en stor økning i å utlevere seg på en seksuell måte for ungdommen (2010; Mellingsæter, 2016). Det kan undres hva som skjer når kravene og grensene er uklare. Det kan også virke som det er en oppskrift på å utrykke seg på en seksuell måte for unge jenter. Oppskriften inneholder urealistiske forventninger om hvordan man burde være, og hvordan man burde se ut. Som nevnt kaller G. Durham dette for ”The Lolita effect”. Denne effekten viser til den makten media har over tenåringsjenter, men også hvordan media påvirker synet på tenåringsjenter i samfunnet (Durham, 2008). Det er lite handlingsrom for å utforske sin egen seksualitet når oppskriften allerede er formulert. De fleste av bildene som blir sendt inneholder struttende rompe, stor kløft og trutmunn. Som er en del av den allerede formulerte oppskriften (Helseth, 2010).

Å sende lettkledde/nakenbilder med en positur som ligner på det man ser i et pornoblad, er ikke forbeholdt bare jenter. Ifølge Medietilsynets undersøkelse er gutter like ivrige på å sende utfordrende bilder til andre som jenter. Det er derimot ulike syn på jenter og gutters utforsking av egen seksualitet, som derfor kan påvirke hvordan lettkledde/nakenbilder blir tatt i mot av samfunnet (Medietilsynet, 2014). Ifølge slettmeg.no sin årsrapport fra 2014 var 65% av alle henvendelsene fra kvinner, der den nest største årsaken handlet om sletting av bilder og videoer. Dette kan vise at det er jenter som får oppleve flest negative konsekvenser etter at de har delt et bilde av seg selv til andre. Det er deres bilder som blir videresendt eller lagt ut på sosiale medier uten deres samtykke (NorSIS, 2014).

Utagering og testing av grenser når man er ungdom er en naturlig del av å være tenåring. Likevel har dagens ungdom blitt en generasjon der tallene synker på negative områder som rus, og stiger på positive områder som for eksempel skolen. Ungdomskriminaliteten i Oslo har sunket siden 2007, spesielt hos jentene (Hofseth, 2012). Etter teknologiens inntog kan det virke som utageringen til ungdommene har flyttet fra å henge på gata til å henge på jenterommet. Å sende nakenbilder av seg selv i ungdomstiden kan være en ny form for å være rebell. En seksualisert ungdomskultur kan være den nye rebellmetoden som gjør at de unge jentene kan vise at de ikke lenger er barn, men trer inn i de voksnes verden. Et utfordrende bilde kan være et anerkjennende bevis på dette. Den store forskjellen fra tidligere tenåringsrebeller er at alt dokumenteres (Helseth, 2010).

2.4 Sosial samhandling på nett

Sosiale medier har forandret hvordan man oppretter og vedlikeholder sosiale relasjoner. Det har endret dynamikken i vårt sosiale nettverk, spesielt for de unge. For det er de unge som er storforbrukerne av den nye kulturelle virkeligheten. Denne interaksjonen med hverandre får konsekvenser fordi den ikke har noen begrensinger i form av tid eller rom (Hannemyr et al., 2015). Før var mediene en kilde til underholdning, men ble ikke sett på som en del av hverdagen. I dag er det ikke mange som legger igjen mobilen hjemme. Sosiale medier har forandret hvordan ungdommer organiserer sin egen hverdag. De har skapt et nytt mønster for hvordan ungdommen planlegger med hverandre. Det er mange som mener at ungdommen i dag er mindre sosiale nå enn før og isolerer seg inne i mobilens verden. Det kan heller virke som det motsatte, at ungdommen aldri har vært så sosiale som nå. For nå kan de holde kontakten med hverandre gjennom hele dagen. De unge kan sitte hjemme og spise middag

samtidig som de snakker med vennene sine om når de skal møtes for å spille fotball. Mobilen følger ungdommen hvor enn de går, som betyr at det sosiale livet deres bare er et tastetrykk unna (Hannemyr et al., 2015).

Som med alle endringer kommer det både negative og positive sider ved sosiale medier. Selv om det gir ungdom en unik mulighet til å holde kontakt med både nære og fjerne venner, så synliggjør det også ungdommenes sosiale status. Det blir enkelt å se hvilke jenter som er populære og hvem som ikke er det, dette kan lett måles ved hvor mange "likes" man får på et bilde (Hannemyr et al., 2015). En dansk undersøkelse gjennomført av Gitte Stald og Rich Ling i 2008 viser ungdommens avhengighet til alltid å være tilgjengelig på nett. Dette handler mye om frykten for å gå glipp av noe. Ungdommenes tilgjengelighet handler om å få være med på det som skjer. Gitte Stald hevder at aktiviteten på mobilen viser tegn på popularitet, og for å beholde sin posisjon i gruppen må en holde seg oppdatert. For 80% av de 1800 deltakerne i undersøkelsen svarte at de aldri slo av mobilen. Ungdommene beskrev at de satte mobilen på lydløs istedenfor å slå den av, på grunn av muligheten til å sjekke mobilen under et kinobesøk eller på skolen (Ling & Stald, 2010). Tønnesen nevner også at mediebruken til de unge jentene er en meningsstyrt aktivitet. Meningen ligger i å opprettholde sine sosiale relasjoner, som følge av dette er det vanskelig å gå offline (2007).

2.4.1 Et sosialt møtested uten regler?

Internett er et nytt møtested som stadig er i endring og som ingen har helt kontroll over. Det dukker stadig opp nye nettsamfunn og de gamle er stadig i endring. Etersom internett er et samfunn hvor interaksjonen foregår noe annerledes enn i den fysiske virkeligheten, så må det utvikles nye regler for atferd. For å kunne utvikle regler så må man forstå hvordan nettet fungerer og hva det brukes til (Frønes, 2011). Det er spesielt viktig å få kunnskap om hva ungdommen bruker nettet til, ettersom deres evne til å forstå konsekvenser ikke har kommet like langt som deres evne til å handle. Det er viktig både for å beskytte de unge, men også for å gi de regler for hvordan de skal oppføre seg (Frønes, 2013). Mobbing eller trakassering på nett stopper ikke når skoledagen er over, som ved vanlig mobbing. Trakassering på nett følger den unge gjennom hele døgnet (Barne- likestillings-og inkluderingsdepartementet, 2013).

Reddbarna, Barnevakten og Medietilsynet er noen av stedene som har utviklet regler for nettvett, regler for hvordan man burde oppføre seg på nett. Det kan likevel diskuteres om nettvettreglene har kommet litt for sent. Imidlertid sier Frønes at nye kulturelle og sosiale mønstre ikke er lett å få oversikt over, ettersom de endrer seg relativt raskt. Nye sosiale mønstre sprer seg først hos den yngre generasjonen før den når den eldre. Det er den yngre generasjonen som suger til seg alt av det nye på sosiale medier og de lærer seg å bruke det, før de voksne engang vet hvordan man skal uttale navnet. Det kan dermed virke som de unge får lov til å boltre seg på egenhånd på ulike sosiale medier før de voksne forstår hva de unge holder på med (Frønes, 2011). De unge er kanskje aktive brukere av nettet, men de trenger de voksnes livserfaring (Barnevakten, 2012).

2.5 Nettvett på skolen

Når ”Kunnskapsløftet” kom ut i 2006 hadde de lagd et rammeverk for grunnleggende ferdigheter, der de hadde definert fem ferdigheter som avgjørende for å kunne lære. De fem ferdighetene består av å kunne lese, å skrive, å regne, muntlige ferdigheter og digitale ferdigheter (Otnes, 2009). Disse er grunnleggende for læring på skole og i samfunnslivet. De grunnleggende ferdighetene består av ulike ferdighetsområder med en økende grad av forståelse og vanskelighetsgrad. I denne oppgaven skal det fokuseres på digitale ferdigheter. Digitale ferdigheter er en viktig kompetanse for læring i fremtiden, for digitaliseringen har endret kvalifikasjonene for lesing, skriving og muntlige uttrykksformer. Kompetansen går både ut på å være kreativ, men også kritisk til det digitale. Et av underområdene under digital ferdighet handler om digital dømmekraft. Det går ut på regler for nettvett og personvern. Det handler om å bruke nettet på en ansvarlig og forsvarlig måte. Den økende vanskegraden skal gå fra å kjenne til regler om personvern og nettvett til og faktisk ta de i bruk når man er på nettet (Kunnskapsdepartementet, 2012; Otnes, 2009).

Nettvett er et behov som har kommet på grunn av det store mangfoldet av digitale og sosiale medier, men det er også en konsekvens på grunn av det åpne nettet. Det er ingen klar definisjon på begrepet nettvett enn at det består av et sett med atferdsregler om hvordan personer skal oppføre seg på nettet. Det er atferdsregler på nettet akkurat som det er i den fysiske virkeligheten, men det er også regler som er til for å beskytte den enkeltes personvern. Nettvett er en viktig faktor når det kommer til å være digital, både på skolen og på fritiden (Otnes, 2009). Det er viktig at barn og unge lærer å bruke nettet på riktig måte,

men dette gjelder mer enn bare hvordan de bruker digitale verktøy. Imidlertid har ikke LK06 noen konkrete definisjoner eller regler når de henviser til nettvett under digitale ferdigheter, til tross for at det står at barn og unge skal kunne bruke det i sine nettaktiviteter (Kunnskapsdepartementet, 2012). Det er derimot andre organisasjoner og fagfolk som har utformet ulike nettvettregler for å beskytte barn og unge. Som nevnt er det ikke utformet noen universelle regler for nettvett. Isteden fokuserer organisasjoner og fagfolk på ulike aspekter ved nettvett. Noen fokuserer på hvordan barn og unge ikke burde oppføre seg, noen gir råd til foreldre, mens andre fokuserer på hvordan de burde oppføre seg. Reddbarna.no og dubestemmer.no er noen av de som har utviklet nettvettregler som blir mest omtalt. Reddbarna har laget en liste med nettvettregler som er til for å gjøre nettopplevelsene til de unge til positive og trygge erfaringer. Det er utformet åtte nettvettregler. Et av de områdene de jobber for, er å beskytte barn mot seksuelle krenkelser på nett. En av de åtte nettvettreglene som er utformet handler eksplisitt om å tenke seg godt om før man deler personlige bilder og informasjon om seg selv. Reddbarna skriver også eksplisitt at det er de voksne som har et ansvar for å lære de unge hvordan man skal bruke nettet på en trygg måte (DuBestemmer, 2016; Reddbarna, 2013a). Nettvett har blitt et viktig tema å ta opp med barn og unge (Otnes, 2009).

Medietilsynet hadde en stor undersøkelse i 2014, da et av områdene handlet om ansvarlig og fornuftig bruk av media. Det var nesten 2000 barn og unge mellom 9 og 16 år som deltok. 93% svarte at de hadde lært om fornuftig bruk av nettet, altså nettvett. 57% svarte at det var på skolen de hadde lært om dette temaet. Dette viste at nesten alle hadde kjennskap til temaet nettvett, men det var ulikheter når det kom til hvor de hadde fått denne informasjonen fra (Medietilsynet, 2014). Å veilede de unge i hvordan man på en ansvarlig måte bruker nettet, er like viktig som alle andre grunnleggende ferdigheter. Spesielt med tanke på hvilken plass det digitale har fått både på læringsarenaen, men også i det generelle samfunnet. Otnes skriver i sin bok at det er usikkert hvor mye tid det brukes til å undervise om nettvett. Til tross for at digital dømmekraft er et eget ferdighetsområde, så er det et gap mellom intensjoner og realiteter. Det er et gap mellom det som skal læres og den kompetansen som lærerne har om temaet. Å lære om digitale ferdigheter må gå utover det og bare bruke det i det faglige. Det må også rettes mot ungdommens sosiale bruk. De unge er storbrukere av sosiale medier, det kan imidlertid ikke bare antas at de vet hvordan de skal oppføre seg i det store havet av medier (Otnes, 2009).

2.6 Oppsummering

Ungdommene i dagens samfunn er vokst opp med sosiale medier. Dette har medført til at deres grenser for å utlevere seg selv på nett, er annerledes enn grensene hos den eldre generasjonen. Imidlertid forstår ikke ungdommene risikoen som kan forekomme ved å offentliggjøre seg selv på nett. Dette skal derfor drøftes opp mot denne undersøkelsens informanter, og deres erfaringer. Sosialiseringprosessen i ungdomstiden avhenger mye av jevnaldrenes påvirkning. Jevnaldrenes bekreftelse og anerkjennelse blir viktigere enn de voksnes. Det er derfor interessant å se på hvor stor påvirkningskraft de jevnaldrende har på informantenes erfaringer med å sende lettkledde/nakenbilder. Det skal i tillegg ses opp mot årsaker for å sende slike bilder. Det er imidlertid ingen klare grenser mellom det å være ungdom og det å være voksen i dagens samfunn. Ungdommen blir eksponert for det samme som de voksne. Store deler av denne tendensen kommer fra ”The Lolita effect”, og tilgjengeligheten sosiale medier gir de unge. Denne tendensen har ført til en mer seksualisert ungdomskultur. Informantenes erfaringer, årsaker og holdninger skal drøftes opp mot denne tendensen. Sosiale medier har endret hvordan man danner og opprettholder sosiale relasjoner. Både når det kommer til vennskap, men også kjærlighetsforhold. Denne endringen skal drøftes opp mot informantene i denne undersøkelsen, når det kommer til hva meningen er for de unge jentene når de bruker nettet. Imidlertid er kriteriene annerledes på sosiale medier, når det kommer til hva som er akseptabel atferd. Konsekvenser som kan komme av å sende slike bilder, skal ses opp mot dette. Nettvett er et tema det skal læres om på skolen. Det skal derfor drøftes opp mot informantenes kjennskap til temaet nettrett. Det er viktig å lære ungdommen hvilke atferdsregler som gjelder på sosiale medier.

3 Teorier om selvoppfatning

Selvoppfatning er den bevisste oppfatningen en person har om seg selv. Det er en signifikant faktor for påvirkning av atferd (Rosenberg, 1979). Det skal derfor bli tatt for seg ulike dimensjoner av selvoppfatning og hva som påvirker en persons selvoppfatning. Ulike teorier om selvoppfatning skal også bli tatt for seg. Det er George Meads "speilingsteori", og Leon Festinger sin sosial sammenlikningsteori. Teorien om selvoppfatning skal brukes i drøftingskapittelet. Teorien skal brukes til å drøftes opp mot resultatene.

3.1 Selvoppfatning

Den bevisste oppfatningen en person har om seg selv er en viktig faktor for personens tanker, motiver og handlinger (Skaalvik & Skaalvik, 2003). Rosenberg (1979) hevder at selvoppfatningen blir en referanseramme for handling. En person handler ut fra en bevisst forestilling om hvem hun er. Selvoppfatning handler om vårt forhold til oss selv, for mennesker har en trang til å ha positive følelser om seg selv. Derav blir vårt forhold til andre mennesker påvirket av vår selvoppfatning (Duesund, 1995). Skaalvik og Skaalvik forklarer begrepet selvoppfatning som en fellesbetegnelse på ulike aspekter ved en persons oppfatninger, vurderinger og forventninger om seg selv (2003, s. 15). Raimy definerer selvoppfatning slik individet kjenner seg selv (Raimy, 1943, s. 18). Vi har både oppfatninger av oss selv på spesifikke områder samtidig som vi har en generell oppfatning av oss selv som person. En person kan se på seg selv som en som ikke tør å snakke høyt i klassen, men kan ha en generelt positiv oppfatning av seg selv som en sosial person (Skaalvik & Skaalvik, 2003). En persons selvoppfatning blir ikke til isolert i et individ, men det er et resultat av samspillet mellom et individ og dets miljø. Det blir påvirket av både indre og ytre kilder.

Selvoppfatningen er et resultat av en persons erfaringer og tolkninger av disse sosiale situasjonene. Hvis en elev er den første til å forstå et nytt dataprogram i klassen, vil denne eleven trolig tolke seg selv som ganske kompetent på teknologi (Skaalvik & Skaalvik, 2003).

3.1.1 Dimensjoner av selvoppfatning

Selvoppfatningen en person har om seg selv på forskjellige områder kan være ulike. Man kan oppfatte seg selv annerledes på fotballbanen enn på skolen. En persons oppfatning på et område kan igjen deles inn i ulike dimensjoner som sosial, fysisk, akademisk, emosjonell og moralsk selvoppfatning. Det er disse fem dimensjonene som de fleste tar i bruk, selv om det

også finnes andre dimensjoner av selvoppfatning. Sosial selvoppfatning handler om oppfatningen av sin egen evne til å omgås med andre mennesker. Et eksempel er hvor populær man vurderer seg blant sine jevnaldrende. Fysisk selvoppfatning handler om sin egen oppfatning av eget utseende og om personen ser på seg selv som en med gode motoriske ferdigheter. Akademisk selvoppfatning handler om en persons oppfatning av eget prestasjonsnivå på skolen. Emosjonell selvoppfatning består av den oppfatningen en person har om sitt eget følelsesregister. Har man et voldsomt sinn, eller er man generelt glad. Moralsk selvoppfatning er vurderingen om man ser seg selv som en som følger normene og reglene i samfunnet (Skaalvik & Skaalvik, 2003).

I denne oppgaven vil ikke alle dimensjonene av selvoppfatning være av relevans. De dimensjonene som kan være med å belyse oppgavens problemstilling er sosial, fysisk og moralsk selvoppfatning. Sosial selvoppfatning vil være interessant for å undersøke hvordan det sosiale miljøet og de jevnaldrende påvirker de unges handlinger. Selvoppfatning er en signifikant styringsfaktor når det kommer til sosial atferd, og det sosiale livet er en av de viktigste faktorene for en ungdom. Moralsk selvoppfatning vil være aktuelt for å belyse hvorvidt de unge jentenes handlinger er i samsvar med de gjeldende normene. Det er uskrevne regler for hva som er akseptabel atferd både i ungdomskulturen og på sosiale medier. Hvilke bilder er det akseptert eller forventet at de unge sender på for eksempel snapchat. Fysisk selvoppfatning knyttes til presset om å utlevere seg på en seksuell måte i en tidlig alder. At det er viktig å få anerkjennelse på sitt eget utseende og kropp (Helseth, 2010; Skaalvik & Skaalvik, 2003).

3.1.2 Påvirkning på selvoppfatning

Som nevnt blir selvoppfatningen påvirket av et gjensidig samspill mellom et individ og det sosiale miljøet rundt. R. White og N. Watt som er referert i Skaalvik og Skaalvik (2003), deler mellom en indre og en ytre kilde til påvirkning av selvoppfatningen. En indre påvirkning til selvoppfatning vil være å mestre en handling uten å behøve anerkjennelse av noen rundt. Dette kan da være en handling der man mestrer å laste opp et bilde på mobilen sin. Personen føler seg kompetent til å utføre handlingen, men trenger ingen bekreftelse fra andre for å vurdere om man har lyktes eller ikke. En ytre kilde til selvoppfatningen er erfaringer personen gjør i sosiale sammenhenger. Erfaringer og handlinger som en person trenger det sosiale miljøet for å vurdere om man har fått det til eller ikke. Det kan dreie seg

om oppfatningen om hvor populær man er, eller det kan bli vurdert med tanke på hvor mange ”likes” man fikk på et profilbilde (Skaalvik & Skaalvik, 2003). Symbolsk interaksjonisme og sosial sammenlikningsteori er to teoretiske retninger som begge tar for seg hvordan selvoppfatningen blir påvirket av andre mennesker (Skaalvik & Skaalvik, 2003).

Symbolsk interaksjonisme

Symbolsk interaksjonisme er en teoretisk retning der virkeligheten forstås gjennom sosial interaksjon. Denne retningen ser på ”andres vurderinger” som en viktig faktor for danning og påvirkning av selvoppfatning (Skaalvik & Skaalvik, 2003). Sosiale erfaringer og handlinger skjer i samspill med andre, der de også blir automatisk vurdert av andre. Vår persepsjon av andres vurdering er en avgjørende kilde til selvoppfatningen og det bildet vi har av oss selv (Strømøy, 2005). En av de store hovedbidragsyterne til symbolsk interaksjonisme var George Herbert Mead som er referert i Vaage(1998). Mead kom med ”speilingsteorien” i 1924. Den går ut på at man speiler seg selv i andre mennesker. En ser seg selv gjennom andres øyne, og tolker deres reaksjoner på våre handlinger. Persepsjon av andres vurdering skjer indirekte (Vaage, 1998). Ettersom de unge vokser opp lærer de å forutse andres reaksjoner på sine handlinger. Dette skjer gjennom rolletaking. De klarer å sette seg inn i andres synspunkter og reaksjoner. Ungdommen lærer seg felles normer, regler og holdninger i de miljøene de holder til. Det er derimot ikke alle miljøers normer som påvirker de unges selvoppfatning, men de miljøene som er viktig for de unge (Skaalvik & Skaalvik, 2003).

Sosial sammenlikningsteori

Skaalvik og Skaalvik (2003) referer til Leon Festinger, som var den første til å nevne sosial sammenlikningsteori i 1954. Den fokuserer på den direkte og motiverte sammenlikningen som en person gjør av seg selv med andre. Selvoppfatningen er ikke bare avhengig av andres vurdering av oss selv, men også hvordan vi vurderer oss selv i forhold til andre. Personer vurderer om ens egen prestasjon er sterk eller svak. Det finnes som regel ikke objektive mål å sammenligne seg med. Dette gjelder spesielt når det kommer til handlinger i det sosiale liv. Det er ikke et fasitsvar på hvordan ting skal gjøres, sammenlikningen blir farget av den som ser. Personer sammenlikner dermed sine evner og meninger med andre personer. Sosiale sammenlikninger blir derfor subjektive. En person vet ikke om atferden eller handlingen er gjort riktig, før personen ser hvordan andre gjør det (Skaalvik & Skaalvik, 2003).

Ifølge Festinger sammenlikner vi oss med andre personer som er mest lik oss selv. Vi sammenlikner oss med vår referansegruppe, de som er lik oss selv; alder, kjønn og erfaringer

(2003). En ung jente vil ikke sammenlikne sin sosiale status med eldre menn, men med sine klassekamerater (Skaalvik & Skaalvik, 2003). Selvoppfatning har stor påvirkning på vår atferd. Derfor blir andres vurdering viktig for de handlingsvalgene ungdommene tar, for ungdommer har et behov for å passe inn i sin egen referansegruppe (Skaalvik & Skaalvik, 2003).

3.2 Oppsummering

Selvoppfatningen er den bevisste oppfatningen en person har om seg selv. Selvoppfatningen blir påvirket av et gjensidig samspill mellom et individ og det sosiale miljøet rundt. Det er derfor av interesse å drøfte denne påvirkningen i denne oppgaven. Drøfte hvilken påvirkning de jevnaldrende har på informantenes handlinger og kjennskap til nettvett. Selvoppfatningen består av ulike dimensjoner. Dimensjonene som er viktig i denne oppgaven er fysisk, sosial og moralsk selvoppfatning. Fysisk selvoppfatning blir av verdi å se opp mot informantenes syn på sitt eget utseende. Som er viktig for en ung jente. Den sosiale dimensjonen går på hvor populær og attraktiv man vurderer seg selv i det sosiale miljøet. En faktor som er viktig for de unge, med tanke på å tilhøre en gruppe. Den siste dimensjonen går på om man følger de moralske normene. De moralske normene som finnes i ungdomskulturen, og på sosiale medier. Som følge av at de unge blir påvirket av sine jevnaldrende, skal det fokuseres på selvoppfatningsteorier som fokuserer på hvordan andre påvirker en persons selvoppfatning. Både symbolsk interaksjonisme og sosial sammenlikningsteori er to teorier som tar for seg dette. Andres vurdering er viktig for hvilke handlingsvalg de unge jentene tar, med tanke på hvilke bilder de deler på nett.

4 Metode

Jeg hadde som formål å finne ut av hvilke erfaringer og kjennskaper unge jenter sitter inne med når det kommer til temaet nettvett. Spesielt vil det undersøkes om deling av lettkledd/nakenbilder på nett.

4.1 Valg av metodisk tilnærming

Valg av metode ble gjort med grunnlag i hvordan formålet med undersøkelsen kunne komme frem på klarets mulig måte, i tillegg til å belyse erfaringene til flest mulig informanter.

Temaet i undersøkelsen er av sårbar og personlig art, noe som ble vektlagt når jeg var i prosessen med å vurdere hvilken metode som var mest hensiktsmessig.

Jeg kom fram til at svarene til informantene kunne være av mer ærlige natur når de fikk muligheten til å svare anonymt på et spørreskjema. Å dele lettkledd/nakenbilder av seg selv på nett kunne være vanskelig for noen å snakke om i et intervju. Formålet med undersøkelsen min var heller ikke å få fram enkelt personers erfaringer med tema, men heller få et overblikk over unge jenters kjennskaper og meninger rundt tema. Oppgavens begrensninger, gjør det ikke mulig å kunne generalisere til resten av populasjonen i Norge. Mottoet mitt under gjennomføringen av det metodiske forskningsopplegget ble som David De Vaus sier i sin bok "Use the method: do not let it use you" (2014, s. 7). For en del av forberedelsen var å innse at alt ikke går like lett som den skriftlige planen.

Surveymetodikken er ikke en spesifikk metode, men tilnærmingen er kjennetegnet ved å systematisk samle inn data som tillater sammenligning mellom "cases". Surveymetodikken er valgt med tanke på at den er relevant til å undersøke meninger og holdninger til en stor gruppe mennesker. Jeg undersøkte unge jenters meninger og holdninger rundt det å dele lettkledd/nakenbilder på nett. I survey samler man inn informasjon om de samme variablene fra mange ulike "cases". Når man analyserer i survey-tilnærmingen er man også interessert i å finne årsaker til fenomener ved å sammenligne "cases" (De Vaus, 2014).

4.2 Utvalg

Informantene som var utgangspunktet for denne spørreundersøkelsen var jenter mellom 13 og 15 år som hadde tilgang til eller egen mobil/pc. En mulighet var å sette kriteriet på utvalget til jenter på 15 år, da de ikke trenger samtykke fra foreldre om å være med. Dette kunne gjort

prosessen enklere. Etter å ha vurdert fordeler og ulemper, så var det større fordeler ved å ha kriteriet fra 13 til 15 år. Dette ga en mulighet til å få flere informanter, men også få et bedre og bredere bilde av problemstillingen. Jeg valgte ungdomsskoler i Oslo og Akershus av både praktiske og teoretisk grunner. Etersom spørreundersøkelsen ble fylt ut på papir, måtte jeg reise til hver enkelt skole og hente de utfylte skjemaene. Det var da av praktiske grunner til at reiseveien ikke ble for lang. Akershus og Oslo ga også et utvalg som var representativt for både små og store steder. Det ga muligheten til å kunne se om det var noe forskjell på antall sendte bilder eller ulike erfaringer med konsekvenser av å ha sendt et lettkledd/nakenbilde. Et representativt utvalg er nødvendig for å kunne trekke gyldige konklusjoner. For å få et representativt utvalg til min undersøkelse valgte jeg å ta kontakt med ungdomsskoler i både Oslo og Akershus. Dette var fordi nesten alle ungdommer går på offentlig skole, ettersom dette er pålagt. Det ga mulighet til å nå mange informanter samtidig. Det var også lettere med tanke på at jeg trengte foreldrenes samtykke. Det virket som en ryddig måte å få kontakt med informanter.

Det var en krevende prosess å få tak i informanter, da det var en rekke ”gatekeepers” jeg måtte gjennom for å komme til informantene. Jeg begynte med å sende mail til rektorer på ungdomsskoler i Oslo og Akershus i slutten av januar. Jeg fikk fort inntrykk av at skoler, spesielt i Oslo, fikk mange henvendelser om å være med i ulike undersøkelser. Det ble derfor flere runder med å sende ut mail eller mase-mail til ulike skoler. Prosessen med å få tak i informanter kunne begynt tidligere, men jeg måtte vente på godkjenning fra Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD). I midten av januar fikk jeg tilbakemelding fra NSD om at prosjektet ikke var meldepliktig da det ikke krevde noen direkte personopplysninger fra informantene. Da jeg fikk bekreftet fra ulike skoler både i Oslo og Akershus at de ville være med i undersøkelsen, begynte prosessen med å få samtykke fra foreldre. Enda en ”gatekeeper”. Derimot var lærerne på de ulike skolene veldig behjelpelig når det kom til å få svarslippene tilbake fra foreldrene. Prosessen med å få utdelt spørreundersøkelsen på de ulike skolene var litt forskjellig. Noen skoler ville at jeg skulle skrive ut og kopiere spørreskjemaene for dem, ettersom dette hadde tatt mye av lærernes tid. Dette var noe jeg hadde tilbudt å gjøre, ettersom undersøkelsen ikke skulle gi lærerne mye ekstra arbeid. Dette var spesielt med tanke på at dette skulle gjøre det mer ettertraktet å gjennomføre undersøkelsen. De andre skolene tok på seg jobben selv med å skrevet ut skjemaene til de som skulle delta. Grunner til dette var at på noen skoler var det få jenter som deltok eller at ulike klasser gjennomførte til ulike tider. Jeg hadde også tilbudt meg å komme

å introdusere spørreundersøkelsen for de jentene som skulle delta. Dette ble i starten tatt imot med interesse fra noen av skolene, ettersom de fleste syntes dette var et veldig aktuelt tema. Det ble derimot vanskeligere å planlegge og gjennomføre det i praksis, ettersom de ulike klassene gjennomførte undersøkelsen til ulik tid. Det ble dermed bare med tanken. I ettertid ser jeg at det kunne vært nyttig å ha kommet til de ulike skolene å forklart hensikten med undersøkelsen for de jentene som skulle delta. Selv om jeg hadde sendt et informasjonsskriv med begrunnelser for undersøkelsens avgrensning. En grunn til dette er at etter å ha lest kommentarene fra informantene bakpå skjemaet, så kunne en litt mer detaljert forklaring vært hensiktsmessig. Det var en del av informantene som lurte på hvorfor det bare var jentene som gjennomførte undersøkelsen, eller hvorfor spørsmålenes fokus hovedsakelig var på deling av lettkledde/nakenbilder.

Utvalget ble tilslutt 173 informanter fra fire forskjellige skoler. To av skolene som deltok kom fra Oslo og de to andre kom fra Akershus. Ut av de 173 informantene var det 99 som kom fra Oslo og 74 som kom fra Akershus. Det ble en jevn fordeling mellom de to fylkene. Utvalget ble i stor grad hentet fra 8.trinn, da dette var klassene som skolene oftest gav til disposisjon for undersøkelsen. En av grunnene til dette var at flere av skolene informerte om at 9. og 10.trinn var opptatt med forberedelser til tentamener og hadde ikke mulighet til å delta. Det blir vanskelig å si noe om den eksakte svarprosenten, siden jeg ikke har oversikt over hvor mange jenter som fikk mulighet til å delta på de ulike skolene eller i de ulike klassene. Personers frafall fra å delta, vil påvirke resultatet. Det er mange ulike årsaker til at personer ikke deltar i undersøkelsen. Disse skal jeg imidlertid ikke gå nærmere inn på her. De Vaus hevder at en undersøkelse får cirka 30 % som ikke svarer, selv med bruk av gode teknikker for å få informanter (De Vaus, 2014).

4.3 Spørreskjema

Å utvikle et godt spørreskjema er en krevende prosess, det er også den vanligste metoden å samle inn data på i survey (Befring, 2007). Det er en god og enkel metode å bruke ettersom alle informantene blir spurt om de samme spørsmålene og får de samme alternativene. Utgangspunktet for spørreskjemaet var problemstillingen og forskningsspørsmålene. Det var en krevende prosess med tanke på at det var første gang jeg utviklet et spørreskjema. Det var mye som skulle vurderes for at spørsmålene skulle bli så bra som mulig. Ettersom spørreskjemaet mitt var selv-administrerende, som betyr at informantene fylte ut skjemaet på

egenhånd, så måtte spørsmålene være enkle og konkrete. Det var ingen mulighet til å forklare betydningen av spørsmålene, eller oppklare misforståelser rundt noen av begrepene. Jeg måtte også ha i tankene at utvalget mitt var jenter mellom 13 og 15 år, så utformingen av spørsmålene måtte passe til deres nivå av forståelse (De Vaus, 2014).

Spørreskjemaet ble utviklet med tanke på at det skulle utfylles på papir. Det er mange fordeler med å gjøre det på nett, men det betydde at skolene jeg spurte måtte ha nok datamaskiner til alle jentene som deltok. Jeg kom fram til at med papir så kunne alle utfylle skjemaet samtidig, og det ville ta kortere tid. Dette kunne også gjøre det mer attraktivt for skoler å delta i undersøkelsen. Dette ville være tidsbesparende både for skolene og prosjektet. For når skolene gjennomførte undersøkelsen, så kunne alle skjemaene bli hentet på samme dag. Skjemaet ble utviklet i Word, selv om dette ville bety mer arbeid med å putte dataen inn i SPSS.

4.3.1 Type spørsmål og svaralternativer

I survey så er det en stor fordel med at alle får de samme spørsmålene og svaralternativene. Det er en undersøkelse som er enkel og tidsbesparende å gjennomføre. Den gir også gode muligheter til å kunne sammenligne og gruppere de ulike svarene (Robson, 2011). Hovedtyngden av spørreskjemaet består av lukkede svaralternativer der et antall svaralternativer er gitt. Det ble vurdert både åpne og lukkede svaralternativer, der jeg kom fram til at lukkede svaralternativer gjør prosessen med å bearbeide dataen lettere. Det kan også øke motivasjonen for å fylle ut skjemaet, da det blir enklere for informantene å svare med faste alternativer. Imidlertid gir ikke lukkede svaralternativer informanten mulighet til å utdype sine svar. Det ble prøvd å kompensere for det med å legge inn noen åpne svaralternativer. Derimot kan noe informasjon bli borte ved å ha for mange. Det betyr at man må tolke svarene og dele de inn i kategorier etter at skjemaene har blitt fylt ut. De Vaus nevner også at de som ikke liker å skrive eller føler at de ikke er velartikulerte, kan velge å ikke utfylle disse kommentarfeltene. Dette gjør at en del av utvalget ikke blir representert (De Vaus, 2014).

Det ble lagt ned mye tid på å utvikle svaralternativer som ville passe utvalget. Svaralternativene måtte passe til hva man kan forvente at unge jenter ville svart på spørsmål om nettvett og deling av bilder. Det var også viktig å tenke på at det skulle være en jevn

fordeling av svaralternativer på begge sider av skalaen. Det var derfor svaralternativet ”annet” ble puttet inn med et kommentarfelt, der det passet. I tilfelle informantene ikke kjente seg igjen i noen av svaralternativene. De fleste av spørsmålene krevde bare et kryss på enten ”ja” eller ”nei”, deriblant spørsmålene som gikk på informantenes egne erfaringer. Spørsmålene som gikk på kjennskap og holdninger om nettvett, ble det puttet inn et svaralternativ med ”vet ikke”. Hvis informantene ikke hadde tatt noen stilling til påstanden. En god måte å sjekke om svaralternativene passer til utvalget er å ha en pilottest av undersøkelsen. Pilottesten vil bli utdypet som et eget punkt lenger ned i oppgaven.

4.3.2 Utformingen av skjemaet og innholdet i spørsmålene

Utformingen av spørreskjemaet ble gjort i Word, siden informantene skulle fylle det ut på papir. Å utvikle skjemaet i dette programmet ga ingen begrensninger eller retningslinjer på hvordan det skulle gjøres. Prosessen begynte derfor med å se på ulike spørreskjemaer som tidligere masterstudenter hadde utformet, og deretter se gjennom metodiske bøker om kriterier for å lage et godt spørreskjema. Da jeg skulle utforme spørreskjemaet hadde jeg i tankene at det skulle være enkelt og oversiktlig. Ifølge De Vaus er det viktig at det ikke blir for mye ”uro” i skjemaet, siden det kan være forstyrrende for deltakerne. Det er også viktig at skjemaet er oversiktlig så ikke deltakerne mister motivasjonen for å fylle det ut. Dette er fordi informantene blir påvirket av hvordan spørreskjemaet er utformet (2014). For å få et ryddig oppsett i skjemaet ble svaralternativene lagt som punkter under hvert spørsmål. Det ble lagd ett skille mellom de svaralternativene man kunne krysse av flere på, og de man bare kunne krysse av et (De Vaus, 2014).

Innholdet i spørsmålene gikk på de unge jentenes kjennskap til nettvett, atferd og holdninger rundt å dele lettkledde/nakenbilder på nett. I prosessen med å formulere spørsmålene var det mange faktorer som måtte vurderes. Den overordnede faktoren var at innholdet og formuleringene måtte passe til informantenes alder. Kristen Ringdal råder i boken hennes til å ikke overvurdere informantenes kunnskapsnivå (2013). For å kunne få gyldige resultater måtte jeg passe på og ikke ha ledende spørsmål. De måtte være formulert på en nøytral måte så informantenes svar ikke ble påvirket. Det skulle ikke bli tolket som at det var noe rett eller galt svar på skjemaet. Det er derimot ett av spørsmålene der det står formulert ”negative konsekvenser” som kan tolkes som et ledendebegrep. Det ble brukt for å tydeliggjøre hvilke typer konsekvenser undersøkelsen var ute etter. Det ble bevisst brukt for å styre informantene

på riktig vei. Undersøkelsen var ute etter å få rede på de negative konsekvensene rundt å sende lettkledde/nakenbilder på nett. Spørsmålene skulle også være korte og konsise ettersom det var et selvutfyllende spørreskjema. De måtte samtidig være tydelige på hva de spurte etter. Det var viktig at det kom fram at det ikke var snakk om vanlige bilder, men lettkledde/nakenbilder. Det var nødvendig for at alle skulle forstå spørsmålet tydelig. Hvis spørsmålene var vage, kan informantene tolke spørsmålet i den retningen de tror. Dette vil da påvirke gyldigheten av resultatet (Robson, 2011)

4.3.3 Pilottesting

Det er viktig før en undersøkelse å sjekke svakheter og feil når det kommer til spørsmålene og svaralternativene. Derfor ble det utført en pilottest av spørreskjemaet. Dette ble gjort i midten av februar. En pilottest er med på å vurdere validiteten og reliabiliteten av de ulike variablene som undersøkelsen består av. Å sjekke svakheter handler om testpersonene forstår spørsmålene på samme måte, eller svarer de på noe helt annet. En pilottesting er også for å sjekke om spørsmålene dekker det temaet som undersøkelsen handler om. Får man svar på det undersøkelsen trenger? (De Vaus, 2014).

Jeg begynte med å sende spørreskjemaet til to personer som ikke passet til kriteriene, men som jobber med ungdom. Dette var for å sjekke begreper og språkbruk i spørreundersøkelsen. Deretter sendte jeg spørreskjemaet til en gruppe på fire personer som var jenter mellom 13 og 15 år. De skulle gjennomføre spørreundersøkelsen på vanlig måte. Dette var for å se hvor lang tid det kom til å ta. Deretter skulle de gi tilbakemeldinger på hvordan de opplevde spørsmålene og svaralternativene. Pilottesten resulterte i små justeringer på noen av spørsmålsformuleringene slik at de ble mer konkret. Selv om jeg pilottestet spørreundersøkelsen og rettet opp i de tilbakemeldingene jeg fikk, så vil variablene i skjemaet, til en viss grad, bety ulike ting for informantene. Informantene vil ha ulike erfaringer med temaet, som vil påvirke deres kjennskaper til deling av bilder på nett (De Vaus, 2014).

4.3.4 Tematiske områder i spørreskjemaet

For å skape mer struktur og gjøre det lettere for leseren å følge oppbyggingen i oppgaven, så ble det lagd underområder av temaet. Underområdene ble inspirert av både Medietilsynets undersøkelse i 2014 som handlet om ”Medier og barn”, St. meld 44 ”likestilling kommer ikke

av seg selv” og av ulike artikler som har vist hvor aktuelt dette temaet er i dagens samfunn (Barne- likestillings-og inkluderingsdepartementet, 2013; Medietilsynet, 2014).

Underområdene i undersøkelsen var kjennskap om nettvett, erfaringer om å dele bilder på nett, konsekvenser av å ha delt bilder, årsaker til å sende bilder, holdninger rundt dette og påvirkning fra jevnaldrende. Det skal derimot nevnes at underområdene går over i hverandre. Underområdene ble utviklet med tanke på hva som er med på å påvirke jentenes forståelse av å dele bilder på nett, og hvilken informasjon det trengs for å svare på problemstillingen (De Vaus, 2014).

Tema 1: Indirekte personlig informasjon

Det er ikke så mange spørsmål som går på personlig informasjon i denne oppgaven, da dette ikke er spesielt relevant for formålet. Hensikten med å få fram hvilket fylke de går på skole og alder til den enkelte er for å kunne gruppere de. Å begynne med enkle spørsmål som er lette å svare på er en myk start for informantene. Monica Dalen kaller det ”traktprinsippet”. Det innebærer å få informantene til å slappe av før man går inn på de sårbare og intime spørsmålene. Dette er relevant selv om de fyller ut et skjema og ikke deltar i et intervju (2013).

Tema 2: Kjennskap til nettvett

Underområdet kjennskap om nettvett hadde til hensikt å finne ut av jentenes kjennskap om det å dele bilder med andre på nett. Først den praktiske utførelsen av å ta et bilde, men også faktisk å sende eller laste opp et bilde. Deretter finne ut av deres kjennskap til nettvett. Spørsmålene består av lukkede spørsmål.

Tema 3: Erfaringer

Spørsmålene på dette området hadde som hensikt å se på de unge jentenes egne erfaringer med å sende lettkledde/nakenbilder på nett. Jeg ønsket å finne ut om dette er vanlig for de fleste av informantene, eller består denne gruppen av et få antall jenter. Spørsmålene går ut på å finne ut omfanget av slike bilder, hvor ofte er det de unge jentene sender slike bilder. Spørsmålene på dette området består av lukkede spørsmål.

Tema 4: Konsekvenser

Spørsmålene som går på erfaringer og konsekvenser går over i hverandre, men jeg så det som tjenlig å dele dem i to forskjellige underområder. Hensikten var å se på hvilke typer

konsekvenser som informantene kan ha opplevd ved å ha sendt et lettkledd/nakenbilde. Det er utformet fem ulike typer konsekvenser som informantene ble spurt om. Disse ble utformet som lukkede spørsmål. Det ble også utformet et åpent spørsmål der informantene kunne legge til konsekvenser de kan ha opplevd som ikke blir nevnt i de lukkede spørsmålene. Det var også med hensikt å stille spørsmål som skulle finne ut om de som har opplevd konsekvenser, har blitt mer skeptisk til å sende lettkledd/nakenbilder.

Tema 5: Årsaker

Hensikten med spørsmålene angående årsaker til å sende lettkledd/nakenbilder, var å finne ut hvorfor informantene delte slike bilder av seg selv. Spørsmålet om årsaker ga flere svaralternativer, der de kunne krysse av på flere. Det var i tillegg et åpent felt, i tilfelle ingen av svaralternativene passet. Informantene skulle ikke føle seg presset til å krysse av et svaralternativ som ikke stemmer overens med deres årsaker. Det gir også mulighet til å ikke gå glipp av nyttig informasjon.

Tema 6: Holdninger

Med holdningsspørsmålene ville jeg undersøke hva de unge jentene tenkte om det å dele lettkledd/nakenbilder på nett. De ble også spurt om hvilke holdninger som var i deres vennegruppe. Se på holdningene til de som hadde sendt, og de som ikke hadde sendt. Jeg ønsket å avdekke eventuelle sammenhenger mellom holdningene til informantene og deres erfaringer med å sende slike bilder til andre. Spørsmålene var lukkede.

Tema 7: Jevnaldrende

I denne delen ønsket jeg å få informasjon om hvem som påvirker de unge jentene til å sende lettkledd/nakenbilder av seg selv til andre. Prøve å skaffe et inntrykk av hvilken kultur det er i deres vennegjeng for å utlevere seg på en seksualisert måte, i så tidlig alder. Jeg ville spørre de unge jentene om hvilken mening de hadde om deres venners påvirkning, på deres handlinger. Er det akseptert å sende slike bilder, eller er det press? Dette var et område som var veldig interessant å få informasjon om.

Tema 8: Nettvett på skolen

Dette underområdet hadde som hensikt å se hvor mye tid det brukes på å lære om nettvett på skolen. Slike spørsmål kan ikke gi et fyldig bilde av hvordan undervisningen om nettvett er på skolen, men det kan gi et inntrykk av informantenes ståsted. De ble spurt om hvor ofte de

har hatt om nettvett, og hvor viktig de synes det er å ha om dette temaet. Det ble også spurt om undervisningen på skolen hadde noen betydning for deres handlinger.

4.4 Validitet

Validitet går ut på om man måler det man faktisk skal måle. Validitet betyr gyldighet, og er et begrep som omfatter flere aspekter. Når man måler validitet går det på hvordan vi har definert konseptet vi har tenkt til å måle (De Vaus, 2014; Kleven, 2002). Jeg tok utgangspunkt i Cook og Campbells validitetssystem. Dette systemet er lagd for kausale undersøkelser i kvantitativ forskning. Validitetssystemet har også nytteverdi for undersøkelser som ikke er kausale, ettersom det passer til undersøkelser med kvantitativ data. Cook og Campbells validitetssystem består av fire ulike typer validitet, nemlig statistisk validitet, begrepsvaliditet, indre validitet og ytre validitet. Alle fire validitetstyper omfatter ulike trusler mot å trekke gyldige slutninger. Det som er viktig å huske på er at god validitet ikke betyr at validiteten er ideell og fullkommen, men det betyr at validitetskravet er nærmere oppfylt (Lund, 2002).

4.4.1 Statistisk validitet

God statistisk validitet forutsetter at sammenhengen er statistisk signifikant og at den har en rimelig styrke. Hva som legges i begrepet sterk sammenheng kommer an på det enkelte forskningsprosjektets temaområde. Statistisk validitet blir sett på av Cook og Campbell som en nødvendig betingelse for de andre validitetstypene (Lund, 2002, s. 106). Statistisk validitet kan være gyldig uten at de andre kvalitetskravene har oppnådd god validitet (Lund, 2002).

4.4.2 Begrepsvaliditet

Begrepsvaliditet definerer Thor Arnfinn Kleven som ”grad av samsvar mellom begrepet slik det er definert teoretisk og begrepet slik vi lykkes med å operasjonalisere det” (Kleven, 2002, s. 150). Gyldigheten av resultatet i undersøkelsen er avhengig av hvordan man har klart å definere begrepene så de samstemmer med hvordan begrepene er definert teoretisk. Det er dermed også unødvendig å konstruere en ny definisjon av et begrep, hvis den teoretiske definisjonen som allerede finnes er akseptert og brukt. Dette vil også gjøre det enklere for informantene å ha samme grunnlag for å forstå innholdet i begrepet. Man kan derimot aldri klare å måle et teoretisk begrep fullt ut i en kvantitativ undersøkelse (De Vaus, 2014). Det som er viktig for å kunne studere et begrep empirisk, er å finne de indikatorene på begrepet

som er observerbart (Kleven, 2002). Truslene mot begrepsvaliditet kan deles inn i to grupper; systematiske målingsfeil og tilfeldige målingsfeil. Tilfeldige målingsfeil er feil som vil jevne seg ut i det lange løp. Dette handler i bunn og grunn om flaks og uflaks. Noen av informantene kan ha en dårlig dag da de skal fylle ut spørreskjema og dette vil da kunne påvirke deres deltakelse. Systematiske målingsfeil går på uriktige målemetoder eller hvis irrelevante forhold blander seg inn. Systematiske målingsfeil kan forekomme hvis indikatorene som operasjonaliserer et begrep bare dekker en side av begrepet (Kleven, 2002). I denne undersøkelsen er de relevante begrepene definert i kapittel 2 og 3.

4.4.3 Indre validitet

God indre validitet går på om det kan trekkes gyldige slutninger om at sammenhengen er kausal. Trusler mot indre validitet er om det finnes andre faktorer som har påvirket resultatet og den kausale sammenhengen. Mange av truslene mot indre validitet som Cook og Campbell har utviklet er ikke relevante for dette prosjektet (Lund, 2002). Mange av truslene går på forskningsprosjekt som skal undersøke samme utvalgsgruppe over flere ganger. Spørreundersøkelsen i dette prosjektet skal bare gjennomføres en gang. Derfor er ikke trusler mot indre validiteten relevant i denne oppgaven (Robson, 2011).

4.4.4 Ytre validitet

Ytre validitet handler om hvilken kontekst resultatene er gyldige i. Ytre validitet går både på i hvilke situasjoner, og for hvilke personer resultatet er gyldig for. God ytre validitet finnes når sammenhengen mellom variabler kan generaliseres til utvalget eller utover den bestemte gruppen. Det må vurderes om resultatene er gyldige for andre enn de som har deltatt i undersøkelsen (Kleven, 2002). Sannsynligheten for at utvalget er representativt for populasjonen kommer an på utvalgets størrelse. I kvantitativ tilnærming er det jo flere, jo bedre. Gall mener at i en survey burde utvalget være på over 100. Av de 20 skolene som ble sendt mail til om deltakelse i undersøkelsen var det fire skoler som meldte sin interesse om å delta. Til sammen ble det 173 informanter. Dette er et relativt stort utvalg, som er med på å styrke validiteten. Etersom informantene i denne undersøkelsen kommer fra Akershus og Oslo er ikke utvalget representativt for alle unge jenter mellom 13 og 15 år i Norge (Kleven, 2002).

4.5 Reliabilitet

Reliabilitet handler om pålitelighet og nøyaktighet i de ulike operasjonene i oppgaveprosessen. Det handler om hvor nøyaktig en undersøkelse måler det den skal måle. Hvis en undersøkelse er nøyaktig, skal en informant få samme resultat ved gjentatte målinger. Spørsmålet om reliabilitet er et spørsmål om i hvilken grad resultatene er fri for tilfeldige målingsfeil. Ville resultatene vært de samme hvis vi hadde spurt et annet utvalg i den samme populasjonen? Det er dermed viktig å nevne at reliabilitet ikke er et mål i seg selv, men det er en forutsetning for begrepsvaliditeten. Dårlig reliabilitet svekker begrepsvaliditeten. Det er ikke slik at validitet og reliabilitet er motsetninger (Hellevik, 2002; Kleven, 2002).

Faktorer som kan ha påvirket påliteligheten i denne spørreundersøkelsen, kan være dagsformen til informantene, misforståelser angående spørsmålene og vurderer-reliabilitet. Dagsformen til informantene kan ha hatt en påvirkning på hvordan de svarte på undersøkelsen. Dette er en faktor jeg ikke hadde noen kontroll over (Kleven, 2002). Informantene kan ha følt seg dårlig den dagen undersøkelsen ble gjennomført, eller de kan ha kranget med foreldrene sine. Dette kan ha påvirket deres motivasjon for å gjennomføre undersøkelsen og sette seg godt nok inn i spørsmålene. Det var heller ikke mulighet til å ta undersøkelsen en gang til for å sammenligne resultater. Det var derimot en relativ enkel spørreundersøkelse å gjennomføre. Dette kan minske risikoen for tilfeldige målingsfeil.

Den andre faktoren som kan påvirke reliabiliteten er misforståelser angående spørsmålene. Misforståelser kan skapes ved dårlig ordlyd eller bruk av for kompliserte begreper. Informantene kan forstå spørsmålet annerledes enn det forskeren hadde som intensjon (De Vaus, 2014). Dette var viktig å tenke på da jeg utformet spørsmålene, spesielt med tanke på at informantene var så unge. Spørsmålene måtte derfor være korte og konkrete. Det var også mange av spørsmålene som hadde svaralternativene ”ja” eller ”nei”. Det kan dermed med stor sannsynlighet tenkes at resultatet på mange av spørsmålene ikke hadde blitt så annerledes. Som nevnt tidligere ble det gjennomført en pilottest av spørreundersøkelsen som var med på å forbedre validiteten og reliabiliteten.

Vurderer-reliabilitet handler om at vurderingen av resultatet vil avhenge av hvem som vurderer. En måte for å bedre vurderer-reliabiliteten er at det foreligger to uavhengige vurderinger av resultatet (Kleven, 2002). Dette var ikke mulig for denne oppgaven da dette er

en masteroppgave og tiden ikke hadde strukket til. I arbeidet med å vurdere dataen som ble samlet inn har jeg prøvd å forholde meg objektiv. Det ble vurdert nøye hvilke data som var aktuelle og hvilke analyser som var relevante. Det må bli tatt i betraktning at andre ville kanskje ha vurdert dataen annerledes enn meg. Det blir hevdet at bruk av spørreskjema er med på å styrke undersøkelsens reliabilitet. Fordi alle informantene får identiske spørsmål, og det blir mindre grunn til å anta at informantene blir påvirket av forskeren (Gray, Williamson, Karp, & Dalphin, 2007).

4.6 Svakheter ved eget spørreskjema

Det kom fram svakheter ved spørreskjemaet i ettertid som kan ha påvirket undersøkelsens resultater. Bakerst på spørreskjemaet spurte jeg tilslutt om det var noen kommentarer til skjemaet for å kunne få tilbakemeldinger fra informantene. Dette viste seg å være veldig nyttig. Som forventet var det mange som svarte ”nei” på spørsmål nummer 6: ”Har du noen gang sendt et lettkledd/nakenbilde av deg selv til andre?”. Etter å ha sett på Medietilsynets undersøkelse der 7% av ungdommen svarer ”ja” på ha sendt et nakenbilde, betyr jo dette at veldig mange ikke har sendt et slikt bilde. Jeg var bevisst på at mange av spørsmålene ikke var relevante for de som hadde svart ”nei” på spørsmål nummer 6. Imidlertid var formålet å få mest informasjon fra de som hadde sendt et bilde. Derimot i ettertid så jeg at det var for dårlige svaralternativer til de som hadde svart ”nei” på spørsmål nummer 6. Det var en del av informantene som nevnte dette i kommentarfeltet på slutten. En av informantene svarte for eksempel at ”dette var en teit undersøkelse for de som ikke har sendt et nakenbilde”. Et alternativ kunne vært at de som svarte ”nei” på spørsmål nummer 6, kunne hoppet over de spørsmålene som gikk på egne erfaringer. Dette kunne påvirket holdningene deres om at undersøkelsen var nyttig for deres egen del. Imidlertid var det mange spørsmål som gikk generelt på å sende lettkledd/nakenbilder, uavhengig om de hadde sendt det selv eller ikke.

Begrepene lettkledd/nakenbilder ble brukt i spørreskjemaet, ettersom det er disse begrepene jeg brukte i oppgaven. Ved å bruke begge begrepene ville jeg minske risikoen ved å utelukke noen typer seksualiserte bilder. Bilder der de unge jentene poserer i for eksempel bh og truse. Det var noen av informantene som kommenterte at det var uklart hva som ble lagt i begrepet lettkledd. Det var noen som hadde tatt et bikinibilde på stranden sammen med noen venner, og lurte på om dette gikk under begrepet lettkledd. Noe som er et annet type bilde enn det oppgaven er ute etter. Det burde derfor ha vært en beskrivelse øverst på spørreskjemaet hva

som ble lagt i begrepet lettkledd. Tanken først var at det ikke trengtes, ettersom det stod i skråstrek med begrepet nakenbilde.

Under utformingen av spørreskjemaet var tanken at resultatene skulle drøftes opp mot teorier om selvoppfatning. Dette skulle bli en ramme rundt funnene. En del av spørsmålene i undersøkelsen gikk indirekte på faktorer som påvirker selvoppfatningen. Spesielt med tanke på spørsmålene som gjaldt jevnaldrende. Dermed i ettertid så jeg verdien av å hatt flere spørsmål som gikk direkte på selvoppfatning. Det er fordi det er et komplekst begrep. Flere spørsmål rettet mot selvoppfatning, ville gitt drøftingen mer kjøtt på beina. For det ble litt mer krevende å drøfte resultatene opp mot selvoppfatning, enn antatt.

Spørsmålene som gikk på holdninger til det å sende lettkledd/nakenbilder, ble for få til å få et helhetlig bilde av informantenes holdninger rundt dette temaet. Det er imidlertid krevende å få tak på holdningene til informantene gjennom et spørreskjema. Det hadde ikke vært mulig med flere spørsmål, ettersom spørreundersøkelsen hadde blitt for lang. Spørsmålene gir imidlertid et overblikk over hvilke holdninger de unge jentene har om å sende lettkledd/nakenbilder til andre.

4.7 Etiske hensyn

I denne undersøkelsen har jeg forsket på ungdom og på et sensitivt tema. Det er derfor viktig å ta opp og drøfte etiske spørsmål rundt gjennomføringen av dette forskningsopplegget. ”Forskningsetikk er de grunnleggende moralnormene for vitenskapelig praksis”(Ringdal, 2013, s. 451). Det grunnleggende i de etiske forskningsreglene er at forskeren skal jobbe med en respekt for menneskeverdet (Ringdal, 2013). Jeg begynte dermed å søke til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD), ettersom oppgaven handler om et sensitivt tema. NSD ga tilbakemelding på at prosjektet ikke var meldepliktig, ettersom oppgaven ikke spør etter direkte personlige opplysninger om informantene.

Personene som skal forskes på skal informeres om prosjektet. Det ble derfor utarbeidet et informasjonsskriv om hva prosjektet handlet om, hva informantenes deltakelse innebar og hvem informantene skulle være. Dette ble sendt til skoler som deretter sendte det ut til foreldre. I informasjonsskrivet ble det informert om at det var en anonym undersøkelse som ikke krevde noen direkte personopplysninger. Det er lettere å bevare anonymiteten til

informantene gjennom en spørreundersøkelse ettersom det ikke er noen direkte kontakt med informantene. Ettersom informantene mine var så unge som de var, trengte jeg samtykke fra foreldrene om deres deltakelse. Jeg informerte også om at det var frivillig å delta i undersøkelsen, selv om foreldrene hadde gitt sitt samtykke. De ble også informert om at de kunne trekke seg når som helst under prosessen, uten noen form for negative konsekvenser (NESH, 2006).

Det var viktig å ta i betraktning at prosjektet fokuserte på ungdom, og for noen så kunne temaet være personlig og sårbart. Spesielt når spørsmålene gikk på deres egne erfaringer og holdninger rundt det å dele lettkledde/nakenbilder. Det er viktig å forske på ungdom og deres sosiale situasjon for å få de unges perspektiv og holdninger til temaer som angår dem. Samtidig skal forskeren beskytte deres privatliv og integritet. Dette ble gjort i dette prosjektet ved hjelp av et anonymt spørreskjema (NESH, 2006).

4.8 Dataanalyse

Etter at spørreundersøkelsen var gjennomført hos de ulike skolene, var det på tide å finne ut om hvilke resultater det har kommet fra de innsamlede dataene. Robson sier at rådata i seg selv ikke gir noen mening (2011). For å kunne få fram resultatene fra rådata måtte jeg benytte et statistisk program som kunne behandle deskriptiv data. Det statistiske programmet som ble brukt var SPSS (Statistical package for social sciences). Hvordan analysen av dataen skal foretas avhenger av forskningsspørsmålene, utvalg og variabelnes målenivå. ”Dataanalysen inneber å avdekke typiske mønster i datamaterialet” (Befring, 2007, s. 183). Robson nevner at avanserte og dekorative analyser ikke er en erstatning for tenkning og drøfting. Å bruke avanserte analyser er ikke til noe hjelp hvis det ikke gir noen mening. Dette var en ettertanke jeg tok med meg når jeg begynte med analysen (Robson, 2011).

Å kode inn variablene i SPSS var en enkel handling for de fleste av spørsmålene, da det allerede var lagd ferdige svaralternativer. Det var litt mer krevende å kode inn spørsmålene som hadde åpne svaralternativer, selv om det ikke var mange av dem og de var supplerende. Med hjelp fra min veileder ble de åpne spørsmålene kodet til 1, som betydde ”ja”. De informantene som hadde valgt å svare på de åpne og supplerende spørsmålene fikk da kodet inn 1. Dette gav meg muligheten til å kunne se hvem som hadde svart på de åpne

spørsmålene. Innholdet i svarene ble analysert utenfor SPSS ettersom det ble for krevende å skulle kode svarene inn i kategorier.

Variablene i analysen er på nominalnivå og ordinalnivå. Hvilket målenivå variablene er på, vil sette begrensinger for hvilke analyser som kan bli gjort. Jeg har anvendt både søylediagram og frekvenstabell for å se hvor mange informanter som fordelte seg på de ulike variabler. Det har også blitt brukt krysstabell for å se hvordan to variabler samsvarer med hverandre, og i hvilken grad. Videre har det blitt brukt korrelasjonsanalysene Khi-kvadrat, FI, Cramers V og Spearmans Rho. Korrelasjon er et mål som viser sammenhengen mellom to variabler. Verdien varierer fra 1 til 0, derav 1 betyr full samvariasjon, og 0 betyr ingen samvariasjon. Ifølge Pallant vil en korrelasjon på .10 til .29 tilsvare en lav korrelasjon. En moderat korrelasjon tilsvare .30 til .49, mens en sterk korrelasjon tilsvare en korrelasjon på .50 til 1. Signifikansnivå viser sannsynligheten for at noe er et resultat av tilfeldigheter. Hvis noe har statistisk signifikans så er det liten sannsynlighet for at noe har oppstått tilfeldig (Pallant, 2010). Resultatene vil bli presentert i kapittel 5 som omhandler resultat og drøfting.

4.9 Oppsummering

I denne undersøkelsen har jeg benyttet en kvantitativ tilnærming med utgangspunkt i survey-metodikken. Resultatene ble innhentet gjennom et spørreskjema. I dette kapitlet har jeg beskrevet og drøftet de ulike valgene som har blitt gjort med tanke på planlegging, gjennomføring og vurdering av undersøkelsen. Undersøkelsens validitet og reliabilitet har blitt beskrevet og diskutert med tanke på utformingen og gjennomføringen. Undersøkelsens etiske betraktninger og svakheter har også blitt redegjort for. Tilslutt ble det også forklart om de ulike dataanalysene som ble gjort på de innsamlede deskriptive dataene.

5 Resultater og drøftinger

I dette kapitlet skal det presenteres og drøftes sentrale resultater som er funnet i spørreundersøkelsen. Formålet var å se på unge jenters kjennskap til nettvett og erfaringer med å dele lettkledde/nakenbilder av seg selv. Kapitlet er delt opp etter underområdene som er i spørreundersøkelsen. Resultatene skal bli belyst gjennom de teoretiske perspektivene som er presentert i kapittel 2 og 3. Det er ikke klare grenser mellom områdene da disse påvirker hverandre, og noen av funnene vil være relevant å drøfte under flere av områdene. Hovedfunnene vil bli oppsummert i avslutningskapitlet, der de vil bli satt under forskningsspørsmålene.

Det er for lite grunnlag i denne undersøkelsen til å kunne trekke noen statistiske generaliseringer til resten av populasjonen. Utvalgets begrensede størrelse og geografiske spredning svekker validiteten til å kunne trekke konklusjoner til resten av populasjonen. Det er derfor valgt å bruke deskriptiv statistikk til å analysere dataene som kommer fra surveyundersøkelsen. Funnene vil bli belyst gjennom frekvenstabeller, krysstabeller, grafer og korrelasjonsanalyser.

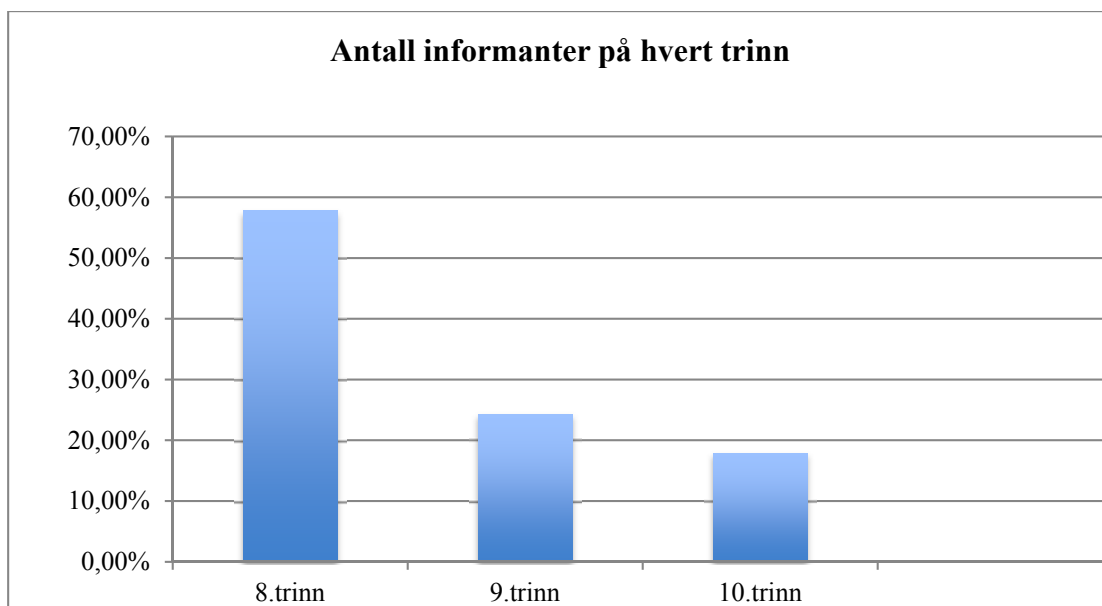
5.1 Bakgrunnsinformasjon om utvalget

I denne delen skal utvalget for undersøkelsen bli presentert. Det skal bli tatt for seg relevant bakgrunnsinformasjon om informantene, med tanke på oppgaven. Resultater angående deres kjennskap til nettvett, og deres tekniske ferdigheter gjeldende digitale verktøy.

5.1.1 Presentasjon av utvalget

Utvalget i denne undersøkelsen er på 173 informanter som består av unge jenter mellom 13 og 15 år, fra 8. til 10.trinn. Informantene er fordelt på fire skoler i både Akershus og Oslo. Det var 99 informanter fra Oslo og 74 informanter fra Akershus. På grunn av utvalgets størrelse kan det forutsettes en god statistisk validitet med tanke på styrken i funnene. *Figur 1* viser fordelingen angående informantenes alderstrinn.

Figur 1: Antall informanter på hvert trinn

Mer enn halvparten av utvalget består av jenter på 8.trinn, hele 57,8%. Hovedtyngden av resultatene i undersøkelsen blir representert av denne gruppen. Som forklart i metodekapittelet, var det beleiligst for skolene å gi tilgang til dette trinnet. 9.trinn var representert med 24,3% av utvalget. Den laveste andelen var fra 10.trinn, med 17,9%. Det var på grunn av tentamener at 9. Og 10.trinn hadde en lav prosentandel i utvalget, i forhold til 8.trinn.

Når det kom til informantenes ferdigheter med å legge ut bilder, svarte hele utvalget ”ja” på om de visste hvordan man delte et bilde på instagram, snapchat eller facebook. I henhold til Medietilsynets undersøkelse fra 2014, så er unge jenter den største gruppen til å legge ut bilder på nett. Dette viser at de har en erfaring med å dele bilder av seg selv på sosiale medier, som er viktig bakgrunnsinformasjon. Store deler av ungdommens sosiale liv utspiller seg gjennom digitale verktøy, derfor blir disse viktige for å kunne delta og ikke falle utenfor (Medietilsynet, 2014; Tønnesen, 2007).

5.2 Kjennskap til nettvett

Det er viktig å få innblikk i de unge jentenes kjennskap til temaet nettvett. Formålet i denne oppgaven var ikke å gå i dybden på hva de vet om innholdet, men få et innblikk i deres kjennskap til begrepet. I undersøkelsen ble ikke begrepet operasjonalisert for informantene. Dette betyr at det ikke kan sies noe om deres kunnskapsnivå. Det kunne vært av verdi å hatt

operasjonalisert begrepet, ettersom det kunne gitt oppgaven mer data å jobbe med. Imidlertid gir dataen som har kommet fra undersøkelsen, et overblikk over de unge jentenes kjennskap til temaet. Dette er et område av informasjon som de unge jentene burde være i besittelse av. Resultatene blir vist i frekvenstabellen under.

Tabell 1: Kjennskap til nettvett

	Frekvens	Prosent
Valid Ja	169	97,7
Nei	4	2,3
Total	173	100,0

Nesten alle informantene svarte ja på at de hadde kjennskap til nettvett (97,7%). Dette er ikke så overraskende, fordi i ”Kunnskapsløftet” fra 2006 er det et eget punkt under digitale ferdigheter som består av å lære om digital dømmekraft. Et av undertemaene er nettvett (Kunnskapsdepartementet, 2012). Resultatene kan vise at informantene har en eller annen formening om hva begrepet innebærer. Det er ikke et ukjent begrep for utvalget. Det skal senere i oppgaven drøftes mer rundt skolens rolle.

5.3 Erfaring med deling av bilder

Å undersøke informantenes egne erfaringer med å sende lettkledde/nakenbilder, var en sentral del av min undersøkelse med bakgrunn i at dette er et voksende problem blant ungdommen. Her presenteres informantenes egne erfaringer med å sende bilder.

5.3.1 Har delt bilder på nett

Fokuset i denne oppgaven er på lettkledde/nakenbilder, derfor fikk informantene spørsmål om de hadde sendt et seksualisert bilde av seg selv. Det er en ting å vite hva som er rett å gjøre, det er en annen ting å gjøre det som er rett. Resultatene vises i *tabell 2*.

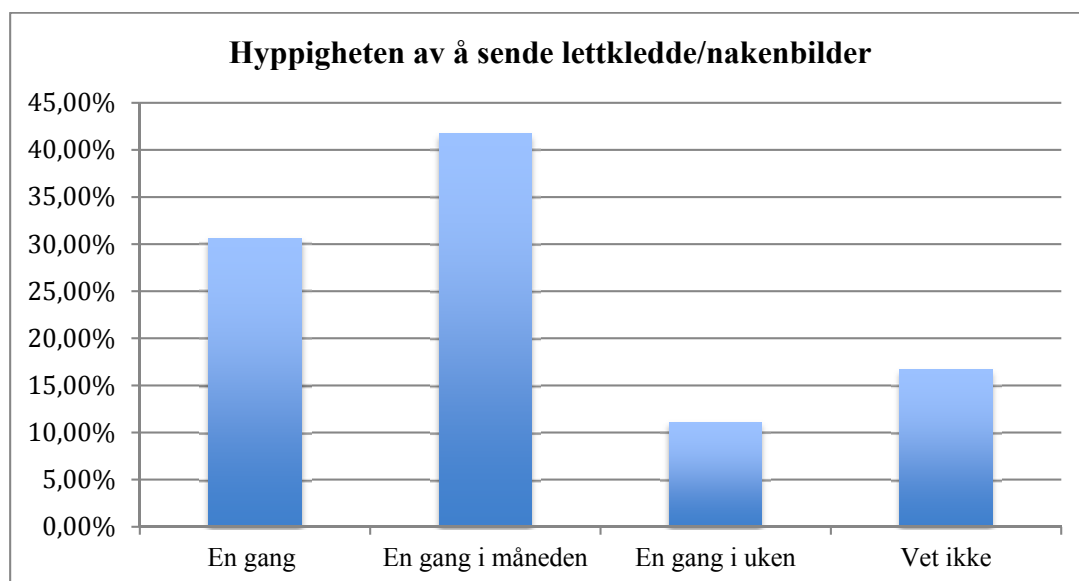
Tabell 2: Sendt et lettkledd/nakenbilde

	Frekvens	Prosent
Valid Ja	36	20,8
Nei	137	79,2
Total	173	100,0

Det er cirka en femtedel (20,8%) som svarte ja på å ha sendt et lettkledd/nakenbilde. I forhold til Medietilsynets undersøkelse fra 2014, er det en større prosentandel i min undersøkelse som har svart ja på å ha sendt et slikt bilde. Medietilsynets resultater viste at det var 7% av alle unge som svarte ”ja” på å ha gjort dette (2014). På grunn av temaets aktualitet var det forventet at en del av mine informanter hadde sendt et slikt bilde. Hvorfor det er en større prosentandel i mitt utvalg, kan det være ulike årsaker til. Det kan ha noe med hvilke geografiske steder som er valgt, eller sammensetningen i utvalget. Resultatet kan påvirke den ytre validiteten med tanke på hvem resultatet er gyldig for. Resultatene i denne undersøkelsen kan ikke strekkes lenger enn utvalget (Kleven, 2002).

5.3.2 Hvor ofte informantene har delt bilder på nett

Informantene vil ha ulike erfaringer og årsaker til å dele slike bilder, dette kan påvirke hvor ofte de sender disse bildene. Det var derfor relevant å se på hyppigheten av å sende lettkledd/nakenbilder i undersøkelsen. Informantene ble spurt om hvor ofte de hadde sendt lettkledd/nakenbilder av seg selv til andre. Resultatene vises i *figur 2*.

Figur 2: Hyppigheten av å sende lettkledd/nakenbilder

Av de 36 informantene som svarte at de hadde sendt et lettkledd/nakenbilde, var det i underkant en tredjedel (30,6%) som krysset av på å ha gjort dette en gang. Det var flere av de 36 informantene som svarte at de sendte en gang i måneden, hele 41,7%. Dette stemmer overens med Medietilsynet undersøkelse om at unge jenter sender flest lettkledd/nakenbilder

en gang i måneden (Medietilsynet, 2014). Mens det var færre av de 36 informantene som svarte at de sendte en gang i uka. De resterende 16,7%, krysset av på vet ikke.

Clay Calvert (2009) referer til Christopher Ferguson, som sier at atferden med å dele seksuelle bilder, er normal for den tiden vi lever i. Det betyr dermed ikke at det er en klok atferd. Han mener at den voksne generasjonen ville gjort det samme, hvis de hadde hatt muligheten da de var unge. Unge jenter vurderer seg etter en annen skala enn de voksne, når det kommer til hvordan man eksponerer seg selv på nett. Ferguson mener at vi ikke kan være overrasket over utviklingen når det kommer til ungdommenes interaksjon med hverandre. Spesielt når man kombinerer hormonelle tenåringer med bilde-sendende teknologi, og rører dette sammen. Ungdommen eksponerer alle sider av sitt liv på nett, så det er ikke rart at denne eksponeringen har flyttet seg over til det seksuelle området. Det kan undres om dette er en ny måte å være intim på, eller om det bare er et resultat av digitaliseringen. Som følge av dette har det blitt et generasjonsgap når det kommer til hva vi synes er greit å dele med andre. Store deler av ulikhetene stammer fra at ungdommen er vokst opp med verktøyene til å kunne dele (Calvert, 2009; Frønes, 2011).

I henhold til Rosenberg er selvoppfatning en signifikant styringsfaktor for atferd (Rosenberg, 1979). Selvoppfatning blir derfor viktig for hvordan de unge jentenes atferd er på nett. I henhold til George Mead sin "speilingsteori", så speiler mennesker seg i andre menneskers vurderinger av seg selv. Unge jenter vurderer seg både sosialt og fysisk etter hvor populære de er på skolen, hvor mange venner de har på facebook og hvor mange "likes" de får på et bilde. Selvoppfatning handler ikke bare om hvem de unge jentene tror de er, men hvem de vil være (Skaalvik & Skaalvik, 2003). Ungdommen aksepterer ikke alltid hvem de er, de er ofte misfornøyde med seg selv. Frønes hevder at de lever i en tilstand der de ikke lenger er et barn, men prøver å bli oppfattet som en voksen (2006). Denne tilstanden blir også påvirket av et samfunn der "The Lolita effect" herjer. Da deler av samfunnet seksualiserer ungdomstiden med dype utringninger, sminke og kjendiser som rollemodeller. Hvis en ung jente vil at andre skal oppfatte henne som en voksen, men vurderer deres oppfatning av henne som et barn. Vil dette påvirke hennes handlingsvalg. En måte å bli anerkjent som en voksen på, vil være å delta i det seksualiserte samfunnet. En slik handling vil kunne være å sende et lettkledd/nakenbilde. Sosiale medier gir de unge jentene en mulighet til å kunne bestemme hvordan de vil bli oppfattet av andre. Ved å sende et seksualisert bilde, vil de kunne speile seg i mottakerens vurdering av dem selv. De kan bli oppfattet som mer voksne, både av andre

og seg selv (Durham, 2008; Skaalvik & Skaalvik, 2003). Imidlertid i det øyeblikket bildet blir sendt, er nok de unge jentene bevisste på handlingens mål, som at mottakeren av bildet kan bli en framtidig kjæreste. De kan likevel glemme hvilke midler de bruker for å nå det målet (Skaalvik & Skaalvik, 2003). De kan glemme konsekvensene av den framstillingen de gjør av seg selv på sosiale medier (Frønes, 2011).

5.4 Konsekvenser med å legge ut bilder

Det fokuseres på fem konsekvenser i denne oppgaven. Informantene ble derfor spurt om deres kjennskap til de ulike konsekvensene. Etter å ha gjort en frekvenstabell for hver konsekvens, viste resultatene at informantene hadde god kjennskap til de ulike konsekvensene. Alle informantene svarte ”ja” på kjennskap til de tre første konsekvensene; bildet ditt kan bli tatt skjermbildet av, bildet ditt kan bli videresendt og bildet kan bli lagt ut på sosiale medier. 100% av informantene visste at disse konsekvensene kunne forekomme ved å sende et lettkledd/nakenbilde. På de to siste konsekvensene var det bare 3 informanter som til sammen svarte ”nei” på å ha viten om disse; å få negative kommentarer og at en lærer får vite om bildene. Det som var av videre interesse, var å få vite om informantenes egne erfaringer med disse konsekvensene. Det ble derfor lagd en krysstabell mellom variablene ”Opplevd noen konsekvenser ved å ha sendt et lettkledd/nakenbilde?” og ”Har du noen gang sendt et lettkledd/nakenbilde?”. Resultatene vises i *tabell 3*.

Tabell 3: Informantenes opplevelser med konsekvenser

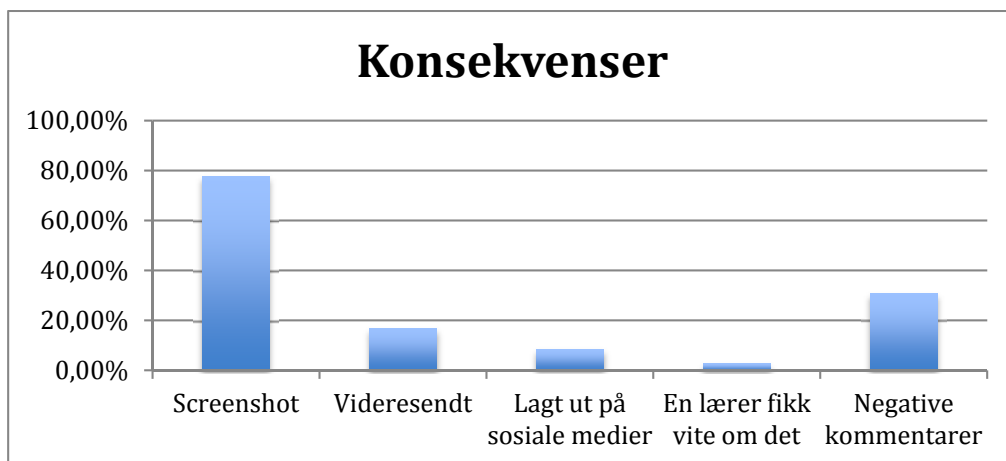
			Opplevd noen konsekvenser ved å ha sendt et lettkledd/nakenbilde?			Total
			Ja	Nei	Ikke relevant	
Har du noen gang sendt et lettkledd/nakenbilde av deg selv?	Ja	Count	28	8	0	36
		% within	77,8%	22,2%	0,0%	100,0%
	Nei	Count	0	0	137	137
		% within	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
Total		Count	28	8	137	173
		% within	16,2%	4,6%	79,2%	100,0%

Resultatene viser at 77, 8% av de 36 informantene som svarte ”ja” på å ha sendt et lettkledd/nakenbilde, hadde opplevd en konsekvens etter å ha sendt et slikt bilde. Det er en stor andel av utvalget som har opplevd en konsekvens. En stor prosentandel som dette burde

utløse en bekymring over hvordan lettkledd/nakenbilder blir behandlet av ungdommene som mottar disse. Den gjestående prosentandelen hadde ikke opplevd noen konsekvenser etter å ha sendt.

5.4.1 Ulike typer konsekvenser

I undersøkelsen blir det spurt mer spesifikt om hvilke konsekvenser informantene har opplevd. Resultatene vises i figur 3.

Figur 3: Konsekvenser

Det viste seg å være en konsekvens som i sær skilte seg ut, ”screenshot”. Av de som hadde sendt et lettkledd/nakenbilde, hadde 77,8% av disse opplevd denne konsekvensen. Den neste største konsekvensen som informantene hadde opplevd var ”negative kommentarer”, hele 30,6%. 16,7% av informantene hadde erfart at bildet hadde blitt videre sendt, og 8,3% hadde fått bildet sitt lagt ut på sosiale medier. Imidlertid var det bare 2,8% som hadde opplevd at en lærer hadde fått kjennskap til et lettkledd/nakenbilde.

Lisbeth Rønhovde (2011) hevder at ungdommens bevissthet om konsekvenser i net er lav, i forhold til deres evne til å handle i net. Det er en forskjell på å vite hva som er rett å gjøre, og faktisk gjøre det som er rett. Kjennskapen rundt det negative med å sende et lettkledd/nakenbilde, er ikke nok til å stanse ungdommen fra å gjennomføre delingen. Det er ofte andre faktorer som får en større rolle (Mellingsæter, 2016). Det kan funderes om det er litt forlokkende for de unge jentene å sende bilder, med tanke på risikoen som blandes inn. Eller om jentene har en naiv tillit til mottakeren. Noen av disse bildene sprer seg som ild i tørr gress, og det kan ikke være noe nytt for de unge jentene å høre. Det er en lett handling for

mottakeren av et bildet, å ta "screenshot". I det sosiale mediet snapchat, får man et varsel når noen tar "screenshot" av det bildet man har sendt. Snapchat er det sosiale mediet som blir hyppigst brukt av ungdommen for å sende lettkledde/nakenbilder. Å få et varsel på mobilen sin angående et "screenshot" kan bli en falsk trygghet. For selv om avsenderen får et varsel på mobilen sin, så er ikke bildet lenger under avsenderen sin makt. De unge jentene har mistet makten over bildet. Det eksisterer også apper som lagrer bildene fra snapchat, uten at avsenderen får vite om dette. Den nest største årsaken "negative kommentarer" var det nesten en tredjedel som hadde opplevd. Dette kan også være en konsekvens som kan komme i tillegg til noen av de andre. Med tanke på hvis bildet blir videresendt eller lagt ut på sosiale medier. Å få negative kommentarer enten på handlingen eller på eget utsende, kan være tungt for en ung jente å høre. Det kan ha en stor påvirkning på hvordan de unge jentene oppfatter seg selv både fysisk og sosialt. Det kan påvirke deres sosiale selvoppfatning med tanke på hvis bildet blir lagt ut på sosiale medier, og flere kommenterer negativt rundt dette. Det kan føre til at de unge jentene får negative sosiale stempler (Skaalvik & Skaalvik, 2003).

Det var ikke en stor del som krysset av på å ha opplevd at bildet har blitt videresendt. Den lave prosenten kan komme av at det er vanskelig å vite sikkert om bildet har blitt sendt videre. Sosiale medier har ingen varslings på denne konsekvensen. Det kan imidlertid være en verre konsekvens å oppleve, ettersom det betyr at flere personer får tilgang til bildet. Ifølge Medietilsynets undersøkelse fra 2014, var det 25% som krysset av på å ha videresendt et bilde uten avsenderens samtykke. Som følge av denne høye prosentandelen, kan flere av informantenes bilder ha blitt videresendt, uten deres viten om dette. Fordi det kan være vanskelig å oppdage (Medietilsynet, 2014). Det var et lavt antall som hadde krysset av på alternativene "lagt ut på sosiale medier" og "en lærer fikk vite om det". Konsekvensen "lagt ut på sosiale medier", kan være like vanskelig å oppdage som konsekvensen "videresendt". Det kan være vanskelig å vite om dette er en noe man har opplevd. Bildet kan ha blitt lagt ut på lukkede områder på sosiale medier. Områder som ikke er tilgjengelig for alle. Det er flere saker som har kommet fram, der det avdekkes at ungdommer oppretter lukkede grupper på facebook eller instagram. Grupper der det legges ut bilder av personer som ikke er medlemmer. Ofte er disse bildene nakenbilder (Mellingsæter, 2016). Konsekvensen som færrest krysset av på var "en lærer fikk vite om det". Dette kan vise til at dette er et tema som informantene ikke tar opp med lærerne. Enten det handler om egne bilder, eller andres bilder. De kan kanskje føle at dette er utenfor skolens ansvarsområde, ettersom bildedelingen som oftest skjer utenfor skoletiden.

Det store spørsmålet er hvorfor de unge jentene sender seksualiserte bilder av seg selv, når de har kjennskap til den ydmykende risikoen, som kan forekomme. Det kan forklares med at hvis man kombinerer hormonelle og nysgjerrige tenåringer med bilde-sendende teknologi i et sex-mettende samfunn, så ender man opp med dette resultatet. Uavhengig om de har kjennskap til både nettvett, og de ulike konsekvensene. Deres handlinger passer ikke med deres kunnskaper. De motsier seg selv. Imidlertid burde det ikke være noe risiko for de unge jentene å sende et bilde til en kjæreste eller en gutt generelt. For når man sender et intimt og sårbart bilde av seg selv til noen, så burde det være en forståelse i begge ender at dette ikke skal ses av flere øyne. Derimot i realiteten, så er det ikke slik. Det kan imidlertid tenkes at seksualiserte bilder blir lagt ut på sosiale medier, av samme årsak som at de sendes. Ungdommen er bedre på å handle, enn å tenke (Calvert, 2009). Hannah Helseth hevder at det er en forventning om å sende slike bilder, i noen deler av ungdomskulturen. Denne forventningen, påvirker de unge jentenes forventninger til sin egen atferd. Dette kan gjøre at konsekvensene mister litt av sin makt (Helseth, 2010).

5.4.2 Sendt bilder etter å ha opplevd konsekvenser

I undersøkelsen ble det interessant å se på informantenes handlinger etter å ha opplevd konsekvenser, som følge av å dele lettkledd/nakenbilder. Fortsetter de unge jentene å sende bilder etter å ha opplevd negative konsekvenser? Det ble videre lagd en krysstabell mellom ”Har du noen gang sendt et lettkledd/nakenbilde av deg selv?” og ”Hvis du har opplevd noen konsekvenser, har du sendt bilder etter det?”. Resultatene vises i *tabell 4*.

Tabell 4: Sendt lettkledd/nakenbilder etter å ha opplevd konsekvenser

			Hvis du har opplevd noen konsekvenser, har du sendt bilder etter det?			Total
			Ja	Nei	Ikke relevant	
Har du noen gang sendt et lettkledd/nakenbilde av deg selv?	Ja	Count	16	15	5	36
		% within	44,4%	41,7%	13,9%	100,0%
	Nei	Count	0	0	137	137
		% within	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
Total		Count	16	15	142	173
		% within	9,2%	8,7%	82,1%	100,0%

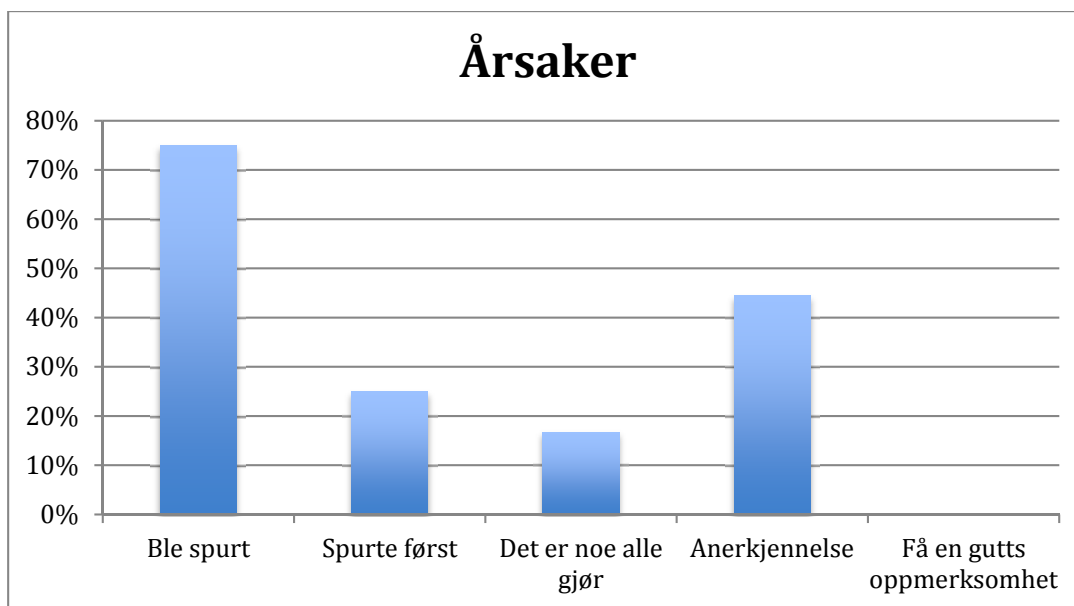

Resultatene viste at 77,8% av de som hadde sendt et lettkledd/nakenbilde hadde opplevd konsekvenser på grunn av dette. En logisk slutning hadde vel vært at disse informantene ikke ville sendt et bilde etter å ha opplevd konsekvenser, ettersom det viser et brudd på tilliten mellom avsender og mottaker. Likevel viser resultatene at 44,4% av de som hadde opplevd konsekvenser, har sendt et lettkledd/nakenbilde etter det. Det er nesten halvparten. Imidlertid ble de også spurt om de hadde blitt mer skeptiske til å sende bilder etter å ha hadde opplevd konsekvenser. 33,3% svarte ”ja” på dette. En tredjedel hadde blitt mer skeptiske til å sende. Likevel fortsetter nesten halvparten å sende seksualiserte bilder over nett.

Refleksjoner som ble gjort før undersøkelsen var ferdig gjennomført, var at informantene som hadde opplevd konsekvenser, var de som ikke hadde gjentatt denne handlingen. Det var de jentene som hadde forstått alvoret ved å sende seksualiserte bilder. Det holdt kanskje ikke å vite om konsekvensene, men erfaringen med dem var det som skulle til. Tydeligvis skal det mer til for noen av informantene, før de forstår hvordan delingen påvirker deres selvoppfatning og deres fremtid. Informantene motsier seg selv i sine egne handlinger. De sier de blir mer skeptiske, men dette er ikke nok til å avstå fra å dele. Hvorfor de unge jentene fortsetter å sende utfordrende bilder, kan oppfattes som underlig for oss som sitter på sidelinjen. Det avhenger nok av flere faktorer enn en, som for eksempel hvilke konsekvenser informantene har opplevd. De unge jentene kan også ha valgt en annen mottaker enn den forrige. En ny potensiell kjæreste? Uansett hvilke faktorer det er som får de unge jentene til å fortsette å dele bilder, så viser det at konsekvensene mister litt av sin makt i sammenligning med andre faktorer. Uavhengig av kjennskapen til konsekvenser eller erfaring med dem, så har informantene ulike årsaker til å sende lettkledd/nakenbilder.

5.5 Årsaker til å sende lettkledd/nakenbilder

Det er viktig å få et innblikk i hvorfor de unge jentene sender lettkledd/nakenbilder, selv om det ikke alltid kan være lett å vite eller forstå den eksakte årsaken. Det kan også være flere årsaker bak delingen av utfordrende bilder. På grunn av dette fikk informantene mulighet til å krysse av på flere alternativer, når de ble spurt om årsak bak delingen. Videre kan denne informasjonen være med å forebygge en videre utvikling av den negative seksualiserte kulturen. Resultatet fra undersøkelsen vises i *figur 4*.

Figur 4: Årsaker til å sende lettkledde/nakenbilder

”Ble spurt” var årsaken som flest informanter som hadde sendt et lettkledd/nakenbilde, krysset av på. 75% av de 20,8% som svarte ”ja” på å ha sendt et lettkledd/nakenbilde, hadde som årsak at de ble spurt. Motivet for å sende bilder er nok mer komplekst enn at alle som spør får et bilde tilbake. De unge jentene er nok mer selektive enn det. Det kan imidlertid bety at majoriteten av de unge jentene ikke er de som tar initiativ til å utveksle bilder.

”Spurte først” var det 25% av informantene som svarte ”ja” på. Dette viser at noen av de unge jentene tar initiativ til å utveksle lettkledde/nakenbilder, men de fleste blir spurt.

”Anerkjennelse” var den nest største grunnen til at de unge jentene har sendt lettkledde/nakenbilder til andre, her var det 44,4% som svarte ”ja”. Dette kan være en årsak som kan henge sammen med alternativet ”ble spurt” eller ”spurte først”. Hvis de unge jentene ble spurt om et bilde, så kan dette henge sammen med å få anerkjennelse på sitt eget utseende. På grunn av at noen spør og fordi man får vist seg fram. **”Å få en gutts oppmerksomhet”** var det 30,6% som oppga som en årsak til at de sendte utfordrende bilder. Popularitet og kjæresteforhold er noe som er viktig for de unge tenåringsjentene. Derfor blir dette en viktig årsak, spesielt hvis de tror dette er den beste måten å få en gutts oppmerksomhet på. **”Det er noe alle gjør”** var det alternativet som færrest krysset av på. Det var bare 16,7% som mente dette hadde en betydning for deres bildedeling. Det må også tas i betraktning at det ikke er sikkert alle informantene var bevisste over hvilken betydning de ulike årsakene har for deres bildedeling, som for eksempel anerkjennelse og oppmerksomhet.

Det var to årsaker til å utveksle bilder som fikk høyest svarprosent, utover ”å bli spurt”, og disse var ”å få en gutts oppmerksomhet” og ”anerkjennelse”. Det er andre faktorer som råder over det å forstå at det ikke er lurt å sende lettkledde/nakenbilder. De fleste årsakene har bakgrunn i ungdommenes behov for å tilhøre en gruppe (Mellingsæter, 2016).

Anerkjennelsen fra venner er en stor del av de unges sosialiseringssprosess når de blir eldre, og denne anerkjennelsen kan trumfe fornuften, hevder Frønes (2006). Dette er på grunn av at det er viktig for ungdommen å tilhøre en gruppe for å oppnå posisjon, venner og kjæresteforhold. Leon Festinger (1954) hevder i sin sammenlikningsteori at en vurderer seg selv i forhold til andre, da nærmere sagt sin referansegruppe. Anerkjennelsen fra jevnaldrende kan derfor være vesentlig for deling av utfordrende bilder. Fordi det handler om å få bekreftelse fra sine venner, og å bli akseptert i sin referansegruppe. Det kan derfor bli et indre press på å ikke skille seg ut, hvis dette er en atferd som foregår innenfor vennegruppen. Denne sammenlikningen vil påvirke den sosiale selvoppfatningen de unge jentene har om seg selv, og deretter påvirke deres atferd. De sammenlikner sine handlinger med sin referansegruppe for å se hva som er akseptabelt å gjøre (Skaalvik & Skaalvik, 2003).

Informantene som har blitt drøftet, var de som svarte ”ja” på å ha sendt et lettkledd/nakenbilde. Imidlertid var det 79,2% av informantene som svarte at de aldri hadde sendt et slikt bilde. Det kan likevel ikke resonneres med at disse unge jentene ikke har blitt spurt om et utfordrende bilde eller ikke følt presset på å sende. Det er ikke to adskilte grupper, der en gruppe ikke behøver sine jevnaldrenes anerkjennelse. Så hvorfor noen sender og noen ikke, kan bunne i en kompleks årsaksforklaring eller bare dreie seg om tilfeldigheter. Dette kunne vært et interessant område å utforske, med tanke på hva forskjellen er på de som sender og de som ikke sender. På tross av det interessante med området, så er ikke det fokuset i oppgaven (Frønes, 2006).

Årsaken ”å få en gutts oppmerksomhet” kan komme av en forventning om at dette er måten å få bekreftelse fra en gutt på, en forventning om at en skal dele slike utfordrende bilder. En forventning om at det er vanlig å sende slike bilder til hverandre i ungdomstiden. Denne forventningen er preget av faktorer som ”The Lolita effect” og den økende tilgangen som ungdommen har i dag på sosiale medier. De signalene som sendes ut fra media visker ut de klare grensene mellom ungdom og voksen. G. Durham (2008) mener at medias fokus på jenter og sex er ikke med på å frigjøre de gamle holdningene, men på å utnytte og ødelegge synet på de unge og deres seksualitet. Dette bidrar til å prege oppfatningen og forventningen unge jenter har til seg selv, men også oppfatningen andre har av dem. Når tenåringsbladene

skriver om "how to get a boy" og rollemodellene på samme alder kler seg som de er 25år, så er det ikke rart det ender opp med en seksualisert ungdomskultur. Spesielt når alt handler om kropp, sex og utseende fra en veldig tidlig alder. Dette sender et signal til både de unge jentene og guttene om hvordan ting burde være. Et signal om at å bli begjært er viktig for de unge jentenes sosiale status (Durham, 2008).

Årsaken "spurte først" var det 25% som krysset av på som en årsak til å sende lettkledd/nakenbilder. Det kan være mange årsaker til at de unge jentene spurte først. Det kan hende det er enklere for unge jentene som er i et forhold å spørre først. Noen av de som spurte først, kan også være en del av de 75% som ble spurt om bilde. For det betyr ikke at de alltid er de som tar initiativ først. Etersom det er flere unge jenter som blir spurt om bilde, enn de som spør, kan dette ses opp imot det synet at det er forskjeller mellom jenter og gutters seksualitet. For som Helseth hevder, så er det motstridende krav til jenter og deres muligheter til å utfolde seg. På den ene siden er det holdninger om at jenter skal få lov til å gi uttrykk for og utforske sin seksualitet på lik linje med gutter. På den andre siden ligger det implisitt i kravet at det egentlig bare er en riktig vei å utfolde seg for jenter, og denne utfoldelsen skal helst ikke ta alt for mye plass. Disse motstridene kravene påvirker forventningene og oppfatningene de unge jentene har av sin egen seksuelle atferd. Hvordan de oppfatter seg selv både når det kommer til den fysiske og sosiale dimensjonen. De vil ikke være for frampå, men de kjenner samtidig forventningene om å dele seksualiserte bilder (Helseth, 2010; Skaalvik & Skaalvik, 2003).

Svaralternativet "det er noe alle gjør" som årsak til å sende et lettkledd/nakenbilde, var det 16,7% som krysset av på. Det er en relativt lav prosentandel. Det kan imidlertid virke som dette er noe alle gjør, når man leser om deling av seksualiserte bilder i media. Det kan virke som det er en dominoeffekt. Hvis alle gjør det, så gjør jeg det (Mellingsæter, 2016). Det er allikevel få som oppgir det som en del av årsaken for å dele bilder i dette utvalget. Senere i undersøkelsen ble informantene møtt med et lignende spørsmål. Dette spørsmålet var stilt uavhengig av årsak, og var ment til hele utvalget. Spørsmålet lød "tenker du at det er noe alle gjør?". Resultatene avdekket at 69,4% av hele utvalget mente at dette ikke er noe alle gjør. Disse resultatene viser at de som sender bilder, ikke har denne faktoren som en del av årsaken. Det er heller ikke en oppfatning som utvalget har generelt. Jevnaldrenes anerkjennelse og bekreftelse er den årsaken som er av interesse å se videre på. Dette forholdet skal derfor beskes nærmere.

5.6 Jevnaldrenes påvirkning på deling av bilder

Et område som det var interessant å se på, var av hvem informantene har hørt om nettvett fra. Som nevnt var det 97,7% av informantene som hadde hørt om nettvett fra skolen. Tross av at dette temaet står på læreplanen, så kan ikke skolen være den eneste kilden til kunnskap. På grunn av at jevnaldrende er en viktig sosialiseringssgruppe for ungdommen, så var det relevant å spørre om dette var en kilde til informasjon. Spørsmål nr. 36 handlet om andre steder de unge jentene hadde hørt eller lært om nettvett, og et av alternativene var ”venner”. Svarene vises i *tabell 5*.

Tabell 5: Hørt om nettvett fra venner

	Frekvens	Prosent
Valid Ja	76	43,9
Nei	97	56,1
Total	173	100,0

Funnene viser at nesten halvparten av jentene hadde hørt om nettvett fra sine venner, 43,9%. Å motta informasjon om nettvett fra sine jevnaldrende kan være på både godt og vondt. På den ene siden så har jevnaldrenes påvirkning større gjennomslagskraft, som kan bety at deres råd stikker dypere. For hvilke tenåringer har vel lyst til å høre på sine foreldre. På tross av dette må vi spørre oss om hvordan de unge jentene har hørt om nettvett fra sine venner. Hvor grundig var informasjonsdelingen? Det ble derfor utført en korrelasjon for å se på sammenhengen mellom venners påvirkning, og de unge jentenes erfaringer med å dele lettkledde/nakenbilder. Khi ($p = .229$) viser at det ikke er statistisk signifikans mellom de to variablene. Korrelasjonen FI ($r = .091$) viser at det ikke er noen sammenheng mellom de to variablene.

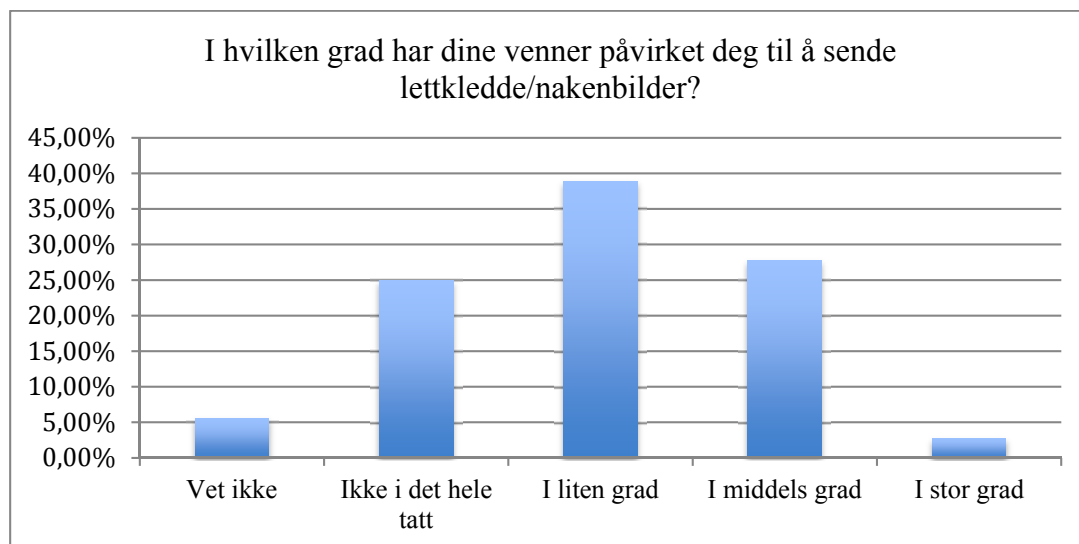
Jevnaldrenes påvirkning i sosialiseringen mener Judith Harris burde bli anerkjent som en primær sosialiseringssagent, ettersom det er gjennom denne sosialiseringen at ungdommene former seg sosialt (Harris, 1998). Når barn blir til ungdom øker betydningen fra venners anerkjennelse. Det kan også bety at ungdommens kjennskap til viktige områder, påvirkes av venner. Imidlertid er det usikkert hvor mye mer kunnskap om nettvett jevnaldrende besitter. Resultatene viser at begrepet ikke er ukjent for informantene, og informantene mener at deres venner er en faktor til denne kjennskapen. Derimot viser korrelasjonen at det ikke er noen sammenheng mellom venners påvirkning til kjennskap om nettvett, og informantenes erfaring

med å dele bilder. Det kan bety at informantene har hørt om nettvett fra sine venner, men informasjonsmeldingen har ikke hatt noen betydning. Det kan ha blitt nevnt i en samtale, eller innholdet har ikke hatt noe mening for bildedelingen. Videre ble det dermed interessant å se på om informantene har blitt påvirket til å sende lettkledd/nakenbilder av seg selv på nett. Påvirket av sine jevnaldrende i den motsatte retningen. Det skal bli sett på i hvilken grad de har blitt påvirket av venner. Deretter skal det ses på om informantene visste om andre som hadde sendt et lettkledd/nakenbilde, og om dette har hatt en relevans for deres egne erfaringer.

5.6.1 Jevnaldrenes påvirkning

Ungdommer kan bli påvirket på ulike måter av sine venner, både på godt og vondt, og med ulik virkning. Som nevnt tidligere var det 43,9% som krysset av på å ha hørt om nettvett fra sine venner. Dette viste seg og ikke ha noen korrelasjon med informantenes erfaring med å dele seksualiserte bilder. Informantene som hadde sendt et lettkledd/nakenbilde fikk deretter spørsmål om i hvilken grad deres venner hadde påvirket dem til å sende slike bilder.

Resultatene blir fremvist i *figur 5*.

Figur 5: Påvirkning fra venner til å dele lettkledd/nakenbilder

Majoriteten av informantene som har sendt et lettkledd/nakenbilde krysset av på ”i liten grad”, når det kom til jevnaldrenes grad av påvirkning. 38,9% av informantgruppen. Alternativet ”i middels grad” var det 27,8% som krysset av på, og alternativet ”ikke i det hele tatt” var det 25% som svarte. Det var bare 2,8% som krysset av på ”i stor grad”. Det var bare en liten prosentandel som mente at venner hadde en stor påvirkningskraft. Det ble deretter

utført en korrelasjonsanalyse. Spearmans Rho ($r=.992$) viser en sterk sammenheng (2010). Videre ble det sentralt å se på om informantene visste om noen andre som hadde sendt et utfordrende bilde. Hensiktsmessig å se på om handlinger påvirker jentenes atferd mer enn ord. I *tabell 6* vises en krysstabell mellom ”vet du om andre som har sendt et lettkledd/nakenbilde?” og ”har du noen gang sendt et lettkledd/nakenbilde?”.

Tabell 6: Vet om andre som har sendt et lettkledd/nakenbilde

			Vet du om andre som har sendt et slikt bilde?		Total
			Ja	Nei	
Har du noen gang sendt et lettkledd/nakenbilde av deg selv?	Ja	Count	32	4	36
		% within	88,9%	11,1%	100,0%
	Nei	Count	81	56	137
		% within	59,1%	40,9%	100,0%
Total		Count	113	60	173
		% within	65,3%	34,7%	100,0%

Resultatet viser at 65,3% av alle informantene i utvalget visste om noen andre som hadde sendt et lettkledd/nakenbilde. Det er imidlertid ikke 65,3% i utvalget som har sendt et utfordrende bilde. I tabellen kan enn se at det er 88,9% av de 20,8% som har sendt et lettkledd/nakenbilde, som visste om andre som hadde sendt. Det er en høy prosentandel. Det var bare 11,1% som ikke visste om noen andre. Det ble deretter gjennomført en korrelasjonsanalyse mellom de to variablene. Dette ga en signifikans på ($p=.001$). Dette viser at det er under 1% sannsynlighet for at resultatet kommer av en tilfeldighet. Korrelasjonen FI ($r=.254$) viser at det er en sammenheng mellom de to variablene, men etter Pallant sin fordeling så er det en svak korrelasjon (2010).

Det er en sammenheng mellom å sende lettkledd/nakenbilder, og påvirkning fra jevnaldrende. Korrelasjonen tyder på at påvirkningen fra jevnaldrende har vært en betydningsfull faktor, for mange av de som har sendt et lettkledd/nakenbilde. Det er mange grunner til at jevnaldrende har en viktig rolle når det kommer til hvilke valg de unge tar. Frønes oppgir at relasjonene til de jevnaldrende ikke er noe som er gitt, det er noe de må etablere. De unge må derfor jobbe for å opprettholde relasjonene. De må lære seg de sosiale kodene som referansegruppen består av. Jevnaldrenes bekreftelse er noe av det viktigste i ungdommenes liv. Det er nødvendig å tilhøre en gruppe, og de trenger å bli likt (Frønes,

2006; Skaalvik & Skaalvik, 2003). Det kan være vanskelig å vite nøyaktig i hvilken grad de har blitt påvirket. Dette viser imidlertid at informantene er bevisste på at de ha blitt påvirket.

Det kan ikke konkluderes med at det holder å vite om andre som har sendt et utfordrende bilde, for å sende et selv. Det må flere årsaker eller faktorer til. Imidlertid så ser en at det har vært en påvirkningsfaktor for de som har krysset av på å ha sendt et lettkledd/nakenbilde. Det er imidlertid en større sammenheng med å ha blitt påvirket til å sende lettkledd/nakenbilder. Som Festinger hevder så vurderer en sine egne handlinger opp mot sin referansegruppe, de som er mest lik en selv. De unge jentene både vet om andre som har sendt, og blir påvirket til å sende slike bilder selv. De vurderer sine egne handlinger opp mot sin referansegruppe. Sannsynligvis vennene sine. Hvilken atferd som er akseptabel blir sammenliknet med individenes atferd i gruppen. Hvis jevnaldrende venninner sender et utfordrende bilde til en gutt, kan dette både påvirke, men også berolige. Det vil påvirke med tanke på at en vurderer om en handling er riktig eller gal, på bakgrunn av hva vennene gjør. Samtidig vil det også berolige risikoen ved handlingen. Ufarliggjøre handlingen. Dette kan påvirke den moralske selvoppfatningen til de unge jentene. Moralsk selvoppfatning går ut på om en følger de normene som er i den gruppen de hører til. Hvis personer i din vennegruppe sender utfordrende bilder, vil dette gjøre handlingen mer moralsk akseptabel (Skaalvik & Skaalvik, 2003). Samtidig må det også ses på normene for hva som er akseptabelt å gjøre når det kommer til sosiale medier. For det er nok ikke alle sosiale medier hvor de unge jentene befinner seg på, hvor det hadde vært akseptert å dele et slikt bilde. For det er forskjell på å dele det på facebook, hvor alle kan se. Enn å dele det gjennom snapchat, hvor en kan bestemme hvor mange som skal få bildet tilsendt. Dette er nok ikke normer det blir snakket eksplisitt om hos ungdommen, men det blir en moralsk oppfatning som de fleste får kjennskap til (Frønes, 2013). Tønnesen hevder at kompetanseproduksjonen rundt media skjer utenfor hjemmet, sammen med jevnaldrende. Dette er nok tilfelle med nye sosiale medier som blir en del av ungdommenes sosiale samhandling. Imidlertid er det nok ikke nettvettreglene det blir fokusert på, iallfall ikke i dette utvalget (2007). Det har over blitt drøftet jevnaldrenes påvirkning på selvoppfatning og atferd. Det skal videre bli tatt et steg lenger. Det skal bli sett på om informantene har blitt utsatt for press, når det kommer til å dele lettkledd/nakenbilder.

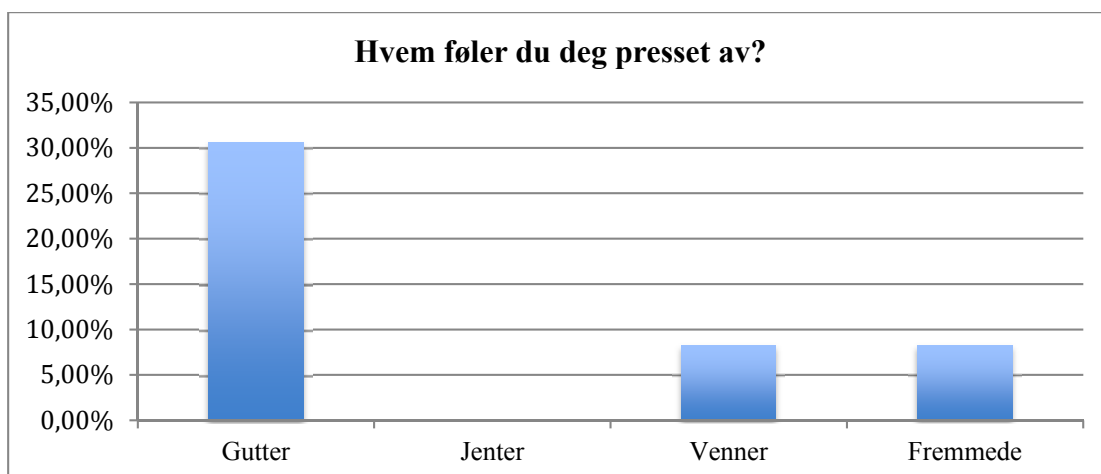
5.6.2 Er det press på å sende slike bilder?

Det er redegjort for hvordan de unge jentene blir påvirket av sine jevnaldrende, både gjennom hva de sier og gjør. Det er derimot noe annet å bli presset til å sende lettkledde/nakenbilder. Enten om det handler om direkte press eller indirekte gruppepress. Det er en side av temaet som er mer alvorlig, ettersom påvirkning fra jevnaldrende kan foregå på en harmløs måte. Det ble derfor interessant å se på informantenes erfaringer med å bli presset til å sende lettkledde/nakenbilder, både med hvor mange som har følt seg presset, men også hvem de har følt seg presset av. Det ble derfor lagd en krysstabell mellom variablene ”har du sendt et lettkledd/nakenbilde?” og ”føler du deg presset til å sende lettkledde/nakenbilder?”. Resultatene blir vist under i *tabell 7*.

Tabell 7: Presset til å sende lettkledde/nakenbilder

			Føler du deg presset til å sende lettkledde/nakenbilder av deg selv?		Total
			Ja	Nei	
Har du noen gang sendt et lettkledd/nakenbilde av deg selv?	Ja	Count % within	10 27,8%	26 72,2%	36 100,0%
	Nei	Count % within	6 4,4%	131 95,6%	137 100,0%
Total		Count % within	16 9,2%	157 90,8%	173 100,0%

Når man ser på hele utvalget, så er det 9,2% som har følt seg presset til å sende et utfordrende bilde. Det består av både informanter som har sendt et lettkledd/nakenbilde og de som ikke har gjort det. I gruppen som har sendt et lettkledd/nakenbilde, så var det 27,8% som hadde følt seg presset til å sende et bilde. Det er en stor nok andel til å bli bekymret over utviklingen. Det ble deretter utført en korrelasjon mellom ”å sende lettkledd/nakenbilder” og ”føle seg presset”. Resultatet ble FI ($r=.328$), det viser at det er en moderat korrelasjon mellom de to variablene. Det viser en sammenheng mellom at noen av informantene føler seg presset til å sende bilder. En annen vesentlig side ved dette temaet var av hvem de unge jentene følte seg presset til å sende lettkledde/nakenbilder. Det måtte også tas i betraktning at informantene kan ha følt seg presset av flere. Derfor kunne informantene krysse av på flere av svaralternativene. Resultatene blir vist i *figur 6*.

Figur 6: Hvem informantene føler seg presset av

Resultatene som vises i *figur 6* er fra de 20,8% som har sendt et lettkledd/nakenbilde.

”**Gutter**” var alternativet som skilte seg ut blant informantene, det var 30,6% av informantene som hadde følt seg presset av en gutt til å sende utfordrende bilder.

”**Fremmede**” var det 8,3% av informantene som hadde følte seg presset av. ”**Venner**” var det like mange informanter som hadde svart ”ja” på som ved fremmede, 8,3%. ”**Jenter**” var det alternativet som ingen hadde krysset av på. Den største gruppen som informantene følte seg presset av var gutter. Det ble derfor tatt en korrelasjonsanalyse mellom variablene ”har du sendt et lettkledd/nakenbilde?” og ”føler du deg presset av gutter?”. Cramers V ($r=.368$) viser en moderat sammenheng mellom de to variablene.

Gruppepress eller indirekte press har en sammenheng for om de unge jentene sender lettkledd/nakenbilder til andre. Det er en vesentlig faktor for delingen. Det kan være vanskelig å stå imot hvis en gjentatte ganger blir spurt om et bilde, og man er usikker eller engstelig for hva som skal skje hvis en avviser. Funnene viser at det er en moderat sammenheng mellom å sende bilder, og bli presset til å sende. Et tilfelle kan være hvis presset kommer fra personer som er i en høyere sosial posisjon enn den unge jenta. Det har vært flere tilfeller som har kommet fram i media der yngre jenter sender bilder til eldre gutter. Tilfeller der de blir presset eller lurt til å dele slike bilder. I 2014 var det en alvorlig sak i Tromsø, angående en eldre gutt som hadde presset flere yngre jenter til å sende bilder. Jenter som hadde blitt utsatt for psykisk press (Hansen, 2014). Det er ulike grunner til at de unge jentene sender bilder, men for noen så er det en sammenheng med at de føler seg presset. Den største gruppen informantene følte seg presset av, var gutter. Presset kan komme fra en

kjæreste, en potensiell kjæreste, eller det kan bare bunne i nysgjerrigheten til en ung gutt. For det kan være snakk om ulike former for press. Det kan være et direkte press på å sende, som kan komme i form av trusler. Eller så kan presset ligge indirekte i forventningen om at de skal sende lettkledde/nakenbilder. Press fra en kjæreste eller en eldre gutt. Forventninger som har utviklet seg på grunn av ”The Lolita effect”. Seksualiseringen av unge jenter. Det kan derfor være vanskelig å avise henvendelsene, ettersom venner, popularitet og kjærester er viktig for de unge. Dette kan føre til at de unge jentene får det vanskelig med å tenke selvstendig, eller langsiktig (Helseth, 2010).

Et utfordrende bilde må ikke utgjøre en trussel for de unge jentenes selvoppfatning. Trusselen ligger i om de unge jentene føler at de må sende det lettkledde/nakenbilde, for å oppnå sosial status. At dette er veien å gå, for å få en positiv selvoppfatning av seg selv. Trusselen er avhengig av hva som skjer med bildet etter at det er sendt. Det kan undres om bildet vil være på nettet for alltid. Trusselen ligger også i hvordan dette vil påvirke den sosiale og fysiske selvoppfatningen til de unge jentene (Durham, 2008; Skaalvik & Skaalvik, 2003). Det beste hadde vært å fått stoppet den økende utviklingen med seksualisert ungdomskultur, som ikke er på linje med deres modenhetsnivå. Dette er for å kunne forhindre negative selvoppfatninger, og impulsive handlinger. Det virker derimot umulig å få stoppet denne trenden. Ungdommen vil alltid være nysgjerrig og teste grenser, samtidig som det er alt for lett tilgang til å kunne sende et seksualisert bilde. En tilgang som det ikke kommer til å bli mindre av i fremtiden. På tross av dette skal en ikke slutte å jobbe mot denne utviklingen. Dette betyr ikke at å utforske sin seksualitet er negativt, men å utforske den før en er klar, er negativt. Det er spesielt negativt at den blir dokumentert. Imidlertid hvis det først skal sendes bilder, så skal det skje fordi de unge jentene har lyst, ikke fordi de blir presset. På tross av drøftingen over så må det nevnes at dette gir et forenklet bilde av de unge jentene, og deres egen autonomi. De unge jentene er ikke nikkedukker som gjør alt hva andre sier eller gjør. De er tenkende og aktive individer. De er imidlertid i en fase full av utvikling, forvirring og utprøving (Frønes, 2006). En fase der utprøvingen er presset inn i en kort periode, som fører til at det leves mer enn det tenkes (Frønes, 2013).

5.7 Innblikk i holdninger til å sende bilder

I undersøkelsen ble informantene spurt om hvilke meninger og holdninger de har om temaet å dele seksualiserte bilder på nett, og hvilken mening de tror det er i deres vennegjeng. Det

var ikke nok spørsmål i undersøkelsen for å få et helhetlig bilde, men det gir et innblikk i hva de tenker om atferden. Spørsmål nr. 24 tar for seg hva den enkelte informant tenker om å sende lettkledde/nakenbilder. Det ble lagd en frekvenstabell av variabelen som vises i *tabell 8*.

Tabell 8: Hva informantene tenker om å sende lettkledde/nakenbilder

	Frekvens	Prosent
Valid Du bryr deg ikke	4	2,3
Det er greit	6	3,5
Det er ikke greit	150	86,7
Vet ikke	13	7,5
Total	173	100,0

Nesten hele utvalget mener at det ikke er greit å dele slike bilder, hele 86,7% av utvalget. Det var bare 3,5% som mente at dette var en legitim handling. Svaralternativet ”vet ikke” var det 7,5 % som krysset av på, og ”du brydde deg ikke” var det 2,3% som mente. På grunn av at det var en stor prosentandel i hele utvalget som mente at denne atferden ikke var akseptabel, så ble det hensiktsmessig å se på sammenhengen mellom variablene ”har du sendt et lettkledd/nakenbilde?” og ”hva tenker du om å sende et lettkledd/nakenbilde?”. Cramers V ($r=.725$), viser en sterk korrelasjon mellom de to variablene. Det var også av interesse å se på hvilken holdning informantene mente det var i deres vennegjeng, når det kom til denne type atferd. Spørsmål nr. 30 handlet om det var akseptert å sende lettkledde/nakenbilder i deres vennegjeng. Resultatene vises under i *tabell 9*.

Tabell 9: Akseptert å sende lettkledde/nakenbilder i vennegjengen

	Frekvens	Prosent
Valid Ja	21	12,1
Nei	102	59,0
Vet ikke	50	28,9
Total	173	100,0

Resultatene viser at 59% av hele utvalget svarte at det ikke var akseptert å sende lettkledde/nakenbilder i deres vennegjeng. Det var bare 12,1% av informantene som mente at dette var en akseptabel atferd blant deres venner. Det siste svaralternativet var ”vet ikke”, her var det 28,9% som krysset av på. Det kan bety at det å sende lettkledde/nakenbilder ikke er tema de har tatt opp, eller at det ikke oppleves relevant for deres vennegjeng. Da det kom til

informantgruppen som hadde sendt et lettkledd/nakenbilde, var det 27,8% som mente at dette var akseptert og 38,9% som mente at det ikke var det. Resten krysset av på ”vet ikke”. Det ble videre utført en korrelasjonsanalyse mellom ”har du sendt et lettkledd/nakenbilde?”, og ”er det akseptert å sende lettkledd/nakenbilder i din vennegjeng?”. Cramers V ($r=.270$), viser en svak sammenheng mellom de to variablene.

Funnene viser at ulike meninger, har ulik betydning for handlingene til informantene. Det er sterk korrelasjon når det kommer til sammenhengen mellom hva hvert enkelt individ i utvalget tenker om å sende seksualiserte bilder, og deres erfaring med å sende. Korrelasjonen avdekker at meninger og holdninger har en betydning for hvilke bilder en sender. I utvalget er det en stor del av informantene som aldri har sendt et lettkledd/nakenbilde, og det er en stor del som mener at det ikke er akseptabelt å sende lettkledd/nakenbilder. Det viser at selv om denne seksualiserte ungdomskulturen utvikler seg og skaper bekymring, så er det fortsatt en stor del som bare tester grensene til en viss grad (Helseth, 2010). På den andre siden var det en svak korrelasjon, med tanke på hvilken holdning det er i informantenes vennegrupper. Det har ikke en stor effekt at det er en ikke-aksepterende holdning rundt denne atferden. Imidlertid kan en gruppe med unge jenter være enig i at det ikke er lurt å sende utfordrende bilder til andre, på samme måte som de kan ha en ikke-aksepterende holdning mot å røyke. Det betyr ikke at de ikke gjør det for det. Det samme gjelder for resultatene som viste om informantenes kjennskap til nettvett, og deres erfaringer med å dele bilder. De har kjennskap til nettvett, men det stopper de ikke fra å sende seksualiserte bilder. Det samme gjelder med deres holdninger. Informantene er klar over at det ikke er en klok handling.

Et annet holdningsspørsmål handler om holdninger og atferd rundt andres kropp og personvern. For selve handlingen med å sende et lettkledd/nakenbilde, trenger ikke å innebære en risiko. Især hvis det deles gjennom en relasjon fylt med tillit og respekt. Handlingen trenger dermed ikke føre med seg negative virkninger på selvoppfatningen, med tanke på den fysiske eller sosiale. Det er dermed en faktor som kan gjøre det til en risikofylt handling. Det er hvordan holdningene i ungdomskulturen er når det kommer til slike bilder. Hvis en ung jente sender et lettkledd/nakenbilde til en kjæreste på snapchat, så blir bildet i utgangspunktet borte etter ti sekunder. Det er en unødvendig, men ufarlig handling. Risikoen kan komme hvis bildet blir brukt til noe annet enn det avsender hadde som hensikt med bildet. For hvis bildet blir sendt videre eller lagt ut på sosiale medier, så kan det få fatale konsekvenser for den jenta som er avbildet. Det kan føre til at de unge jentene lever i en

tilstand der man har mistet kontrollen over situasjonen, fordi man vet ikke hvor bildet er eller hvor mange som har sett det. Det er sentralt å se på hvilke holdninger ungdommen har til dette temaet, ettersom bilder som ender på nettet, som regel aldri blir borte (Helseth, 2010; Otnes, 2009). Når man ser på Medietilsynets undersøkelse fra 2014, er det 25% som oppgir at de hadde videresendt et bilde eller en video uten avsenders samtykke. Dette viser en negativ atferd når det kommer til andres kropp og grenser blant ungdommene (Medietilsynet, 2014). Dette viser at en del av forebyggingen rundt den seksualiserte ungdomskulturen, handler om å respektere andres grenser og privatliv. En av informantene som hadde opplevd konsekvenser etter å ha sendt et lettkledd/nakenbilde skrev i kommentarfeltet, ”det er bra å ha en sånn undersøkelse, for jeg var bare ung og dum”. Informanten som skrev dette er nok ikke dum, men det kan hende hun var uvitende. Ungdomskulturen generelt er nok uvitende. Både når det kommer til hva som står i regelverket, angående seksualiserte bilder av mindreårige, men også grunnleggende respekt for andre personer. Ungdommen trenger informasjon når det kommer til digital seksualitet og nettvett. Det er her skolens kunnskapsdeling kommer inn (Helseth, 2010; Kommunal-og-moderniseringsdepartementet, 2014).

5.8 Nettvett på skolen

Et av forskningsspørsmålene handlet om hvilken betydning skolen har når det kommer til kjennskap til nettvett og deling av bilder på nett. Denne undersøkelsen har unge jenter som informanter. Det betyr at det ikke er mulig å gi et helhetlig bilde av skolens betydning, og hvordan de underviser om nettvett. Dette er på grunn av mangelen på representanter fra skolen. Imidlertid er formålet for denne undersøkelsen å få et innblikk i hvilke erfaringer unge jenter har, og hvilken betydning de føler at skolen har for deres handlinger. I starten av dette resultat- og drøftingskapittelet klargjøres det at 97,7% av informantene har lært om nettvett. De krysser av på å ha lært om nettvett på skolen. Det viser at de har en kjennskap til begrepet. Det står i læreplanen fra 2006 at digital dømmekraft er en av de fem grunnleggende ferdighetene. Det er en viktig egenskap å være i besittelse av, for å kunne delta i et samfunn som stadig er i endring.

5.8.1 Skolens betydning for deling av bilder

Som nevnt før så viser resultatene at nesten hele utvalget har lært om nettvett på skolen. Det var derfor av interesse å se på hvilken betydning denne informasjonen har hatt for hvilke bilder de unge jentene har sendt. Imidlertid må det tas i betraktning at det kan ikke diskuteres

om dette er den eneste faktoren som har hatt en betydning. Det må antas at flere faktorer har spilt en rolle. I undersøkelsen blir informantene spurt om det de har lært på skolen har hatt en betydning for hvilke bilder de har sendt. Resultatene vises i *tabell 10*.

Tabell 10: Skolens betydning for deling av bilder

	Frekvens	Prosent
Valid Ja	105	60,7
Nei	38	22,0
Vet ikke	30	17,3
Total	173	100,0

Resultatene viser at 60,7% av informantene mente at det de har lært på skolen, har hatt en betydning for hvilke bilder de har sendt. 22% mente at det de har lært ikke har hatt noen betydning, og 17,3% svarer at de vet ikke. Videre ble det av verdi å se nærmere på om det var noen sammenheng mellom de som hadde sendt et lettkledd/nakenbilde, og hvilken betydning skolens undervisning hadde for dem. Det ble derfor gjort en krysstabell mellom ”har du noen gang sendt et lettkledd/nakenbilde?” og ”har det du har lært om nettvett på skolen hatt noen betydning for hvilke bilder du har sendt?”. Svarene vises i *tabell 11*.

Tabell 11: Skolens betydning for deling av lettkledd/nakenbilder

			Har det du har lært om nettvett på skolen hatt noe betydning for hvilke bilder du sender?			Total
			Ja	Nei	Vet ikke	
Har du noen gang sendt et lettkledd/nakenbilde av deg selv?	Ja	Count	19	11	6	36
		% within	52,8%	30,6%	16,7%	100,0%
	Nei	Count	86	27	24	137
		% within	62,8%	19,7%	17,5%	100,0%
Total		Count	105	38	30	173
		% within	60,7%	22,0%	17,3%	100,0%

Resultatene fra krysstabellen viser at 52,8% av de som har sendt et lettkledd/nakenbilde, mener at skolen har hatt en betydning for deres bildedeling. Det er 30,6% som mener at skolen ikke har hatt noen påvirkning, mens 16,7% er usikre. Majoriteten mener derfor at skolens undervisning har hatt en betydning. Det ble videre gjennomført en

korrelasjonsanalyse for å se på styrken av sammenhengen mellom de to variablene. Cramers $V(r=.108)$ viser at det er en svak sammenheng mellom de to variablene.

Disse resultatene gjenspeiler tidligere konklusjoner når det kommer til kjennskap om nettvett, og hvordan dette påvirker bildedelingen til de unge jentene. De unge jentene har lært om nettvett, og de har hatt om dette på skolen. Informantene har kjennskap til temaet, men informantenes handlinger viser imidlertid at denne informasjonen ikke har noen spesiell sterk betydning for delingen av disse. Det er ingen sterk sammenheng med hvilke bilder de deler, eller hvilke bilder de velger og ikke dele. Det kan være flere årsaker til at informasjonen skolen gir ikke får noen relevans for de unge jentenes handlinger, selv om informantene selv mener at dette er en betydningsfull faktor. Et moment som er drøftet tidligere i oppgaven, er at andre faktorer blir viktigere enn fornuften rundt delingen av seksualiserte bilder. Årsaker som popularitet, oppmerksomhet fra gutter eller press. Dette er fordi å oppnå sosial status er viktig for tenåringsjenter, og en måte å oppnå dette på er å få aksept og oppmerksomhet fra gutter eller jevnaldrende. Aksept gjennom å innfri forventninger eller press, om å sende lettkledde/nakenbilder (Helseth, 2010; Luders, 2007). Forventningen fra venner veier mer enn forventningene fra lærerne. Festinger hevder at det er en selektiv sammenlikning. Lærernes påvirkning på jentenes moralske selvoppfatning kan bli en påminnelse på hva de allerede vet, men normene passer ikke til den referansegruppen de tilhører (Skaalvik & Skaalvik, 2003).

De unge jentene mener selv at det skolen lærer dem om ansvarlig bruk av nettet, har en betydning for hvilke typer bilder de sender. På tross av dette er det en lav korrelasjon mellom disse to variablene. Det kan derfor drøftes om innholdet i undervisningen om digital dømmekraft, passer med det de unge jentene bruker de digitale verktøyene til. Tønnesen hevder at det de unge jentene bruker sin digitale kompetanse på i fritiden, er annerledes enn den som er beskrevet i læreplanen. Det er derfor godt mulig at de unge jentene tar informasjonen de har lært i betraktning, men problemet kan være at informasjonen ikke passer til deres bruk (2007). I rammeverket for digitale ferdigheter står det veldig åpent og generelt om hva det innebærer å ha digital dømmekraft. ”Digital dømmekraft innebærer å kunne bruke digitale verktøy, medier og ressurser på en forsvarlig måte, og å ha et bevisst forhold til personvern og etisk bruk av Internett”(Kunnskapsdepartementet, 2012, s. 6). Hva betyr det å bruke mediene på en forsvarlig måte? Rammeverket gir ingen konkrete forslag når det kommer til sosiale situasjoner hvor ungdommen behøver denne dømmekraften. Det blir

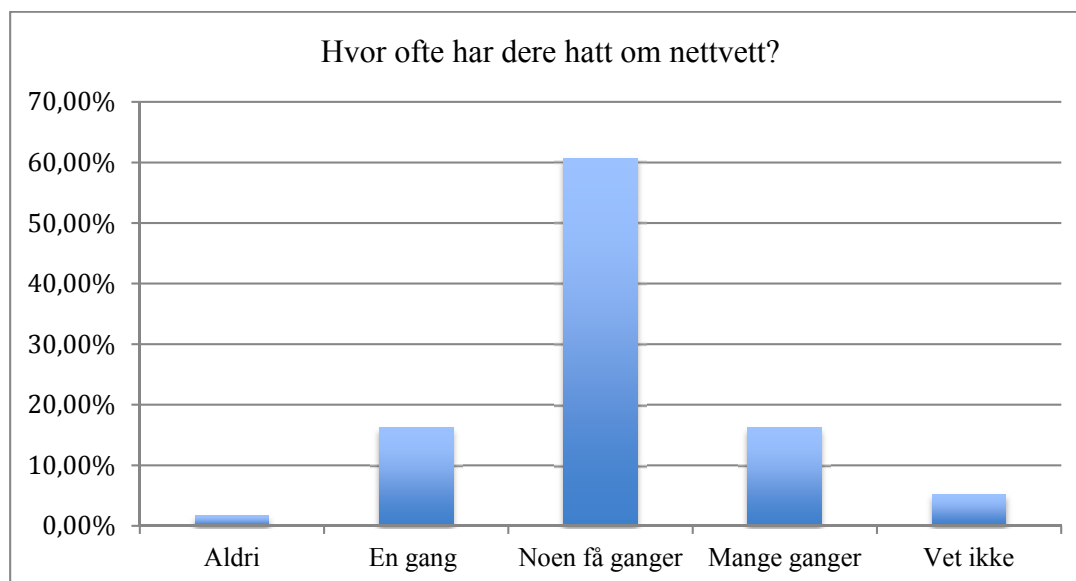

rettet mot det faglige, og ikke det sosiale. Det blir rettet mot å ha en kritisk dømmekraft til kilder man bruker i oppgaver. Derimot er det dømmekraft mot det sosiale som ungdommen trenger, fordi det er der de er i villrede (Otnes, 2009).

Et sosialt område som undervisningen må rettes mot, er seksualitet og grenser. Sosiale medier har blitt en del av ungdommens utprøving av sitt seksualliv. Meningen med sosiale medier ligger ikke bare i å opprettholde kontakten med venner, men også med å etablere og opprettholde kjærlighetsforhold. Den raske medieutviklingen har gitt ungdommene mulighet til å boltre seg på egenhånd. En periode der de har boltret seg naivt med å sende lettkledde/nakenbilder, før problemet nådde de voksnes oppmerksomhet (Frønes, 2011). Det er derfor viktig at skolen holder følge med på hva de unge bruker de digitale verktøyene til. Før det blir et problem (Tønnesen, 2007). Skolen burde derfor integrere undervisning av nettvett med flere områder, da spesielt med seksualundervisning. Dette er fordi den seksuelle atferden til ungdommene har beveget seg over i det digitale. Tore Follestad som er spesialist i seksuell rådgivning hos "Sex og samfunn", hevder i en artikkel i Aftenposten at ungdommene han snakker med ønsker bedre seksualundervisning. Ungdommen ønsker mer kunnskap om holdninger og grenser når det kommer til seksualitet. Holdninger og grenser som også gjelder for det digitale, med tanke på hvordan man eksponerer seg selv (Magerøy, Skogstrøm, & Aasheim, 2016). Seksuallivet til de unge befinner seg ikke lenger bare på soverommet, men det befinner seg på mobilen. De digitale verktøyene har gjort det mulig å eksperimentere i et tidlig stadium. De unge jentene kan sitte trygt og alene, å eksponere seg selv på den måten de ønsker å fremstå. Imidlertid er det en eksponering de ikke er modne for. Når denne typen utprøving begynner i en tidlig alder, er man som regel usikker. Det gjør det vanskeligere å sette grenser for de unge jentene. En nyttig drøfting er da om aldersgrenser på sosiale medier er noe man burde innføre. En aldersgrense på 16 eller 18 år. En enkel og effektiv løsning på problemet. Ingen tilgang, ingen problem. Imidlertid ved å stenge de unge ute av de sosiale mediene, stenger man de ute av det sosiale samspillet. Den seksuelle nysgjerrigheten vil heller ikke forsvunnet sammen med mobilene. De unge vil bli fratatt mange sosiale plattformer, og svekke den digitale kompetansen. Løsningen ville heller ikke hjulpet ungdommen i det lange løp, men kanskje bare skyve problemet fremover. For i bunn og grunn handler det om holdninger og grenser rundt sin egen kropp (Helseth, 2010; Luders, 2007).

5.8.2 Hvor ofte har informantene har fått informasjon om nettvett

Det har blitt drøftet om hvilken betydning skolen har hatt for bildedelingen til informantene, og om innholdet i undervisningen passer med det de unge jentene trenger av informasjon. Det er også hensiktsmessig å se på hvor ofte informantene mener at de har hatt om nettvett på skolen, og om dette har en sammenheng med hvilke bilder de deler. Informantene ble spurt om hvor ofte de har hatt om nettvett i undersøkelsen. Resultatene vises i *figur 7*.

Figur 7: Hvor ofte har informantene hatt om nettvett på skolen

Det er et svaralternativ som 60,7% av informantene har krysset av på, det er ”noen få ganger”. De fleste i undersøkelsen mener at de har blitt undervist om nettvett noen få ganger. På svaralternativet ”en gang” var det 16,2% som krysset av på. Alternativet ”mange ganger”, fikk også den samme prosentandelen, 16,2%. Det var bare 1,7% som mente at de aldri hadde hatt om nettvett på skolen. Det må nevnes at det kan være vanskelig å huske akkurat hvor mange ganger en har hatt om et tema, men informantene må ha en anelse om hvor mange ganger. Deretter ble det gjort en krysstabell mellom ”hvor ofte har dere hatt om dette?” og ”har du noen gang sendt et lettkledd/nakenbilde?”. Resultatet vises i *tabell 12*.

Tabell 12: Sammenhengen med hvor ofte de har hatt om nettvett på skolen, og deling av lettkledd/nakenbilder

			Hvor ofte har dere hatt om dette?					Total
			Aldri	En gang	Noen få ganger	Mange ganger	Vet ikke	
Har du noen gang sendt et lettkledd/nakenbilde av deg selv?	Ja	Count % within	0 0,0%	4 11,1%	22 61,1%	7 19,4%	3 8,3%	36 100,0%
	Nei	Count % within	3 2,2%	24 17,5%	83 60,6%	21 15,3%	6 4,4%	137 100,0%
Total		Count % within	3 1,7%	28 16,2%	105 60,7%	28 16,2%	9 5,2%	173 100,0%

Av de informantene som har sendt et lettkledd/nakenbilde, var det 61,1% av de som hadde krysset av på alternativet ”noen få ganger”. Det var 19,4% som mente de hadde hatt om dette ”mange ganger”. 11,1% hadde bare hørt om det en gang, og 8,3% var usikker på hvor mange ganger de hadde hørt eller lært om nettvett. Det ble deretter utført korrelasjonsanalysen Spearmans Rho mellom de to variablene. Korrelasjonen ble ($r=.113$), det viser en svak sammenheng mellom de to variablene.

Resultatene viser at det er en svak sammenheng mellom hvor mange ganger informantene har hatt om nettvett, og hvilken betydning det har hatt for hvilke bilder de har sendt. Som drøftet over så er det usikkert om hva ungdommen egentlig lærer om nettvett, når det kommer til deling av seksualiserte bilder. Per Kristian Bjørkeng har skrevet boken ”Nettkidsa”, han mener at det er et gap mellom hva det læres om nettvett, og hva det burde læres om nettvett (2011). Digitale ferdigheter er en viktig del for å bli fullverdige deltakere av samfunnet, for digitalisering av samfunnet bare øker. Imidlertid er det de unge som er storbrukerne av digitale verktøy. Det er hos mange av lærerne det mangler kompetanse på det digitale feltet, selv om læreplanen krever at digitale ferdigheter skal bli integrert i undervisningen. Det er essensielt at lærerne setter seg inn i hva ungdommen bruker nettet til, og at de får en forståelse av de ulike sosiale mediene. Hvis ungdommen blir undervist i digital dømmekraft som ikke er til hjelp på de områdene det trengs, så har det ingen betydning hvor mange ganger det blir undervist om nettvett (Bjørkeng, 2011). På en annen side så viser resultatene at informantene som har sendt et lettkledd/nakenbilde, var i besittelse av informasjon om negative sider ved å sende bilder. Altså konsekvensene. Dette taler imot at det trengs en bedre opplæring om nettvett. Da dette resultatet viser at de allerede har informasjon, som taler for at

denne atferden ikke er lurt. Deretter avdekket resultatene at det var en relativ stor andel som hadde sendt et lettkledd/nakenbilde, som hadde følt seg presset til å sende. Prosentandelen var hele 27,8%. Dette kan bety at de unge jentene ikke følte at de hadde noe valg. Dette igjen viser hvor viktig det er å prioritere opplæring av grenser og holdninger, både når det kommer til nettvett og seksualundervisning. Ida Aalen hevder i boken sin ”En kort bok om sosiale medier”, at ungdommenes livsstil gjenspeiler ofte samfunnet rundt, eller hvor samfunnet er på vei. Dette burde tas i betraktning, når man vurderer hvor viktig opplæring i nettvett og holdninger er. Nettvettreglene er ikke bare hensiktsmessig i ungdomstiden, men også i fremtiden med tanke på hvor det digitale samfunnet er på vei hen (2013).

6 Avslutning

Formålet med denne undersøkelsen var å se på hvilke kjennskaper og erfaringer unge jenter har med deling av lettkledd/nakenbilder på nett. I dette kapitlet gis det en oppsummering av de mest sentrale funnene som har kommet fram av denne undersøkelsen relatert til de fire forskningsspørsmålene. Disse spørsmålene er utgangspunktet for dette avslutningskapitlet, hvor hensikten er å svare på hovedproblemstillingen: *Hva er unge jenters kjennskap og erfaringer med deling av lettkledd/nakenbilder på nett?*

6.1 Sammenheng mellom kjennskaper til nettvett og deling av bilder

Forskningsspørsmål 1: Er det sammenheng mellom jentenes kjennskaper til nettvett, og deres handlinger når det kommer til deling av bilder?

Resultatene viser at hele utvalget har kjennskap til temaet nettvett, og i tillegg har de også god kjennskap til de ulike konsekvensene som kan forekomme ved å sende et lettkledd/nakenbilde. Likevel var det 20,8% av utvalget som hadde sendt et lettkledd/nakenbilde. Dette var en høyere prosentandel enn det som var i Medietilsynets undersøkelse (2014). Det var imidlertid ingen korrelasjon mellom kjennskap til nettvett, og deling av seksualiserte bilder på nett. Informantene er i besittelse av informasjon om hvorfor det ikke er lurt å sende seksualiserte bilder over nettet, men likevel er det andre faktorer som påvirker mer. Det må nevnes at majoriteten av utvalget ikke har sendt et lettkledd/nakenbilde. Når det kom til erfaringen med å oppleve konsekvenser med å sende et seksualisert bilde, var det 77,8% som krysset av på dette. Dette er en høy prosentandel. I tillegg viser resultatene en urovekkende høy prosentandel som har sendt et bilde etter å ha opplevd negative konsekvenser. Hele 44,4%.

6.2 Årsaker til delingen av seksualiserte bilder

Forskningsspørsmål 2: Hvilke årsaker ligger bak delingen av seksualiserte bilder?

Informantene har ulike årsaker til å sende seksualiserte bilder, og ofte er det flere enn bare en. Den årsaken som flest krysset av på var ”ble spurt”. Dette kan tyde på at det ikke er jentene som tar mest initiativ til å sende slike bilder til hverandre. To andre årsaker som skilte seg ut var ”en gutts oppmerksomhet” og ”anerkjennelse”. Dette er i henhold med at venner, kjærester og popularitet er viktig for ungdommen. Det er viktig å få bekreftelse og anerkjennelse fra sin referansegruppe. Ungdommen er også i en fase der de er nysgjerrige på det andre kjønn, og sin seksualitet. De vil prøve ut nye ting. Derfor blir en ”en gutts oppmerksomhet” en viktig årsak. Imidlertid har det blitt en forventning om at unge jenter skal sende slike bilder, og i en veldig tidlig alder. Sosiale medier og ”The Lolita effect” har vært med på å utvikle en mer seksualisert ungdomskultur.

6.3 Sammenheng mellom deling av bilder og jevnaldrenes påvirkning

Forskningsspørsmål 3: Er det en sammenheng mellom deling av bilder og jevnaldrenes påvirkning?

Resultatene viser at det er en sterk sammenheng mellom å sende lettkledde/nakenbilder, og bli påvirket av venner. Jevnaldrende er en viktig gruppe i de unges sosialiseringssprosess. De unge jentene sammenligner seg med sine venner, og det er viktig for de unge å tilhøre en gruppe. Det var også en sammenheng mellom å sende lettkledde/nakenbilder, og vite om andre som også hadde sendt bilder. Det viser at vennenes handlinger også har en påvirkning. Informantene sammenligner sine handlinger opp mot sine venner, med tanke på hva som er akseptabel atferd. 43,9% av informantene hadde hørt om nettvett fra vennene sine. Dette hadde imidlertid ingen korrelasjon med å sende bilder. Dette kan bety at informasjonsdelingen ikke har hatt noe relevans for de unges praksis på sosiale medier.

Når det kom til holdninger omkring dette temaet, så svarte 59% at å sende slike bilder ikke var en akseptabel atferd i deres vennegjeng. Dette hadde likevel en svak sammenheng, når det kom til informantenes erfaringer med å dele bilder. Dette gjenspeiler også hvordan sammenhengen var mellom kjennskap til konsekvenser, og deres erfaringer. Informantene har de riktige holdningene og kjennskap til det negative med å dele lettkledde/nakenbilder. Likevel er det andre faktorer som blir mer vesentlig. De unge lever i nuet.

Det var også viktig å undersøke om informantene har følt seg presset til å sende slike bilder. Noe som 27,8% av de som hadde sendt et lettkledd/nakenbilde hadde følt. Det kan være snakk om ulike typer press, enten om det er direkte press eller gruppepress. Når informantene ble spurt om hvem de ble presset av, krysset de fleste av på ”gutter”. Det ble en moderat korrelasjon mellom å sende lettkledd/nakenbilder og bli presset av gutter.

6.4 Betydningen skolen har når det gjelder å undervise om nettvett og deling av bilder

Forskningsspørsmål 4: Hvilken betydning har skolen når det kommer til å lære om nettvett og deling av bilder på nett?

Det står i læreplanen (LK06) at digitale ferdigheter er en av de fem grunnleggende ferdighetene som skal læres om på skolen. Derav er digital dømmekraft et av teamene. Resultatene viser at 97,7% har hørt om nettvett på skolen. Over halvparten av informantene mener at skolen har hatt en betydning for hvilke type bilder de har sendt. Derimot vises det ingen sammenheng mellom de to variablene. Dette kan vise til at det som læres om nettvett på skolen, ikke er i samstem med hva de unge faktisk bruker nettet til. De må integrere seksualundervisning sammen med opplæring av nettvett. Lære ungdommen om grenser og holdninger, når det kommer til seksualitet og kropp. Lære de unge jentene om selvregulering. Regulering i hvordan de eksponerer seg selv på sosiale medier.

6.5 Svakheter ved undersøkelsen

Svakheter ved denne undersøkelsen har blitt redegjort for mer grundig under metodekapittelet, men noen punkter skal bli gjentatt i avslutningen. Begrepet nettvett var som nevnt ikke operasjonalisert i spørreundersøkelsen. Det betyr at en ikke får drøftet hva informantene vet om innholdet i temaet nettvett. Det er også en svakhet at det ikke er noen spørsmål som er direkte rettet mot selvoppfatning i undersøkelsen. Dette gjorde det mer krevende å drøfte dette i oppgaven, selv om det var spørsmål som gikk indirekte på selvoppfatningen i undersøkelsen. Dette er punkter som er tatt i betraktning når resultatene ble analysert og drøftet.

6.6 Avsluttende refleksjoner

Store deler av ungdommenes liv foregår på sosiale medier. Unge jenters formål med å være på nett, er å være sosial. Det er derfor man ikke må stenge de unge ute fra de sosiale plattformene på nett, eller ta vekk mobilen. Det er en enkel, men dårlig løsning. Den nye mediegenerasjonen har ankommet, og de har en ny på måte å samhandle på. Store deler av deres hverdagsliv foregår på sosiale medier. Noe som også innebærer deler av deres seksualliv. Imidlertid ville ikke ungdommenes nysgjerrighet på seksualitet bare forsvunnet, hvis de digitale verktøyene hadde blitt borte. Nysgjerrighet på det andre kjønn er ikke noe nytt. Det som er nytt er hvordan nysgjerrigheten prøves ut og eksponeres. Det må derfor fokuseres på hvilke kunnskaper de unge jentene har med tanke på sosiale medier og eksponering, og hvilke kunnskaper de trenger. Kunnskaper og holdninger angående realistiske forventninger rundt seksualitet og kropp. De unge er ofte utlært på den tekniske bruken, men trenger hjelp på hvordan man bruker nettet på en ansvarlig måte. Imidlertid må hjelpen være diskre, det må ikke foregå som en moralpreken. Det er derfor bra at media har begynt å ta opp disse aktuelle sakene med en fremgangsmåte som er rettet mot ungdommen. Da tenker jeg spesielt på ungdomsserien ”Skam”. En serie som retter seg mot ungdommen, men som samtidig får med seg de voksne på kjøpet. Det er slike tiltak det burde satses på i fremtiden, tiltak som appellerer til de unge.

Litteraturliste

Abrahamsen, M. (2015). Snapchat. Lastet ned 15.mars, 2016, fra <https://snl.no/Snapchat>

Barne- likestillings-og inkluderingsdepartementet. (2013). *Likestilling Kommer Ikke Av Seg Selv*. (St. meld. nr. 44, 2012-2013). Oslo: Barne- og likestillingsdepartementet Lastet ned fra <https://http://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-44-20122013/id731019/?q=likestilling+kommer&ch=7>.

Barnevakten. (2012). *Gode Råd Om Barn, Ungdom Og Medier*. Latvia: Cappelen Damm.

Befring, E. (2007). *Forskningsmetode Med Etikk Og Statistikk*. Oslo: Det norske samlaget.

Bjørkeng, P. K. (2011). *Nettkidsa. Barnas Digitale Hverdag*. Latvia: Cappelen Damm.

Calvert, C. (2009). Sex, Cell Phones, Privacy, and the First Amendment: When Children Become Child Pornographers and "the Lolita Effect" Undermines the Law. *CommLaw Conspectus*, 18(1), 1-65.
<http://heinonline.org/HOL/Page?public=false&handle=hein.journals/cconsp18&page=1&collection=journals>

Dalen, M. (2013). *Intervju Som Forskningsmetode. En Kvalitativ Tilnærming* (2 utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

De Vaus, D., A. (2014). *Surveys in Social Research: An Introduction* (6 utg.). London: Routledge.

DuBestemmer. (2016). Sosial På Nett. Lastet ned 27.april, 2016, fra <http://www.dubestemmer.no/13-18-ar/sosial-pa-nett>

Duesund, L. (1995). *Kropp, Kunnskap Og Selvoppfatning*. Oslo: Universitetsforlaget.

Durham, G. (2008). *The Lolita Effect: The Media Sexualization of Young Girls and What We Can Do About It*. New York: The Overlook Press.

- Frønes, I. (2006). *De Likeverdige. Om Sosialisering Og De Jevnaldrenes Betydning*. (3 utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Frønes, I. (2011). *Moderne Barndom* (3 utg.). Latvia: Cappelen Damm.
- Frønes, I. (2013). *Å Forstå Sosialisering*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Gray, P., Williamson, J., Karp, D., & Dalphin, J. (2007). *The Research Imagination. An Introduction to Qualitative and Quantitative Methods*. New York: Cambridge University press.
- Hagen, I., & Wold, T. (2009). *Mediegenerasjonen. Barn Og Unge I Det Nye Medielandskapet*. Fagernes: Det norske samlaget.
- Hannemyr, G., Liestøl, G., Luders, M., & Rasmussen, T. (2015). *Digitale Medier* (3 utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Hansen, C. (2014, 8.mars). Finner Bilder Av Nakne 13-Åringer, *iTromsø*. Lastet ned fra <http://www.itromso.no/nyheter/article9284047.ece>
- Harris, J. (1998). *The Nurture Assumption: Why Children Turn out the Way They Do*. New York: The free press.
- Hellevik, O. (2002). *Forskningsmetode I Sosiologi Og Statsvitenskap* (7 utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Helseth, H. (2010). *Generasjon Sex*. Oslo: Forlaget Manifest.
- Hofseth, C. (2012). *Barne-Og Ungdomskriminalitet I Oslo. Rapport Basert På Data Fra 2012*. Oslo: Oslo politidistrikt.
- Kildahl, M. (2015). Barn Og Internett Er Et Etisk Minefelt. Lastet ned 15.oktober 2015, fra <http://www.hf.uio.no/imk/forskning/aktuelt/aktuelle-saker/2015/barn-og-internett-er-et-etisk-minefelt.html>

- Kleven, T. A. (2002). Begrepsoperasjonalisering. I Thorleif Lund (Red.), *Innføring I Forskningsmetodologi* (s. 141-182). Oslo: Unipub forlag.
- Kommunal-og-moderniseringsdepartementet. (2014). *Hva Er Personvern?* Regjeringen.no: Lastet ned fra <https://http://www.regjeringen.no/no/tema/statlig-forvaltning/personvern/hva-er-personvern/id448290/>.
- Kunnskapsdepartementet. (2012). *Rammeverk for Grunnleggende Ferdigheter*. Oslo: Kunnskapsdepartementet Lastet ned fra http://www.udir.no/globalassets/upload/larerplaner/lareplangrupper/rammeverk_grf_2012.pdf.
- Ling, R., & Stald, G. (2010). Mobile Communities: Are We Talking About a Village, a Clan, or a Small Group? *American Behavioral Scientist*, 53(8), 1133-1147.
- Livingstone, S. (2002). *Young People and New Media: Childhood and the Changing Media Environment*. London: SAGE Publications.
- Luders, M. (2007). Private Subjekter I Digitale Miljøer: Iscenesettelse I Endring? I Marika Luders, Lin Prøitz & Terje Rasmussen (Red.), *Personlige Medier. Livet Mellom Skjermene* (s. 226-246). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Lund, T. (2002). Metodologiske Prinsipper Og Referanserammer. I Thorleif Lund (Red.), *Innføring I Forskningsmetodologi* (s. 79-121). Oslo: Unipub forlag.
- Magerøy, L. H., Skogstrøm, L., & Aasheim, A. (2016, 15.mai). Mange Har Ikke Reflektert over Hva Eksperimenterende, Seksuell Atferd Gjør Med Dem, *Aftenposten*. Lastet ned fra <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/--Mange-har-ikke-reflektert-over-hva-eksperimenterende-seksualisert-adferd-gjor-med-dem-8468468.html>
- Medietilsynet. (2014). Barn Og Medier. Lastet ned 8.oktober, 2015, fra http://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/2015/rapport_barnogmedier_2014.pdf

- Mellingsæter, H. (2016, 13.mars). Unge Snakker Om Ekstremsex Inspirert Av Porno, *Aftenposten*, s. 8-9.
- NESH. (2006). Forskningsetiske Retningslinjer for Samfunnsvitenskap, Humaniora, Juss Og Teologi. Lastet ned 16.oktober, 2015, fra <https://http://www.etikkom.no/globalassets/documents/publikasjoner-som-pdf/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-humaniora-juss-og-teologi-2006.pdf>
- NorSIS. (2014). Årsrapport 2014. Slett Meg.No Lastet ned 9.mars, 2016, fra <https://slettmeg.no/files/slettmeg-aarsrapport14-web.pdf>
- Otnes, H. (2009). Å Være Digital. I Hildegunn Otnes (Red.), *Å Være Digital I Alle Fag* (s. 11-26). Oslo: Universitetsforlaget.
- Pallant, J. (2010). *Spss Survival Manual* (4 utg.). England: Open University Press.
- Pedersen, P. F. (2016). Kim Kardashian Får Massiv Kritikk Etter Naken-Selfie. Lastet ned 15.april, 2016, fra <http://www.tv2.no/a/8111368/>
- Prinsloo, J. (2014). Sexualisation and Childrens Relationship with the Media. I Cecilia Von Feilitzen & Johanna Stenersen (Red.), *Young People, Media and Health: Risks and Rights* (s. 71-83). Gøteborg: Nordicom.
- Raimy, V. C. (1943). *The Self Concept as a Factor in Counselling and Personality Organisation*. (Doktoravhandling), Ohio State University, Ohio.
- Reddbarna. (2013a). Netvettregler. Lastet ned 11.februar, 2016, fra <http://www.reddbarna.no/vaart-arbeid/barn-i-norge/nettvett/nettvettregler>
- Reddbarna. (2013b). Sosiale Medier. Lastet ned 8.oktober, 2015, fra <http://www.reddbarna.no/vaart-arbeid/barn-i-norge/nettvett/fakta-om-barns-nettbruk/sosiale-medier>

- Ringdal, K. (2013). *Enhet Og Mangfold. Samfunnsvitenskapelig Forskning Og Kvantitativ Metode* (3 utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Robson, C. (2011). *Real World Research* (3 utg.). United Kingdom: Wiley.
- Rosenberg, M. (1979). *Conceiving the Self*. New York: Basic Books.
- Rønhovde, L. I. (2011). *Og Noen Går Det Trill Rundt For! Om Hjernen, Tenåringer Og Pedagogisk Praksis* (2 utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Selliken, C., & Fjellet, M. T. (2015, 5.november). Barn Helt Nede I 10-Årsalderen Deler Nakenbilder, *Telemarksavisa*. Lastet ned fra <http://www.ta.no/nyheter/nettvett/nakenbilder/barn-helt-nede-i-10-arsalderen-deler-nakenbilder/s/5-50-143639>
- Skaalvik, E., & Skaalvik, S. (2003). *Selvoppfatning, Motivasjon Og Læringsmiljø* (4 utg.). Otta: TANO.
- Strømøy, T. (2005). *Oppdragelse Mellom Frihet Og Grenser. Barns Selvfølelse- Voksnes Ansvar*. Oslo: Damm & Søn AS.
- Tranøy, K. E. (2011). Konsekvens. Lastet ned 20.april, 2016, fra <https://snl.no/konsekvens>
- Tønnesen, E. S. (2007). *Generasjon.Com:Medieklutur Blant Barn Og Unge*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Vaage, S. (Red.). (1998). *Å Ta Andres Perspektiv: Grunnlag for Sosialisering Og Identitet : George Herbert Mead I Utvalg*. Oslo: Abstrakt forlag.
- W.E.F. (2015). Gender Gap Rankings. Lastet ned 10.mars, 2016, fra <http://www3.weforum.org/docs/GGGR2015/cover.pdf>
- Aalen, I. (2013). *En Kort Bok Om Sosiale Medier*. Bergen: Fagbokforlaget.

Vedlegg 1 Spørreundersøkelsen

Spørreundersøkelse om Nettvett

Dette er en spørreundersøkelse som handler om nettvett og det å dele bilder med andre. Denne undersøkelsen skal bare bli besvart av jenter
De som deltar i denne undersøkelsen er anonyme og det er frivillig å delta.

1. Hvilket fylke går du på skole i?
  - Akershus
  - Oslo
2. Hvilket trinn går du på ?
  - 8.trinn
  - 9.trinn
  - 10.trinn
3. Vet du hvordan man deler bilder med andre på snapchat, instagram eller facebook?
  - Ja
  - Nei
4. Har du noen gang delt et bilde av deg selv med andre på snapchat, instagram eller facebook?
  - Ja
  - Nei
5. Har du noen gang sendt et bilde av deg selv til en annen, som bare var ment til den personen?
  - Ja
  - Nei
6. Har du noen gang sendt et lettkledd/nakenbilde av deg selv til andre?
  - Ja
  - Nei
7. Hvis du har svart "ja" over, hvor ofte sender du lettkledd/nakenbilder av deg selv til andre?
  - Vet ikke
  - Hver dag
  - En gang i uka
  - En gang i måneden
  - Bare en gang

8. Har du noen gang opplevd noen negative konsekvenser etter at du sendte et lettkledd/nakenbilde til andre?
- Ja
  - Nei
  - Vet ikke
9. Har du opplevd at ditt lettkledd/nakenbilde har blitt tatt "screenshot" av?
- Ja
  - Nei
  - Vet ikke
10. Hvis ditt lettkledd/nakenbilde ble tatt "screenshot" av, hva tenkte/følte du om det?
- Du brydde deg ikke
  - Det var greit
  - Det var ikke greit
  - Det var ubehagelig
11. Har du opplevd at ditt lettkledd/nakenbilde har blitt videresendt?
- Ja
  - Nei
  - Vet ikke
12. Hvis ditt lettkledd/nakenbilde ble videresendt, hva tenkte/følte du om det?
- Du brydde deg ikke
  - Det var greit
  - Det var ikke greit
  - Det var ubehagelig
13. Har du opplevd at ditt lettkledd/nakenbilde har blitt lagt ut på andre sosiale medier?
- Ja
  - Nei
  - Vet ikke
14. Hvis ditt lettkledd/nakenbilde ble lagt ut på andre sosiale medier, hva tenkte/følte du om det?
- Du brydde deg ikke
  - Det var greit
  - Det var ikke greit
  - Det var ubehagelig
15. Har en lærer fått vite om at du har sendt lettkledd/nakenbilder?
- Ja
  - Nei

- Vet ikke
16. Hvis en lærer fikk vite om at du har sendt et lettkledd/nakenbilde, hva tenkte/følte du om det?
- Du brydde deg ikke
  - Det var greit
  - Det var ikke greit
  - Det var ubehagelig
17. Har du opplevd å ha fått negative eller ekle kommentarer på grunn av at du har sendt lettkledd/nakenbilder?
- Ja
  - Nei
  - Vet ikke
18. Hvis du har opplevd å ha fått negative eller ekle kommentarer, hva tenkte/følte du om det?
- Du brydde deg ikke
  - Det var greit
  - Det var ikke greit
  - Det var ubehagelig
19. Har du opplevd noen andre reaksjoner eller konsekvenser hvis du har sendt et lettkledd/nakenbilde til noen? (Svar under)

20. Hvilke av konsekvensene visste du om? (kan krysse av på flere)
- Bildet kan bli tatt "screenshot" av
  - Bildet kan bli videresendt
  - Bildet kan bli lagt ut på andre sosiale medier
  - En lærer kan få vite om bildet
  - Du kan få ekle eller negative kommentarer
21. Hvis du har opplevd noen av konsekvensene som står over når du har sendt et lettkledd/nakenbilde, har det gjort deg mer skeptisk til å sende slike bilder?
- Ja
  - Nei
  - Vet ikke
22. Hvis du har opplevd noen av konsekvensene som står over, har du sendt et lettkledd/nakenbilde etter det?
- Ja
  - Nei

23. Hvorfor sendte du et lettkledd/nakenbilde av deg selv til noen andre (kan krysse av på flere)?

- Du ble spurt om et slikt bilde
- Du sendte det, fordi du hadde spurt om det først
- Det er noe alle gjør
- For å få en gutts eller jentes oppmerksomhet
- For å få anerkjennelse på ditt eget utseende
- Annet

Hvis du svarte "annet" kan du begrunne svaret ditt?

24. Hva tenker du om å sende lettkledd/nakenbilder av seg selv?

- Du bryr deg ikke
- Det er greit
- Det er ikke greit
- Vet ikke

25. Hvis dine venner har påvirket deg til å sende lettkledd/nakenbilder av deg selv, i hvor stor grad har de påvirket deg?

- I stor grad
- Middels grad
- I liten grad
- Ikke i det hele tatt
- Vet ikke

26. Vet du om noen andre som har sendt et slikt bilde til noen?

- Ja
- Nei

27. Spør andre elever i klassen eller på skolen om slike bilder?

- Ja
- Nei

28. Føler du deg presset til å sende lettkledd/nakenbilder av deg selv?

- Ja
- Nei

29. Hvis du føler deg presset, hvem er det som presser deg til å sende bilder (kan krysse av flere)?

- Venner
- Jenter
- Gutter
- Fremmede
- Andre

30. Er det akseptert å sende lettkledde/nakenbilder av seg selv blant dine venner?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

31. Tenker du at det er noe som alle gjør?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

32. Har du lært om nettvett på skolen?

- Ja
- Nei

33. Hvor ofte har dere hatt om dette?

- Aldri
- En gang
- Noen få ganger
- Mange ganger
- Vet ikke

34. Har det du har lært på skolen om nettvett hatt noe betydning for hvilke bilder du har sendt?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

35. Hvor viktig synes du det er å lære om nettvett på skolen?

- Svært viktig
- Viktig
- Lite viktig
- Ikke viktig
- Vet ikke

36. Er det noen andre steder du har hørt eller lært om nettvett(kan krysse av flere)?

- Reddbarna.no
- Nettvett.no
- Barnevakten.no
- Foreldre
- Venner
- Andre steder

Har du noen kommentarer til denne spørreundersøkelsen?

Vedlegg 2 Informasjonsskriv

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet

”Nettvett blant unge jenter”

Bakgrunn og formål:

Bakgrunnen for prosjektet er at unge jenter helt nede i trettenårsalderen sender lettkledde bilder av seg selv til andre, og det virker som det har blitt en økt aksept å utlevere seg selv på en seksuell måte. I en undersøkelse fra Medietilsynet i 2014 var det 20 000 barn og unge mellom 13-16 år som sier de hadde sendt lettkledde bilder av seg selv. Det er derfor jeg skal skrive en masteroppgave om nettvett blant unge jenter, ettersom dette er et veldig aktuelt og viktig tema. For vet tretten- og fjortenårige jenter konsekvensene av å dele lettkledde bilder med andre?

Forskningsprosjektets formål er å fokusere på unge jenters kunnskaper, holdninger og erfaringer om deling av utfordrende/lettkledde bilder med andre, og hvordan deres erfaringer kan påvirke deres psykiske helse. Spesielt hvis de opplever negative konsekvenser av deres handlinger. Det skal også ses på hva de lærer om nettvett på skolen og hvordan dette påvirker deres handlinger. Det er viktig å få innsikt i de unge jentenes kunnskaper og holdninger for å kunne forebygge på best mulig måte. Hva skal man fokusere på i opplæringen av nettvett for å kunne forebygge at unge jenter helt nede i trettenårsalderen opplever et økt press på å utlevere seg på en seksuell måte, før de er modne nok til å forstå konsekvensene.

Utvalget i prosjektet er jenter mellom 13 og 15 år, som har tilgang til eller egen mobil eller pc.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Deltakelsen i studien innebærer å delta i en spørreundersøkelse. Data skal samles inn ved at informantene svarer på et spørreskjema. Det skal ikke samles inn noe ekstra informasjon gjennom andre kilder.

Spørsmålene vil omhandle jentenes alder, hvilke kunnskaper de har om nettvett, kunnskap om deling av bilder på nett, deltakernes egne handlinger om deling av bilder, om de har opplevd noen konsekvenser av delingen, deres motiver for å sende lettkledde

bilder, hva de lærer om nettvett på skolen og hvordan denne kunnskapen har påvirket deres handlinger.

Hva skjer med informasjonen om ditt barn?

Det skal ikke samles inn noen personlige opplysninger om deltakerne. Deltakerne er anonyme og hvilke skoler som er involvert vil ikke bli nevnt. Datamaterialet som blir samlet inn er det bare jeg og veileder som vil ha tilgang til. Informantene vil ikke kunne gjenkjenne seg eller informasjon om seg selv i publikasjonen.

Datamaterialet vil bli oppbevart i et låsbart skap i et rom der man trenger nøkkel for å komme inn.

Prosjektet skal etter planen avsluttes 1.juni 2016. Personopplysningene og datamaterialet vil slettes etter at prosjektet er avsluttet.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og man kan når som helst trekke sitt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom man trekker seg, vil alle opplysninger om deltakeren bli slettet.

Dersom man har noen spørsmål til studien, ta kontakt med: Tonje Mølmen Lægland på telefon 901 14 180, prosjektleder. Veileder Peer Møller Sørensen, telefon + 47 22 85 81 44.

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Samtykke til deltakelse i studien

Hvis du gir ditt samtykke til at ditt barn kan få delta i undersøkelsen, så fyller du ut informasjonen under og signerer. Denne slippen skal leveres til læreren.

Jeg gir mitt samtykke til at mitt barn _____ skal få delta i undersøkelsen.

(Signatur av foresatt/foresatte, dato)

Vedlegg 3 NSD

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

Harald Hørfages gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47 55 58 21 17
Fax: +47 55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr: 985 321 884

Peer Møller Sørensen
Institutt for spesialpedagogikk Universitetet i Oslo
Postboks 1140 Blindern
0318 OSLO

Vår dato: 29.01.2016

Vår ref: 46252 / 3 / HIT

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 21.12.2015. All nødvendig informasjon om prosjektet forelå i sin helhet 28.01.2016. Meldingen gjelder prosjektet:

<i>46252</i>	<i>Nettvett blant unge jenter</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>Universitetet i Oslo, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Peer Møller Sørensen</i>
<i>Student</i>	<i>Tonje Mølmen Lægland</i>

Etter gjennomgang av opplysninger gitt i meldeskjemaet og øvrig dokumentasjon, finner vi at prosjektet ikke medfører meldeplikt eller konsesjonsplikt etter personopplysningslovens §§ 31 og 33.

Dersom prosjektopplegget endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for vår vurdering, skal prosjektet meldes på nytt. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>.

Vedlagt følger vår begrunnelse for hvorfor prosjektet ikke er meldepliktig.

Vennlig hilsen

Vigdís Namtvedt Kvalheim

Hildur Thorarensen

Kontaktperson: Hildur Thorarensen tlf: 55 58 26 54

Vedlegg: Prosjektvurdering

Kopi: Tonje Mølmen Lægland halloween91@hotmail.com

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Audelingskontorer / District Offices

OSLO NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47 22 85 52 11. nsd@uio.no
TRONDHEIM NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47 73 59 19 07. klynne.svarval@ntnu.no
TROMSØ NSD, SVE, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47 77 64 43 36. nsdmsa@su.uib.no

Basert på opplysningene vi har mottatt om prosjektet, kan vi ikke se at det behandles personopplysninger med elektroniske hjelpemidler, eller at det opprettes manuelt personregister som inneholder sensitive personopplysninger. Prosjektet vil dermed ikke omfattes av meldeplikten etter personopplysningsloven.

Det ligger til grunn for vår vurdering at alle opplysninger som behandles elektronisk i forbindelse med prosjektet er anonyme.

Med anonyme opplysninger forstås opplysninger som ikke på noe vis kan identifisere enkeltpersoner i et datamateriale, verken:

- direkte via personentydige kjennetegn (som navn, personnummer, epostadresse el.)
- indirekte via kombinasjon av bakgrunnsvariabler (som bosted/institusjon, kjønn, alder osv.)
- via kode og koblingsnøkkel som viser til personopplysninger (f.eks. en navneliste)
- eller via gjenkjennelige ansikter e.l. på bilde eller videoopptak.

Personvernombudet legger videre til grunn at navn/samtykkeerklæringer ikke knyttes til sensitive opplysninger.